

ΠΡΟΣ:

Αθήνα, 15 Απριλίου 2016

1) Υπουργό Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, κ. Γιώργο Σταθάκη

Αρ. Πρωτ.: 47/ΕΞ

2) Υπουργό Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων, κ. Χρήστο Σπίρτζη

ΘΕΜΑ: Σχέδιο νόμου «**Ανάθεση και Εκτέλεση Δημοσίων Συμβάσεων Έργων, Μελετών, Προμήθειας Αγαθών και Υπηρεσιών** – Μεταφορά στην Ελληνική Έννομη τάξη της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις και την κατάργηση της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ (ΕΕ L 94/65/28.3.2014)».

ΣΧΕΤ.: 1. Η με αρ. πρωτ. ΓΕ-17/02.03.15 επιστολή μας.
2. Οι με αρ. πρωτ. ΓΕ-31 & ΓΕ-33/14.05.15 επιστολές μας.
3. Οι με αρ. πρωτ. ΓΕ-42 & ΓΕ-43/04.08.15 επιστολές μας.
4. Η με αρ. πρωτ. ΓΕ-52/09.10.15 επιστολή μας.
5. Η με αρ. πρωτ. 33/ΕΞ/18.02.2016 επιστολή μας.
6. Οι με αρ. πρωτ. 36 & 37/ΕΞ/26.02.2016 επιστολές μας.

Αξιότιμοι κ. Υπουργοί,

Στο πλαίσιο της διαβούλευσης του ανωτέρω σχεδίου νόμου (σ/ν) για τις δημόσιες συμβάσεις, στο οποίο εκτός της ενσωμάτωσης των νέων Κοινοτικών Οδηγιών και της θέσπισης γενικών εθνικών διατάξεων, περιλήφθησαν -τελικώς- και ειδικές ρυθμίσεις στον τομέα των μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών (κατάργηση/τροποποίηση Ν. 3316/05), σας αναφέρουμε τα εξής:

Όπως γνωρίζετε (βλ. σχετικά), ο ΣΕΓΜ έχει αποστείλει πλήθος επιστολών, καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας σας, τόσο σε σας όσο και σε όλες τις σχετικές Επιτροπές και Ομάδες Εργασίας που συστήσατε, με τις βασικές διαπιστώσεις, επισημάνσεις και απόψεις του, δηλώνοντας -κάθε φορά- τη διαθεσιμότητά του για ουσιαστική και γόνιμη συνεργασία στη σύνταξη του νέου θεσμικού πλαισίου για τον κλάδο των μελετητικών και συμβουλευτικών επιχειρήσεων και ζητώντας, επανειλημμένως, την πραγματοποίηση σχετικών συναντήσεων.

Προς μεγάλη έκπληξη και πλήρη απογοήτευση των μελετητικών επιχειρήσεων, μέχρι και σήμερα δεν μας δόθηκε η ευκαιρία αφενός να παρουσιάσουμε τις απόψεις και προτάσεις μας και να πραγματοποιήσουμε μια μεθοδική συζήτηση επ' αυτών, αφετέρου να λάβουμε γνώση της γενικότερης κυβερνητικής προσέγγισης και της σχεδιαζόμενης πολιτικής για τον κλάδο μας και, εν γένει, για τις δημόσιες συμβάσεις (ούτε της αιτιολογικής έκθεσης του σ/ν έχουμε λάβει γνώση).

Όπως -απευχόμενοι- είχαμε προβλέψει, δημοσιοποιήθηκε το εν λόγω σχέδιο νόμου, με το οποίο πραγματοποιείται βεβιασμένη ενσωμάτωση ειδικών διατάξεων για τον τομέα των μελετών και συναφών υπηρεσιών, χωρίς να έχει προηγηθεί γόνιμος διάλογος και συνεργασία με τους βασικούς φορείς και κοινωνικούς εταίρους, δηλαδή τους αντισυμβαλλόμενους στις δημόσιες συμβάσεις, παρά τις συνεχείς προσπάθειες και παρεμβάσεις του ΣΕΓΜ και παρά τις σχετικές δεσμεύσεις της κυβέρνησης (βλ. *αιτιολογική έκθεση τροπολογίας του Ν. 4320/15 για την πρώτη αναβολή της ημερομηνίας εφαρμογής του Μέρους Β του Ν. 4281/14*). Οφείλουμε να σημειώσουμε ότι η τυπική διαδικασία διαβούλευσης μετά τη δημοσιοποίηση του σ/ν, μέσω αλληλογραφίας ή ηλεκτρονικής υποβολής σχολίων, είναι ανεπαρκής και δεν συνάδει με τη σημαντικότητα της συγκεκριμένης νομοθετικής πρωτοβουλίας, η οποία θα καθορίσει, σε μεγάλο βαθμό, τις δυνατότητες βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και τις

αναπτυξιακές προοπτικές του κλάδου των μελετητικών – συμβουλευτικών επιχειρήσεων, αλλά και των άλλων κλάδων των δημοσίων συμβάσεων.

Περαιτέρω, και το κυριότερο, με τις προτεινόμενες διατάξεις του σχεδίου νόμου δε φαίνεται ότι μπορεί να υπάρξει αντιστροφή της σημερινής κατάστασης απαξίωσης, πολιτική, κοινωνική και οικονομική ανόρθωση, ουσιαστική και υγιής ανάπτυξη του κλάδου των μελετητικών-συμβουλευτικών υπηρεσιών.

Δυστυχώς, το σχέδιο νόμου δε χαρακτηρίζεται από αναπτυξιακό πνεύμα και σκόπευση προς τον εκσυγχρονισμό και τον εξορθολογισμό των κανόνων λειτουργίας και την εξυγίανση της αγοράς των μελετών και των συναφών υπηρεσιών, παρά το γεγονός ότι οι ενσωματούμενες νέες Οδηγίες της ΕΕ δίδουν πολλές δυνατότητες και εργαλεία προς την κατεύθυνση αυτήν. Με τις προτεινόμενες ειδικές εθνικές διατάξεις δεν εξυπηρετούνται βασικοί επιθυμητοί στόχοι, όπως η διασφάλιση της διαφάνειας, του υγιούς ανταγωνισμού και της αξιοκρατίας, η ενίσχυση και η προστασία της ουσιαστικής και συστηματικής επιχειρηματικότητας, η διασφάλιση και η πριμοδότηση της ποιότητας, η προώθηση και η ενίσχυση της εξωστρέφειας, η επαύξηση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης, και, εντέλει, η ουσιαστική εναρμόνιση με τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες και τις δοκιμασμένες διεθνείς πρακτικές.

Ειδικώς για τον τομέα των μελετών και των συναφών υπηρεσιών, το σχέδιο νόμου συνιστά -κατά βάση- αντιγραφή της 1^{ης} ισχύουσας έκδοσης του Ν. 3316/05, με κάποιες σημαντικές τροποποιήσεις, οι οποίες είναι ιδιαίτερος αρνητικές και αντιαναπτυξιακές (θέσπιση συστήματος αμιγώς μειοδοτικών διαγωνισμών, απελευθέρωση συστήματος μελέτη-κατασκευή, μη καθιέρωση της προεπιλογής των υποψηφίων με αξιοκρατικά και ουσιαστικά κριτήρια, μη ελεύθερη επιλογή προκήρυξης συμβάσεων τεχνικού συμβούλου, μη αυστηροποίηση των διατάξεων περί ευθυνών συμβαλλομένων, κατάργηση της αυτοδίκαιας έγκρισης των λογαριασμών, υπερσυγκέντρωση αρμοδιοτήτων στο ΥΠΥΜΕΔΙ, κ.ά.).

Ενδεικτικώς, αναφέρουμε ότι για το θέμα της υπερίσχυσης της ποιότητας έναντι της τιμής (θέμα ύψιστης σημασίας για τον μελετητικό κλάδο), το οποίο συνιστά θεμελιώδη στόχο των νέων Ευρωπαϊκών Οδηγιών (*«τέλος στη δικτατορία της χαμηλότερης τιμής και επαναφορά της ποιότητας στο επίκεντρο»*) αναφέρονταν στη σχετική ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής), το σχέδιο νόμου είναι παντελώς προς την αντίθετη κατεύθυνση, παρά τις γνωστές (τουλάχιστον στο Υπουργείο Υποδομών) συνέπειες του υφιστάμενου απαράδεκτου φαινομένου των ανεξέλεγκτων εκπτώσεων. Συγκεκριμένα, σε πλήρη αντίθεση με το πνεύμα των Οδηγιών της Ε.Ε., αλλά και τη διεθνή πρακτική, θεσμοθετείται η ανάθεση συμβάσεων μελετών και συναφών υπηρεσιών, δηλαδή η ανάθεση πνευματικών (intellectual) υπηρεσιών υψηλού επιπέδου και σημασίας, με αποκλειστικό κριτήριο τη χαμηλότερη τιμή (βλ. άρθρο 98 του σ/ν) και, μάλιστα, χωρίς καν πρόβλεψη ποιοτικής επιλογής στη διαγωνιστική διαδικασία.

Ομοίως, εις βάρος της ποιότητας των μελετών και του δημοσίου συμφέροντος θα λειτουργήσει και η πλήρης απελευθέρωση του συστήματος μελέτη – κατασκευή που προτείνεται στο σ/ν (βλ. άρθρο 93), χωρίς ρητή πρόβλεψη για την κατοχύρωση του ρόλου του μελετητή, και -μάλιστα- με επιλογές κριτηρίων ανάθεσης είτε τη χαμηλότερη τιμή, είτε τη συναξιολόγηση της τεχνικής μελέτης προσφοράς με συντελεστή βαρύτητας μόνον 10%. Επιπροσθέτως, οι διατάξεις του συγκεκριμένου άρθρου για τον τρόπο ανάδειξης του αναδόχου αφενός ελλοχεύουν τον κίνδυνο εμφάνισης φαινομένων αδιαφάνειας, διαπλοκής και νόθευσης του ανταγωνισμού, αφετέρου αντίκεινται ευθέως στην πάγια νομολογία των ευρωπαϊκών και των εθνικών δικαστηρίων, η οποία δεν επιτρέπει τεχνική αξιολόγηση, δηλαδή διατύπωση υποκειμενικής τεχνικής κρίσης (ανέλεγκτης δικαστικώς), με γνωστές τις οικονομικές προσφορές των διαγωνιζομένων.

Αξιότιμοι κ. Υπουργοί,

Όπως, πολλάκις, σας έχουμε αναφέρει, ειδικώς για τον τομέα των μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών, είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, μετά βεβαιότητας, ότι η χώρα μας σήμερα είναι ανέτοιμη

να θεσπίσει νέα ειδική εθνική νομοθεσία, καθόσον δεν έχει πραγματοποιηθεί ενδελεχής καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης, των παθογενειών, των προβλημάτων και των επιχειρηματικών εμποδίων του κλάδου, δεν έχει εξετασθεί ποιος είναι ο βέλτιστος τρόπος και ποια είναι τα κατάλληλα μέτρα αντιμετώπισης αυτών και, το κυριότερο, δεν έχει καταστρωθεί (ή δεν έχει ανακοινωθεί) ένα στρατηγικό εθνικό σχέδιο, με συγκεκριμένο όραμα και στόχους για το παρόν και το μέλλον του μελετητικού/συμβουλευτικού τομέα και τον ρόλο αυτού στην προσπάθεια ανάκαμψης και ανάπτυξης της χώρας. Ένα στρατηγικό σχέδιο το οποίο θα διασφαλίζει την ολιστική προσέγγιση των κρίσιμων θεμάτων και συνιστώσων του συστήματος, απαντώντας και καθορίζοντας πρωταρχικά ζητήματα όπως: με τι επιχειρήσεις επιθυμεί ή/και οφείλει να συμβάλλεται το κράτος, πώς θα διασφαλιστούν η ποιότητα, η διαφάνεια, η αξιοκρατία, η ίση μεταχείριση και ο υγιής ανταγωνισμός, πώς οι επιχειρήσεις θα γίνουν εξωστρεφείς και ανταγωνιστικές στο διεθνές περιβάλλον, ποιος πρέπει να είναι ο ρόλος του δημόσιου τομέα;

Αδυνατούμε να πιστέψουμε ότι συνιστά στόχο της κυβέρνησης, και μάλιστα με Υπουργό ΥΠΟ.ΜΕ.ΔΙ. τον πρώην Πρόεδρο του ΤΕΕ, η περαιτέρω απαξίωση των μελετητικών-συμβουλευτικών υπηρεσιών στη χώρα μας και η συντήρηση στρεβλωτικών ψευδαισθήσεων, όπως:

- Ότι η μελέτη είναι αναγκαίο κακό, μικρής σημασίας για την ποιότητα και το κόστος του τελικού προϊόντος, για να φτάσουμε όσο γίνεται ταχύτερα στην υλοποίηση των έργων.
- Ότι ο ρόλος και η ευθύνη του συμβούλου μελετητή εξαντλείται σε έναν τυπικό σχεδιασμό έργων.
- Ότι η μελετητική-συμβουλευτική δραστηριότητα περιορίζεται στην εξυπηρέτηση των εσωτερικών αναγκών των δημοσίων έργων της χώρας μας (ο ορισμός της εσωστρέφειας).

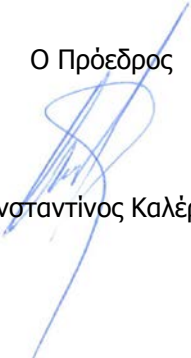
Αδυνατούμε να πιστέψουμε ότι το κράτος μας, γι' άλλη μία φορά, θα λειτουργήσει ανορθολογικά και προχειρώς και θα προωθήσει συνολική μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου δημοσίων συμβάσεων, χωρίς να έχει συζητηθεί, καθοριστεί και θεσμοθετηθεί η Εθνική Στρατηγική για τις Δημόσιες Συμβάσεις. Οποιαδήποτε επίκληση, δε, «πίεσης» λόγω μνημονιακών δεσμεύσεων στερείται -εκ των πραγμάτων- βασιμότητας, καθόσον η «δέσμευση» για τη μεταρρύθμιση του συστήματος των δημοσίων συμβάσεων είχε ως αρχική ημερομηνία ολοκλήρωσης το 2^ο τρίμηνο 2012 (βλ. 2^ο Μνημόνιο, Ν. 4046/12, Παράρτημα V_2, παρ. 2.6), η οποία με το 3^ο Μνημόνιο (βλ. Ν. 4336/15) μεταφέρθηκε για τις 31.1.2016. Άλλωστε, στο 3^ο Μνημόνιο υπάρχει και «δέσμευση» θέσπισης Εθνικής Στρατηγικής για τις δημόσιες συμβάσεις και, κατά συνέπεια, ουδείς θα διαφωνήσει ότι πρέπει να τηρηθεί η ορθολογική (αυτονόητη) ακολουθία και να προχωρήσει η χώρα μας στην αλλαγή του ειδικού νομοθετικού πλαισίου για κάθε βασικό τομέα, μετά την οριστικοποίηση και συμφωνία του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου. Σε κάθε περίπτωση, βεβαίως, **η μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το 10% περίπου του Α.Ε.Π. της χώρας μας, συνιστά εθνική αναγκαιότητα και δε μπορεί να αντιμετωπίζεται ως τυπική εκπλήρωση ενός μνημονιακού όρου.**

Ελπίζοντας ότι -έστω και στην ύστατη στιγμή- θα υιοθετηθεί η λογική ακολουθία των πραγμάτων και εκφράζοντας την υπέρτατη αγωνία μας για το μέλλον του μελετητικού κλάδου, **ζητούμε να αποσύρετε από το σ/ν τις ειδικές διατάξεις για τις συμβάσεις μελετών και συναφών συμβουλευτικών υπηρεσιών**, και να προχωρήσετε στη σύνταξη και ψήφιση ενός νόμου που θα αντικαθιστά/τροποποιεί τον ν. 4281/14, με την ενσωμάτωση των νέων Κοινοτικών Οδηγιών και τη διόρθωση – επαναδιατύπωση κάποιων γενικών εθνικών διατάξεων (κοινής εφαρμογής σε όλες τις δημόσιες συμβάσεις). Ο νέος νόμος θα προβλέπει την έκδοση εκτελεστικών Π.Δ. για τα κρίσιμα και αλληλένδετα θέματα των Διαδικασιών Ανάθεσης & Εκτέλεσης και των Επίσημων Καταλόγων Οικονομικών Φορέων (Μητρώα), εντός ευλόγου χρόνου (π.χ. 4 μηνών). Στα Π.Δ. αυτά θα αποτυπωθεί, τελικώς, και η Εθνική Στρατηγική που θα συμφωνηθεί γι' αυτόν τον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, αξιολογώντας τις κατευθύνσεις και αξιοποιώντας τις δυνατότητες που δίδουν οι Οδηγίες της Ε.Ε.

Σε κάθε περίπτωση, ακόμη κι υπό αυτές τις συνθήκες, ο ΣΕΓΜ, ως εκπρόσωπος του εξόχως σημαντικού για την ανάπτυξη της χώρας μας τομέα των επιχειρήσεων παροχής μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών, δηλώνει για μία ακόμη φορά την επιθυμία και τη διαθεσιμότητά του για ουσιαστική και γόνιμη συνεργασία στη σύνταξη τόσο του Τομεακού Στρατηγικού Σχεδίου όσο και των ειδικών εθνικών διατάξεων.

Συνημμένως, σας υποβάλουμε τις **κατ' άρθρον παρατηρήσεις μας επί του σχεδίου νόμου**, καθώς και τις **βασικές θέσεις και προτάσεις του ΣΕΓΜ** για την ουσιαστική μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών.

Ευχόμενοι να κατανοήσετε και να αποδεχθείτε το εύλογο και κρίσιμο αίτημά μας και αναμένοντας το τελικό νομοσχέδιο που θα κατατεθεί προς ψήφιση, διατελούμε στη διάθεσή σας.

Ο Πρόεδρος

Κωνσταντίνος Καλέργης

Μετά τιμής

Ο Γενικός Γραμματέας

Παναγής Τονιόλος

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

- 1) ΕΑΑΔΗΣΥ
- 2) Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
- 3) Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
- 4) ΣΕΒ
- 5) Συλλόγους Μηχανικών & Επιστημόνων

Σχόλια και Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Νόμου:

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ, ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

(προσαρμογή στις οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. Γενικές Παρατηρήσεις	5
II. Κατ' άρθρο παρατηρήσεις	5
Άρθρο 2. Ορισμοί (άρθρο 2 και άρθρο 33 παρ. 1 εδάφιο β Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 2 Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)	5
<i>Παράγραφος 1, εδάφιο (8):</i>	5
<i>Παράγραφος 1, εδάφιο (10):</i>	6
<i>Παράγραφος 3, εδάφιο 6 (α):</i>	6
<i>Παράγραφος 3, εδάφιο 6 (β):</i>	6
<i>Παράγραφος 3, εδάφιο 11, 13, 14:</i>	7
<i>Παράγραφος 3, εδάφιο (15):</i>	7
Άρθρο 4. Μεικτές δημόσιες συμβάσεις (άρθρο 3 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)	7
<i>Παράγραφος 6:</i>	7
Άρθρο 12. Δημόσιες συμβάσεις μεταξύ φορέων του δημοσίου τομέα (άρθρο 12 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)	7
Άρθρο 19. Οικονομικοί φορείς (άρθρο 19 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)	8
<i>Παράγραφος 3:</i>	8
<i>Παράγραφος 5:</i>	8
Άρθρο 21. Εχεμύθεια (άρθρο 21 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)	8
<i>Παράγραφος 4:</i>	8
Άρθρο 22. Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες (άρθρο 22 παράγραφοι 1- 5 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)	8
<i>Παράγραφος 1:</i>	8
Άρθρο 24. Συγκρούσεις συμφερόντων (άρθρο 24 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)	9
Άρθρο 28. Κλειστή διαδικασία (άρθρο 28 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)	9
Άρθρο 30. Ανταγωνιστικός διάλογος (άρθρο 30 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)	10
<i>Παράγραφος 1:</i>	10
Άρθρο 36. Υποχρέωση χρήσης –Λειτουργία ΕΣΗΔΗΣ	10
<i>Παράγραφος 7:</i>	10
<i>Παράγραφος 8:</i>	10
Άρθρο 41. Ειδικές ρυθμίσεις σχετικά με τις συγκεντρωτικές αγορές και τον προγραμματισμό δημοσίων συμβάσεων.	11

<i>Παράγραφος 1, εδάφιο (γ):</i>	11
Άρθρο 44. Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις της αγοράς (άρθρο 40 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)	11
.....	11
Άρθρο 45. Κανόνες για τη διενέργεια προκαταρκτικών διαβουλεύσεων της αγοράς	11
<i>Παράγραφος 3:</i>	11
Άρθρο 48. Ελάχιστο περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης	12
<i>Παράγραφος 4:</i>	12
<i>Παράγραφοι 5 και 6:</i>	12
<i>Παράγραφος 8, εδάφιο (α):</i>	12
<i>Παράγραφος 8, εδάφιο (γ):</i>	12
<i>Παράγραφος 8, εδάφιο (δ):</i>	12
Άρθρο 49. Τεχνικές προδιαγραφές (άρθρο 42 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)	13
Άρθρο 54. Υποδιαίρεση συμβάσεων σε τμήματα (άρθρο 46 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)	14
<i>Παράγραφος 4:</i>	14
Άρθρο 62. Ηλεκτρονική διάθεση των εγγράφων της σύμβασης (άρθρο 53 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)	15
<i>Παράγραφος 3:</i>	15
Άρθρο 63. Τεύχος παρατηρήσεων- Τεύχος τροποποιήσεων	15
Άρθρο 67. Εγγυήσεις	16
<i>Παράγραφος 6, εδάφιο β):</i>	16
<i>Παράγραφος 6, εδάφιο δ):</i>	16
Άρθρο 70. Κριτήρια επιλογής (άρθρο 58 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)	16
Άρθρο 71. Καλούμενοι Οικονομικοί Φορείς	16
<i>Παράγραφος β), εδάφιο 1:</i>	16
<i>Παράγραφος β), εδάφιο 8:</i>	16
<i>Παράγραφος β), εδάφιο 9:</i>	16
<i>Παράγραφος β), εδάφιο 12:</i>	17
Άρθρο 72. Στήριξη στις ικανότητες άλλων φορέων (άρθρο 63 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) ...	17
<i>Παράγραφος 1:</i>	17
Άρθρο 74. Περιεχόμενο των προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής σε διαδικασίες ανάθεσης προμήθειας αγαθών και παροχής υπηρεσιών	17
<i>Παράγραφος 1:</i>	17
Άρθρο 84. Επίσημοι κατάλογοι εγκεκριμένων οικονομικών φορέων και πιστοποίηση από οργανισμούς δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου (άρθρο 64 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)	17
<i>Παράγραφος 9:</i>	17
Άρθρο 93. Σύστημα προσφοράς που περιλαμβάνει μελέτη και κατασκευή στις δημόσιες συμβάσεις έργων	18
Άρθρο 98. Συστήματα υποβολής προσφορών σε δημόσιες συμβάσεις μελετών	20
<i>Παράγραφος 1:</i>	20
<i>Παράγραφος 3:</i>	22
<i>Παράγραφος 4:</i>	22
<i>Παράγραφος 5:</i>	22
Άρθρο 99. Σύστημα αξιολόγησης μόνο της τεχνικής προσφοράς σε δημόσιες συμβάσεις μελετών	22

Άρθρο 100. Σύστημα αξιολόγησης μόνο της οικονομικής προσφοράς σε δημόσιες συμβάσεις μελετών	23
Άρθρο 101. Σύστημα αξιολόγησης της τεχνικής και της οικονομικής προσφοράς σε δημόσιες συμβάσεις μελετών	23
<i>Παράγραφος 2, εδάφιο δ): .....</i>	<i>23</i>
<i>Παράγραφος 2, εδάφιο ε):.....</i>	<i>23</i>
<i>Παράγραφος 4, εδάφιο β): .....</i>	<i>23</i>
<i>Παράγραφος 4, εδάφιο δ): .....</i>	<i>24</i>
Άρθρο 102. Συμβάσεις Συμφωνία - Πλαίσιο για δημόσιες συμβάσεις μελετών και τεχνικών υπηρεσιών.....	24
Άρθρο 103. Αξιολόγηση προσφορών σε συμβάσεις παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών	25
<i>Παράγραφος 1: .....</i>	<i>25</i>
<i>Παράγραφος 3: .....</i>	<i>25</i>
<i>Παράγραφος 5: .....</i>	<i>25</i>
Άρθρο 105. Αξιολόγηση προσφορών στις δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών	26
Άρθρο 106. Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές (άρθρο 69 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)	26
Άρθρο 109. Διαδικασίες υποβολής και αξιολόγησης προσφορών στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών ..	27
<i>Παράγραφος 2: .....</i>	<i>27</i>
Άρθρο 120. Όργανα διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων	28
<i>Παράγραφος 1, εδάφιο ια): .....</i>	<i>28</i>
<i>Παράγραφος 3: .....</i>	<i>28</i>
Άρθρο 121. Προγραμματική Σύμβαση μεταξύ φορέων του δημοσίου τομέα.....	28
Άρθρο 126. Πεδίο εφαρμογής (άρθρο 78 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)	28
Άρθρο 135. Προθεσμίες διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων κάτω των ορίων εφαρμογής της οδηγίας και ήσσονος αξίας	29
<i>Παράγραφος 1, εδάφιο α): .....</i>	<i>29</i>
<i>Παράγραφος 1, εδάφιο β): .....</i>	<i>29</i>
<i>Παράγραφος 1, εδάφιο γ): .....</i>	<i>29</i>
Άρθρο 137. Προσκλήσεις προς υποψηφίους κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων - Κριτήρια επιλογής.....	29
<i>Παράγραφος 4: .....</i>	<i>29</i>
Άρθρο 138. Ενστάσεις κατά τις διαδικασίες δημοπρασιών έργων και μελετών – Παράβολο (συμβάσεις εκτιμώμενης αξίας κάτω από € 60.000 Ευρώ προ Φ.Π.Α.)	29
Άρθρο 143. Τροποποίηση συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους (άρθρο 72 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)	30
Άρθρο 154. Σύμβουλοι	30
Άρθρο 158. Σύμπραξη στην κατασκευή του μελετητή - Πρόσθετες εγγυήσεις – Ευθύνη	31
<i>Παράγραφος 4: .....</i>	<i>31</i>
Άρθρο 196. Πεδίο Εφαρμογής - Κατηγορίες Μελετών	31
<i>Παράγραφος 1: .....</i>	<i>31</i>
<i>Παράγραφος 3: .....</i>	<i>31</i>

Άρθρο 197. Υπογραφή της Σύμβασης	31
<i>Παράγραφοι 5 και 6:</i>	<i>31</i>
Άρθρο 199. Προθεσμίες - Χρονοδιάγραμμα	31
<i>Παράγραφος 1,εδάφιο β):</i>	<i>31</i>
<i>Παράγραφος 3:</i>	<i>32</i>
Άρθρο 201. Τροποποίηση σύμβασης κατά τη διάρκειά της	32
<i>Παράγραφος 4:</i>	<i>32</i>
<i>Παράγραφος 5:</i>	<i>32</i>
<i>Παράγραφος 8:</i>	<i>32</i>
Άρθρο 202. Αναθεώρηση Αμοιβών - Καταβολή της αμοιβής του αναδόχου	32
<i>Παράγραφος 4:</i>	<i>32</i>
<i>Παράγραφος 6:</i>	<i>33</i>
Άρθρο 203. Υποχρεώσεις του αναδόχου - Πρόγραμμα Ποιότητας	33
<i>Παράγραφος 3:</i>	<i>33</i>
<i>Παράγραφος 6:</i>	<i>33</i>
Άρθρο 204. Έγκριση της μελέτης - Παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης	33
Άρθρο 211. Τεχνικές προδιαγραφές	33
<i>Παράγραφος 2:</i>	<i>34</i>
<i>Παράγραφος 3:</i>	<i>34</i>
Άρθρο 214. Διοικητική και δικαστική επίλυση διαφορών	34
Άρθρο 215. Ειδικές ρυθμίσεις, ...	34
ΒΙΒΛΙΟ ΙΙ. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ, ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΡΩΗΝ ΕΞΑΙΡΟΥΜΕΝΩΝ ΤΟΜΕΩΝ (ΟΔΗΓΙΑ 2014/25/ΕΕ)	34

I. Γενικές Παρατηρήσεις

Εκτός των σημαντικών παρατηρήσεων που παρατίθενται στη συνοδευτική του παρόντος επιστολή, καθώς και στο Κείμενο των Απόψεων και των Βασικών Προτάσεων του ΣΕΓΜ, σημειώνονται τα εξής:

- Δεν έχει δοθεί στη δημοσιότητα η αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου (σ/ν), με αποτέλεσμα να μην υπάρχει γνώση της αιτιολόγησης των διατάξεων του σ/ν που δεν περιλαμβάνονται στις Ευρωπαϊκές Οδηγίες ή/και διαφοροποιούνται σε σχέση με αυτές και, κατ' επέκταση, της γενικότερης κυβερνητικής προσέγγισης και της σχεδιαζόμενης πολιτικής για τις δημόσιες συμβάσεις (γενικής και ανά βασικό τομέα).
- Το σχέδιο νόμου δεν συνάδει με τους κανόνες καλής νομοθέτησης (βλ. και Ν. 4048/12), καθόσον η επιλογή συμπερίληψης σ' ένα νομοθέτημα τριών (3) Ευρωπαϊκών Οδηγιών, πλήθους γενικών εθνικών διατάξεων κοινής εφαρμογής και ειδικών διατάξεων ανά κατηγορία δημοσίων συμβάσεων, σε συνδυασμό με τη δομή και τον τρόπο σύνθεσης και παράθεσης αυτών, έχουν οδηγήσει σ' ένα αποτέλεσμα άνευ χρηστικότητας, απλότητας και σαφήνειας.
- Η εξειδίκευση των διατάξεων ανά κατηγορία δημοσίων συμβάσεων είναι προδήλως δυσανάλογη και ανισοβαρής. Συγκεκριμένα, πραγματοποιείται εξαντλητική εξειδίκευση στις συμβάσεις των έργων και των μελετών και συναφών υπηρεσιών, σε αντίθεση με τις δύο άλλες κατηγορίες των προμηθειών και των λοιπών υπηρεσιών.
- Ακόμη, όμως, και στις συμβάσεις έργων και μελετών, η λεπτομερής εξειδίκευση είναι επιλεκτική, προβληματική και εσφαλμένη από νομοτεχνική, αλλά και ουσιαστική, άποψη, καθόσον υπάρχουν πολλές περιπτώσεις όπου είτε εξαντλούνται επουσιώδη ή ευμετάβλητα θέματα (με αποτέλεσμα η όποια μελλοντική τροποποίηση ή επικαιροποίηση να απαιτεί τροποποίηση του νόμου) είτε αφήνονται σημαντικά θέματα να ρυθμιστούν με Υ.Α.
- Δεν έχουν δοθεί στη δημοσιότητα οι τελικές, καταργούμενες και μεταβατικές διατάξεις, οι οποίες είναι ιδιαίτερος σημαντικός για τη διασφάλιση αφενός της καθολικής ισχύος του νόμου για το σύνολο του δημόσιου τομέα, αφετέρου της μη εμφάνισης περαιτέρω προβλημάτων, αστοχιών και νομοθετικών κενών με την έναρξη ισχύος του νόμου.

II. Κατ' άρθρο παρατηρήσεις

Άρθρο 2. Ορισμοί (άρθρο 2 και άρθρο 33 παρ. 1 εδάφιο β Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 2 Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

Παράγραφος 1, εδάφιο (8):

Πρέπει να διευκρινιστεί ότι αφορά το Παράρτημα XV του Βιβλίου Ι.

Απαιτείται επανέλεγχος και διόρθωση του Παραρτήματος αυτού, καθόσον αφενός δεν περιλαμβάνεται το σύνολο των μελετών και συναφών υπηρεσιών (βλ. και παρ. 3, σημείο 15) του άρθρου 2), αφετέρου περιλαμβάνονται υπηρεσίες που εμπίπτουν σε άλλους τομείς δημοσίων

συμβάσεων. Ενδεικτικώς αναφέρονται οι Βοηθητικές υπηρεσίες κτιρίων, οι Υπηρεσίες τεχνικού ελέγχου, οι Κατασκευαστικές και συναφείς Υπηρεσίες, Υπηρεσίες σχετιζόμενες με την ενέργεια και συναφείς υπηρεσίες, Υπηρεσίες διαχείρισης της ενέργειας, Υπηρεσίες σιδηροδρομικής μεταφοράς επιβατών, Σιδηροδρομικές μεταφορές κατεψυγμένων ή διατηρημένων με απλή ψύξη εμπορευμάτων, Υπηρεσίες μεταφοράς επιβατών μέσω πλωτών μέσων, Πλωτή μεταφορά προϊόντων διατηρημένων με απλή ψύξη, Ναυτιλιακές μεταφορικές επιχειρήσεις, και πολλές άλλες κατηγορίες CPV.

Γενικώς, η προσπάθεια καθορισμού του ποιές συμβάσεις υπάγονται στις μελέτες και στις συναφείς υπηρεσίες μέσω των CPV είναι αδόκιμη και ανεπιτυχής. Εφόσον απαιτείται τέτοιος καθορισμός με βάση την Ευρωπαϊκή ονοματολογία, προτείνεται να υιοθετηθούν τα αναγραφόμενα στο Παράρτημα ΙΙΑ της παλιάς Οδηγίας 2004/18/ΕΚ και συγκεκριμένα οι εξής κατηγορίες με τους αντίστοιχους αριθμούς αναφοράς CPC:

- ✓ Υπηρεσίες πληροφορικής και συναφείς υπηρεσίες (84),
- ✓ Υπηρεσίες παροχής συμβουλών σε θέματα διαχείρισης και συναφείς υπηρεσίες (865, 866) και
- ✓ Υπηρεσίες αρχιτέκτονα, υπηρεσίες μηχανικού και ολοκληρωμένες υπηρεσίες μηχανικού· υπηρεσίες πολεοδομικού σχεδιασμού και αρχιτεκτονικής τοπίου· συναφείς υπηρεσίες παροχής επιστημονικών και τεχνικών συμβουλών· υπηρεσίες τεχνικών δοκιμών και αναλύσεων (867).

Επίσης, πρέπει να διαγραφεί η αναχρονιστική αναφορά περί «*όταν οι μελέτες δεν εκπονούνται και οι υπηρεσίες δεν παρέχονται από το προσωπικό της αναθέτουσας Αρχής*». Για την επίτευξη των πολυσυζητημένων επιθυμητών στόχων της μεγιστοποίησης του βαθμού αποδοτικότητας της δημόσιας διοίκησης και εξυπηρέτησης των πολιτών και του δημοσίου συμφέροντος, καθώς και της βέλτιστης οικονομικής διαχείρισης του δημοσίου χρήματος (efficient & cost-effective services) πρέπει η δημόσια διοίκηση να έχει αμιγώς επιτελικό ρόλο.

Παράγραφος 1, εδάφιο (10):

Ο ορισμός αυτός των «συμβουλευτικών υπηρεσιών» περιλαμβάνει και υπηρεσίες που υπάγονται στην περίπτωση 8, με αποτέλεσμα να ελλοχεύει κίνδυνος διαφορετικής ερμηνείας για την υπαγωγή της σύμβασης και δημιουργίας προβλημάτων (π.χ. ο σχεδιασμός, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης μπορεί να υπαχθεί και στην περίπτωση 10).

Παράγραφος 3, εδάφιο 6 (α):

Ο ορισμός αυτός δεν καλύπτει το σύνολο των συμβάσεων μελετών και συναφών υπηρεσιών της ανωτέρω περίπτωσης της Παρ. 1, εδ. (8) και πρέπει να συμπληρωθεί (π.χ. προστασία και διαχείριση περιβάλλοντος, αναπτυξιακά και στρατηγικά σχέδια και προγράμματα, κ.ά.).

Παράγραφος 3, εδάφιο 6 (β):

Ομοίως, ο ορισμός αυτός δεν καλύπτει το σύνολο των συμβάσεων της ανωτέρω περίπτωσης της Παρ. 1, εδ. (8) και πρέπει να συμπληρωθεί/τροποποιηθεί, ώστε να συμπεριλάβει την παροχή υπηρεσιών συμβούλου σε θέματα που δεν αφορούν τεχνικά έργα (π.χ. προστασία και διαχείριση περιβάλλοντος,

παρακολούθηση εφαρμογής Ευρωπαϊκών Οδηγιών, αναπτυξιακά και στρατηγικά σχέδια και προγράμματα, κ.ά.).

Παράγραφος 3, εδάφιο 11, 13, 14:

Ο ορισμός αυτός της «Κύριας Μελέτης» δεν χρησιμοποιείται πουθενά στη συνέχεια του σχεδίου νόμου. Ομοίως και οι έννοιες της «απλής» και της «σύνθετης» μελέτης, οι οποίες δεν χρησιμοποιούνται ουσιαστικά πουθενά στη συνέχεια του σχεδίου νόμου.

Παράγραφος 3, εδάφιο (15):

Η αναφορά των κατηγοριών μελετών πραγματοποιείται μόνο για τον περαιτέρω καθορισμό των συμβάσεων που υπάγονται στην περίπτωση της Παρ. 1, εδ. (8) και όπως προαναφέρθηκε **δεν είναι σύμφωνη με τα αναγραφόμενα στο Παράρτημα XV του Βιβλίου Ι.**

Άρθρο 4. Μεικτές δημόσιες συμβάσεις (άρθρο 3 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Παράγραφος 6:

Η έννοια του Τεχνικού Συμβουλίου Δημοσίων Έργων εμφανίζεται το πρώτον στην παράγραφο αυτή και δεν υπάρχει στους ορισμούς.

Άρθρο 12. Δημόσιες συμβάσεις μεταξύ φορέων του δημοσίου τομέα (άρθρο 12 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Το άρθρο αυτό ενέχει σοβαρό κίνδυνο «νομιμοποίησης» της δραστηριοποίησης πολλών δημοσίων φορέων (π.χ. ΔΕΚΟ, Αναπτυξιακές ΟΤΑ, ΑΕΙ, ΑΤΕΙ, κ.ά.) στον τομέα της εκτέλεσης δημοσίων έργων και της παροχής μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών.

Οι (προγραμματικές) συμβάσεις μεταξύ δημοσίων αρχών συνιστούν «κλασσική» μεθόδευση για την αποφυγή εφαρμογής των εκάστοτε ισχυουσών διατάξεων ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων και των διαγωνιστικών διαδικασιών.

Στην πράξη, βεβαίως, οι συμβάσεις αυτές χρησιμοποιούνται είτε για την ενίσχυση της αναγκαιότητας ύπαρξης και λειτουργίας ενός δημοσίου φορέα, είτε -το κυριότερο- για την απευθείας ανάθεση έργων και υπηρεσιών, κατά παράβαση κάθε έννοιας διαφάνειας, αξιοκρατίας και θεμιτού ανταγωνισμού. Στις περισσότερες, δε, περιπτώσεις, από τις συμβάσεις αυτές παράγονται χαμηλής ποιότητας παραδοτέα, τα οποία δεν εξυπηρετούν τον ουσιαστικό σκοπό τους, με αποτέλεσμα τη μη ανταποδοτικότητα των σχετικών δαπανών.

Προτείνεται να προστεθούν παράγραφοι, με τις οποίες αφενός θα θεσπίζεται υποχρέωση σύμφωνης γνώμης της ΕΑΑΔΗΣΥ για τη σύναψη οποιασδήποτε σύμβασης μεταξύ δημοσίων αρχών, αφετέρου θα εξαιρούνται ρητώς ως αντικείμενο των συμβάσεων αυτών η εκτέλεση έργων και η παροχή μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών τεχνικών και αναπτυξιακών έργων και προγραμμάτων.

Άρθρο 19. Οικονομικοί φορείς (άρθρο 19 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)**Παράγραφος 3:**

Η εξουσιοδότηση με συμβολαιογραφική πράξη είναι καταχρηστική και ανούσια απαίτηση.

Αρκεί η υποβολή απλών υπευθύνων δηλώσεων. Υποτίθεται ότι στους βασικούς στόχους του σ/ν είναι η απλούστευση των διαδικασιών και η μείωση του κόστους συμμετοχής.

Παράγραφος 5:

Η διάταξη αυτή (δεν υπάρχει στην Οδηγία) έχει αποτρεπτική δράση στη δημιουργία εικονικών συμμετοχών με αποκλειστικό στόχο την κάλυψη κάποιων απαιτήσεων του διαγωνισμού που δεν πληροί ο πραγματικός ενδιαφερόμενος.

Από την άλλη πλευρά, πρέπει να επισημανθεί ότι στον τομέα των μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών, υπάρχουν πολλές περιπτώσεις όπου ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο συμμετέχει σε μία ένωση ή κ/ξια με πολύ συγκεκριμένο μικρό φυσικό και οικονομικό αντικείμενο, με αποτέλεσμα η διάταξη αυτή, στις περιπτώσεις αυτές, να είναι ιδιαίτερος αυστηρή και δυσανάλογη.

Άρθρο 21. Εχεμύθεια (άρθρο 21 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)**Παράγραφος 4:**

Η πρόβλεψη αυτή είναι απολύτως απαραίτητη, διότι επιλύει άπαξ δια παντός τις υπάρχουσες διαφορετικές ερμηνείες ισχυουσών διατάξεων (βλ. π.χ. Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας) και νομολογίας, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν επιλεκτικώς από τις αναθέτουσες αρχές/φορείς και να επιτρέπουν ή να μην επιτρέπουν την πρόσβαση στις προσφορές (ιδίως στις τεχνικές προσφορές).

Είναι σαφές ότι οι διαγωνιζόμενοι πρέπει να έχουν πλήρη πρόσβαση και να λαμβάνουν πλήρη γνώση των στοιχείων που υποβλήθηκαν από τους διαγωνιζόμενους, καθόσον αυτά έχουν ληφθεί υπόψη προς θεμελίωση ή διαμόρφωση της κρίσεως της Επιτροπής Διαγωνισμού και, ως εκ τούτου, είναι απολύτως απαραίτητα για τον έλεγχο της ορθότητας των αποτελεσμάτων της διαδικασίας.

Άρθρο 22. Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες (άρθρο 22 παράγραφοι 1- 5 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)**Παράγραφος 1:**

Προσοχή: δεν υπάρχει παράγραφος 8.

Για την εξάλειψη φαινομένων καταχρηστικής ερμηνείας και εφαρμογής ισχυουσών διατάξεων, με «στόχο» τη μείωση του διαθέσιμου χρόνου των υποψηφίων για την υλοποίηση μιας δικαιούμενης ενέργειας (π.χ. προσφυγής, κ.λπ.), προτείνεται να προστεθεί παράγραφος με την οποία θα ορίζεται ρητώς ότι άσας οι προθεσμίες θα εκκινούν από την επομένη της αποδεδειγμένης ενημέρωσης των υποψηφίων μέσω των προβλεπόμενων στο παρόν άρθρο μέσων επικοινωνίας.

Άρθρο 24. Συγκρούσεις συμφερόντων (άρθρο 24 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Αν και είναι απολύτως κατανοητή η σκοπιμότητα της συγκεκριμένης διάταξης, πιστεύουμε ότι η εξαντλητική εξειδίκευση αυτής μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων (π.χ. από καταχρηστική επίκληση αυτής από οικονομικούς φορείς για τον αποκλεισμό άλλων συμμετεχόντων).

Προτείνουμε το άρθρο αυτό να περιοριστεί στα οριζόμενα στο άρθρο 24 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, ως εξής:

«Οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για την αποτελεσματική πρόληψη, τον εντοπισμό και την επανόρθωση συγκρούσεων συμφερόντων που προκύπτουν κατά τη διεξαγωγή διαδικασιών προμήθειας, ούτως ώστε να αποφεύγονται τυχόν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και να διασφαλίζεται η ίση μεταχείριση όλων των οικονομικών φορέων. Η έννοια της σύγκρουσης συμφερόντων καλύπτει τουλάχιστον οποιαδήποτε κατάσταση κατά την οποία μέλη του προσωπικού της αναθέτουσας αρχής ή παρόχου υπηρεσιών προμηθειών ενεργούντος εξ ονόματος της αναθέτουσας αρχής τα οποία συμμετέχουν στη διεξαγωγή της διαδικασίας προμήθειας ή μπορούν να επηρεάσουν την έκβασή της έχουν, άμεσα ή έμμεσα, χρηματοοικονομικό, οικονομικό ή άλλο προσωπικό συμφέρον που θα μπορούσε να εκληφθεί ως στοιχείο που θίγει την αμεροληψία και την ανεξαρτησία τους στο πλαίσιο της διαδικασίας προμήθειας.»

Άρθρο 28. Κλειστή διαδικασία (άρθρο 28 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Ο όρος «κλειστή διαδικασία» συνιστά εσφαλμένη μετάφραση του αγγλικού όρου «restricted procedure» της Οδηγίας, ο οποίος σημαίνει «διαδικασία με περιορισμούς». Το σφάλμα αυτό (συνεχίζεται από τις προηγούμενες Οδηγίες) έχει προσδώσει στη συγκεκριμένη διαδικασία ανάθεσης εσφαλμένη και ανακριβή εικόνα και συγκεκριμένα ότι πρόκειται για μια διαδικασία που αφορά έναν «κλειστό» κύκλο λίγων και «εκλεκτών», με αποτέλεσμα να μην εφαρμόζεται ποτέ στη χώρα μας για την ανάθεση μελετών και συναφών υπηρεσιών, παρά το γεγονός ότι προβλέπονταν ως διαδικασία και στον Ν. 3316/05.

Στην πραγματικότητα, βεβαίως, **η διαδικασία αυτή είναι μία ανοικτή σε όλους και διαφανής διαδικασία** δύο σταδίων: ενός σταδίου στο οποίο προεπιλέγονται 5 έως 8 διαγωνιζόμενοι (short list), με βάση κριτήρια ποιοτικής επιλογής (με καθοριστικό κριτήριο την εμπειρία παρομοίων συμβάσεων) και ενός δεύτερου σταδίου στο οποίο οι προεπιλεγέντες υποβάλουν προσφορά για την ανάθεση της σύμβασης.

Το σύστημα αυτό, το οποίο εφαρμόζεται παγκοσμίως για την ανάθεση συμβάσεων μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών, εξυπηρετεί σε μέγιστο βαθμό, σε σχέση με την ανοικτή διαδικασία (και μάλιστα χωρίς ποιοτική επιλογή που εφαρμόζεται στις πλείστες περιπτώσεις στη χώρα μας) τις βασικές αρχές της αξιοκρατίας και του υγιούς ανταγωνισμού, ενώ εξασφαλίζει σε μεγάλο βαθμό τις αναθέτουσες αρχές ως προς την ποιότητα των προς ανάθεση υπηρεσιών, καθόσον οι υποψήφιοι ανάδοχοι διαθέτουν αποδεδειγμένα κάποια ελάχιστα επιθυμητά προσόντα και δυνατότητες για την εκτέλεση της σύμβασης.

Κατά τη διαχρονική άποψη του ΣΕΓΜ **για την ανάθεση συμβάσεων μελετών και συναφών υπηρεσιών πρέπει να θεσμοθετηθεί η εφαρμογή της κλειστής διαδικασίας με δημοσίευση προκήρυξης (βλ. άρθρα 28 και 65 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ), με προεπιλογή πέντε (5) έως οκτώ (8) επιχειρήσεων**, μέσω κριτηρίων χρηματοοικονομικής επάρκειας, τεχνικών και επαγγελματικών ικανοτήτων, προσαρμοσμένων -όπου απαιτείται- στις πραγματικές συνθήκες και δεδομένα των ελληνικών επιχειρήσεων (π.χ. ύψος κύκλου εργασιών, περίοδος παρομοίων συμβάσεων, κ.ά.).

Εκτός των άλλων πλεονεκτημάτων, η καθολική εφαρμογή του συστήματος προεπιλογής, θα εισφέρει θετικά στις προσπάθειες εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (διαμόρφωση «κουλτούρας» διεθνών διαγωνισμών), καθόσον εφαρμόζεται παγίως από τους πλείστους χρηματοδοτικούς οργανισμούς (π.χ. World Bank, EuropeAid, EBRD, KfW, κ.ά.).

Άρθρο 30. Ανταγωνιστικός διάλογος (άρθρο 30 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Παράγραφος 1:

Η αναφορά στο άρθρο 266 είναι εσφαλμένη (το ορθό είναι 26).

Άρθρο 36. Υποχρέωση χρήσης –Λειτουργία ΕΣΗΔΗΣ

!!! Στις μεταβατικές διατάξεις πρέπει να προβλεφθεί κατάλληλος χρόνος έναρξης της υποχρεωτικής χρήσης του ΕΣΗΔΗΣ για τις συμβάσεις μελετών και συναφών υπηρεσιών, έτσι ώστε να γίνουν οι απαιτούμενες προσαρμογές στο σύστημα, να προετοιμαστούν οι απαιτούμενες πρότυπες προκηρύξεις και να εκπαιδευτούν οι αναθέτουσες αρχές, αλλά και οι οικονομικοί φορείς, και να αποφευχθεί το φαινόμενο των συνεχών αναβολών του παρελθόντος.

Η λειτουργική διασύνδεση όλων των εθνικών ηλεκτρονικών συστημάτων πρέπει να τεθεί ως προϋπόθεση για την έναρξη χρήσης του ΕΣΗΔΗΣ, έτσι ώστε να μπορούν επιτευχθούν οι βασικοί στόχοι αυτού, σύμφωνα και με το πνεύμα της Οδηγίας, όπως η απλοποίηση των διαδικασιών και η πραγματική μείωση του κόστους συμμετοχής των οικονομικών φορέων (αυτόματη αναζήτηση όλων των απαιτούμενων πληροφοριών και προϋποθέσεων συμμετοχής κ.λπ.).

Παράγραφος 7:

Προς αποφυγή προβλημάτων και γραφειοκρατικής επιβάρυνσης των οικονομικών φορέων πρέπει να συμπληρωθεί η διάταξη αυτή και να αναγραφεί ότι το Μητρώο αυτό του ΕΣΗΔΗΣ είναι συνδεδεμένο με το αντίστοιχο Μητρώο μελετητικών επιχειρήσεων που θα τηρείται, ως φαίνεται, από το Υπουργείο Υποδομών (δηλαδή αυτοδίκαια και αυτόματη εγγραφή).

Παράγραφος 8:

Η κράτηση αυτή κρίνεται καταχρηστική και πρέπει να καταργηθεί, καθόσον στους υποτιθέμενους στόχους του ΕΣΗΔΗΣ περιλαμβάνεται η διευκόλυνση και η μείωση του κόστους συμμετοχής των οικονομικών φορέων στους διαγωνισμούς δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα και με το πνεύμα της Οδηγίας για τους ηλεκτρονικούς διαγωνισμούς. Η μηχανοργάνωση και η χρήση της

πληροφορικής στις διαγωνιστικές διαδικασίες, αλλά και στις γενικότερες συναλλαγές με το δημόσιο, δεν είναι δυνατόν να αυξάνει το λειτουργικό κόστος των επιχειρήσεων.

Σε κάθε περίπτωση, εφόσον θεσπιστεί τέτοια κράτηση, πρέπει να ισχύσει μόνον στην περίπτωση πλήρους διαλειτουργίας όλων των συστημάτων, ώστε να έχει κάποια έννοια ανταποδοτικότητας (λόγω μη απαίτησης υποβολής πιστοποιητικών, βεβαιώσεων κ.λπ.).

Ταυτοχρόνως, δε, ειδικώς για τις συμβάσεις μελετών και συναφών υπηρεσιών πρέπει να καταργηθούν οι αναχρονιστικές και άνευ ανταποδοτικότητας κρατήσεις υπέρ ΕΜΠ, χαρτοσήμου μελέτης και ΟΓΑ χαρτοσήμου.

Άρθρο 41. Ειδικές ρυθμίσεις σχετικά με τις συγκεντρωτικές αγορές και τον προγραμματισμό δημοσίων συμβάσεων.

Παράγραφος 1, εδάφιο (γ):

Δεν είναι ορθή και δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικές συνθήκες και απαιτήσεις η διάταξη αυτή, καθόσον το Υπουργείο Υποδομών δεν έχει στην αρμοδιότητά του και δε γνωρίζει πολλές και σημαντικές κατηγορίες έργων και μελετών που υπάγονται και διαχειρίζονται άλλα Υπουργεία, όπως το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, το Υπουργείο Πολιτισμού, κ.ά.

Άρθρο 44. Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις της αγοράς (άρθρο 40 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Η διαδικασία δημοσιοποίησης των τευχών ενός διαγωνισμού και δημόσιας διαβούλευσης επ' αυτών λειτουργεί, σαφώς, υπέρ της διασφάλισης αφενός των θεμελιωδών αρχών της αποφυγής διακρίσεων, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της αναλογικότητας και της διαφάνειας, αφετέρου της επιτυχίας του διαγωνισμού (έλεγχος, διαπίστωση και διόρθωση/συμπλήρωση τυχόν σφαλμάτων/ελλείψεων).

Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται **να γίνει υποχρεωτική (και όχι δυνητική) η διαβούλευση με την αγορά**, τουλάχιστον, για τις συμβάσεις που εμπίπτουν στα όρια των Κοινοτικών Οδηγιών (αντικατάσταση του «μπορούν» με «υποχρεούνται»).

Η Έκθεση αξιολόγησης της διαβούλευσης πρέπει να συνοδεύει τον Φάκελο της δημόσιας σύμβασης (βλ. άρθρο 43).

Άρθρο 45. Κανόνες για τη διενέργεια προκαταρκτικών διαβουλεύσεων της αγοράς

Παράγραφος 3:

Προκειμένου οι ενδιαφερόμενοι να λαμβάνουν γνώση επί των απόψεων της αναθέτουσας αρχής για τα σχόλια τους, προτείνεται να συμπληρωθεί το τελευταίο εδάφιο ως εξής: «...*συγκεντρώνει, επεξεργάζεται τα σχόλια που υποβλήθηκαν και συντάσσει σχετική έκθεση με διευκρινίσεις και μνεία για την αποδοχή ή μη αυτών, η οποία κοινοποιείται στους συμμετέχοντες στη διαβούλευση.*».

Άρθρο 48. Ελάχιστο περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης**Παράγραφος 4:**

Η έννοια του «κόστους αναπαραγωγής» χρησιμοποιείται, δυστυχώς, καταχρηστικώς από πολλούς φορείς/αρχές, με αποτέλεσμα να απαιτούνται υπερβολικά ποσά για την χορήγηση των τευχών του διαγωνισμού. Προτείνεται, στο γενικότερο πνεύμα εκσυγχρονισμού και χρήσης των νέων τεχνολογιών, **όλα τα έγγραφα του διαγωνισμού να χορηγούνται στους ενδιαφερόμενους σε ψηφιακή μορφή** (π.χ. ανάρτηση στον ιστότοπο του φορέα ή αποστολή μέσω e-mail), χωρίς την καταβολή οικονομικού ανταλλάγματος.

Παράγραφοι 5 και 6:

Επειδή όλα τα πρότυπα έγγραφα αφορούν και τους δύο (2) συμβαλλομένους στις δημόσιες συμβάσεις πρέπει να συμπληρωθούν οι διατάξεις αυτές, ώστε να προβλεφθεί ρητώς ότι πριν την έκδοση αυτών αφενός να διενεργείται δημόσια διαβούλευση, αφετέρου –και το κυριότερο- να έχει ζητηθεί **γνώμη από τους αρμόδιους επιχειρηματικούς φορείς** (εν προκειμένω, για τις μελετητικές και συμβουλευτικές Υπηρεσίες από τον ΣΕΓΜ).

Παράγραφος 8, εδάφιο (α):

Είναι θετική η πρόβλεψη αυτή για θέσπιση ποσοστού απροβλέπτων.

Παράγραφος 8, εδάφιο (γ):

Η πρόβλεψη αυτή δεν πρέπει να απαλλάσσει την αναθέτουσα αρχή από την επιμελή και αξιόπιστη προεκτίμηση της αμοιβής των εργασιών αυτών, τόσο ως προς το είδος όσο και ως προς την ποσότητά τους, καθόσον στην περίπτωση που απαιτούνται εργασίες άνω του ορίου του 30% θα δημιουργούνται σημαντικά προβλήματα στην ομαλή εκτέλεση της σύμβασης. Με βάση την εμπειρία, πάντως, αντίστοιχων περιπτώσεων προτείνεται το επιτρεπόμενο ποσοστό να αυξηθεί στο 50%.

Παράγραφος 8, εδάφιο (δ):

Ο τομέας των μελετών και συναφών υπηρεσιών διέπονταν, διαχρονικώς, από συγκεκριμένες διατάξεις υπολογισμού της αξίας των συμβάσεων. Σήμερα, οι αμοιβές των συμβάσεων εκτιμώνται με διάφορες Υ.Α., αναλόγως της κατηγορίας και του είδους αυτών (βλ., π.χ., Υ.Α. ΔΜΕΟ/α/ο/1257/09-08-2005 «Έγκριση Κανονισμού Προεκτιμωμένων Αμοιβών μελετών και υπηρεσιών κατά τη διαδικασία της παρ. 7 του άρθρου 4 του Ν.3316/2005», με τις τροποποιήσεις της, Υ.Α. 9572/1845/6-4-2000 (ΦΕΚ 209 Δ'/7-4-2000) «Τεχνικές προδιαγραφές μελετών Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων (Γ.Π.Σ.) και Σχεδίων Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ) και αμοιβές μηχανικών για την εκπόνηση μελετών», και αρκετές άλλες).

Όπως και για το γενικότερο θεσμικό πλαίσιο, έτσι και για τις υφιστάμενες διατάξεις εκτίμησης των αμοιβών απαιτείται ενοποίηση, απλοποίηση και εκσυγχρονισμός.

Σε κάθε περίπτωση, η ύπαρξη ενιαίου κανονισμού για την εκτίμηση της αξίας των συμβάσεων μελετών και συναφών υπηρεσιών κρίνεται απολύτως απαραίτητη για λόγους διαφάνειας και υγιούς

ανταγωνισμού, αλλά και για την αποφυγή παλαιότερων απαράδεκτων φαινομένων (προ της ισχύος του Ν. 3316/05), όπου η εκτίμηση της συμβατικής αξίας γίνονταν με «κριτήρια» τις εκάστοτε διαθέσιμες πιστώσεις των αρχών/φορέων, την αθέμιτη χειραγώγηση του ανταγωνισμού (μικρότερη ή μεγαλύτερη αξία σύμβασης συνεπάγονταν άλλες προϋποθέσεις συμμετοχής), κ.ά.

Επιπλέον, η ύπαρξη κανονισμού εκτίμησης αμοιβών θα εμποδίσει την εμφάνιση φαινομένων χαρακτηρισμού δημόσιων συμβάσεων ως «συμβάσεις χαμηλής αξίας», με σκοπό την αποφυγή των διαγωνιστικών διαδικασιών που ορίζονται για τις συμβάσεις άνω των ορίων των Κοινοτικών Οδηγιών. Ο κίνδυνος αυτός μεγιστοποιείται στις σημερινές συνθήκες της αγοράς με τις ανεξέλεγκτες εκπτώσεις (π.χ. το όριο του συνοπτικού διαγωνισμού των 60.000 ευρώ, με μια έκπτωση 70%, αντιστοιχεί σε μια σύμβαση αξίας 200.000 ευρώ ή το όριο των 20.000 ευρώ της απ' ευθείας ανάθεσης, με μια έκπτωση 85%, αντιστοιχεί σε μια σύμβαση αξίας >133.000 ευρώ).

Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να υπάρξει πρόβλεψη πριν την προκήρυξη κάθε διαγωνισμού, εκτός των άλλων συμβατικών τευχών, να τίθεται σε διαβούλευση και το τεύχος προεκτίμησης της αξίας της σύμβασης, έτσι ώστε να διαπιστώνονται και να διορθώνονται τυχόν σφάλματα ή/και αυθαίρετες εκτιμήσεις, άνευ ανάλυσης και τεκμηρίωσης (συχνότατο φαινόμενο ιδίως στις περιπτώσεις εκτίμησης της αξίας των συμβάσεων με βάση τον χρόνο απασχόλησης του απαιτούμενου επιστημονικού προσωπικού).

Περαιτέρω, επισημαίνονται τα εξής:

- Ο Κανονισμός Προεκτιμώμενων Αμοιβών μελετών και τεχνικών υπηρεσιών πρέπει να συνταχθεί και να εγκριθεί με διυπουργική συνεργασία, έτσι ώστε να συμμετέχουν και τα Υπουργεία που είναι αρμόδια για τις κατηγορίες μελετών που δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του ΥΠΥΜΕΔΙ (π.χ. το ΥΠΕΚΑ για τις αρχιτεκτονικές, τις πολεοδομικές, τις χωροταξικές, τις περιβαλλοντικές, κ.ά. μελέτες).
- Για τους ίδιους λόγους πρέπει να ζητείται η γνώμη και του ΓΕΩΤΕΕ (π.χ. γεωλογικές, γεωργικές, δασολογικές, κ.ά. μελέτες).
- Επιπλέον, πρέπει σε όλες τις περιπτώσεις έκδοσης κανονισμών, προτύπων τευχών κ.λπ. **να ζητείται και η γνώμη των αντισυμβαλλομένων. Εν προκειμένω, πρέπει να προστεθεί στους γνωμοδοτούντες ο ΣΕΓΜ.**

Τέλος, **πρέπει να προβλεφθεί ότι στη μεταβατική περίοδο θα ισχύουν και οι λοιπές αποφάσεις υπολογισμού αμοιβών μελετών που δεν περιλαμβάνονται στον κανονισμό του Ν. 3316/05** (π.χ. αμοιβές πολεοδομικών μελετών, κτηματογραφήσεων, πράξεων εφαρμογής, κ.ά.).

Άρθρο 49. Τεχνικές προδιαγραφές (άρθρο 42 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Η θέσπιση τεχνικών προδιαγραφών, η ύπαρξη των οποίων θεωρείται *arriori* δεδομένη από τις Κοινοτικές Οδηγίες, συνιστά τη σημαντικότερη έλλειψη του συστήματος παραγωγής δημοσίων έργων και μελετών στη χώρα μας και πάγιο, διαχρονικό αίτημα του ΣΕΓΜ, αλλά και των περισσοτέρων φορέων του τεχνικού κόσμου.

Ιδίως στον τομέα των τεχνικών μελετών, η κατάσταση είναι απαράδεκτη, καθόσον οι όποιες υπάρχουσες προδιαγραφές αφενός είναι πλήρως παρωχημένες και αναχρονιστικές, αφετέρου δεν καλύπτουν όλες τις κατηγορίες και είδη μελετών και υπηρεσιών (βλ. π.χ. Π.Δ. 696/74).

Η θέσπιση σύγχρονων τεχνικών προδιαγραφών για όλες τις κατηγορίες έργων και μελετών είναι απολύτως απαραίτητη, ώστε να εξασφαλίζεται αφενός το ελάχιστο αποδεκτό παραδοτέο της σύμβασης, αφετέρου η κοστολόγηση του ίδιου παραδοτέου απ' όλους τους προσφέροντες σε έναν διαγωνισμό.

Είναι κοινώς αποδεκτό ότι για να διασφαλιστούν στη χώρα μας οι θεμελιώδεις αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης απαιτούνται δύο προϋποθέσεις: η ύπαρξη τεχνικών προδιαγραφών για όλες τις κατηγορίες έργων και μελετών και η αποτελεσματική επίβλεψη των συμβάσεων, ώστε να διασφαλίζεται ότι ο ανάδοχος παράγει το προδιαγεγραμμένο επιθυμητό προϊόν, και μάλιστα εφαρμόζοντας τη μεθοδολογία, τα μέσα και τις προθεσμίες που δήλωσε στην προσφορά του. Το παρατηρούμενο έλλειμμα των δύο αυτών προϋποθέσεων ευθύνεται σε σημαντικό βαθμό και ευνοεί το «σύγχρονο» φαινόμενο των ανεξέλεγκτων εκπτώσεων στην αγορά των μελετών και συναφών υπηρεσιών, το οποίο έχει ταπεινώσει την ποιότητα των μελετών με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την ασφάλεια των κατασκευών, την αποδοτικότητα και τη λειτουργικότητα των έργων και, εν γένει, το δημόσιο συμφέρον.

Η σοβαρότητα του θέματος αυτού επιβάλλει να προστεθεί στο άρθρο αυτό σχετική παράγραφος, η οποία να εξουσιοδοτεί για την έκδοση ΚΥΑ για την έγκριση τεχνικών προδιαγραφών για όλες τις κατηγορίες έργων και μελετών (τουλάχιστον για τις ελάχιστες απαιτήσεις παραδοτέων και περιεχομένων αυτών ανά στάδιο μελέτης), με συγκεκριμένη χρονική δέσμευση (π.χ. 12 μήνες).

Ως παράδειγμα καλής πρακτικής αναφέρουμε την Απόφαση του Υπουργού Π.Ε.Κ.Α. με αριθ. οικ. 170225-20.1.2014 «Εξειδίκευση των περιεχομένων των φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων της Κατηγορίας Α της απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αρ. 1958/2012 (Β' 21) όπως ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 4014/2011 (Α' 209), καθώς και κάθε άλλης σχετικής λεπτομέρειας» (ΦΕΚ Β 135/27.1.2014).

Τέλος, προτείνεται να προβλεφθεί και η θέσπιση (με Π.Δ. ή Κ.Υ.Α.) ενός Συστήματος (Παρατηρητηρίου) Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών, στο οποίο θα συμμετέχουν όλοι οι συντελεστές του συστήματος παραγωγής τεχνικών έργων και το οποίο θα καλύπτει όλο το φάσμα των τεχνικών έργων, θα παρακολουθεί τις τεχνολογικές και τις οικονομικές εξελίξεις και θα εναρμονίζεται με τις ευρωπαϊκές και διεθνείς πρακτικές.

Άρθρο 54. Υποδιαίρεση συμβάσεων σε τμήματα (άρθρο 46 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Παράγραφος 4:

Η διάταξη αυτή προτείνεται να διαγραφεί, καθόσον είναι αόριστη και ενέχει κίνδυνο μη ορθολογικής κατάτμησης συμβάσεων, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε στρέβλωση του ανταγωνισμού εις βάρος της ανάπτυξης των υγιών και ποιοτικών επιχειρήσεων. Άλλωστε, ιδίως στον τομέα των μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών, στη χώρα μας δεν έχουμε ανάγκη προσβασιμότητας και

διευκόλυνσης των ΜΜΕ (βασικός σκοπός του άρθρου αυτού της Οδηγίας), αλλά δημιουργίας μικρομεσαίων επιχειρήσεων, με βάση τους σχετικούς ορισμούς της ΕΕ.

Ως γνωστόν, η συντριπτική πλειονότητα των μελετητικών – συμβουλευτικών επιχειρήσεων της χώρας μας υπάγονται στην κατηγορία των πολύ μικρών επιχειρήσεων (Micro-enterprises) και, μάλιστα, με κύκλο εργασιών μικρότερο του 1.000.000 ευρώ, γεγονός που διαφοροποιεί πλήρως τον τομέα αυτόν, σε σχέση με τους στόχους της Οδηγίας (το σύνολο των συμβάσεων μελετών και συναφών υπηρεσιών στη χώρα μας ανατίθεται σε ΜΜΕ).

Υπό τα δεδομένα αυτά, **η κατάτμηση των συμβάσεων μελετών στη χώρα μας θα επιφέρει τα αντίθετα αποτελέσματα, δηλαδή θα δράσει αρνητικά στην επιθυμητή διαμόρφωση ενός εσωτερικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, το οποίο θα προωθεί και θα ευνοεί τη δημιουργία Ελληνικών μελετητικών - συμβουλευτικών εταιρειών με σύγχρονη οργάνωση και υποδομές και με πραγματικές δυνατότητες ανταγωνισμού των αλλοδαπών συναφών εταιρειών στις διεθνείς αγορές.** Η χώρα μας είναι ίσως η μοναδική από τις προηγμένες χώρες που δε διαθέτει μία, έστω, μελετητική/συμβουλευτική εταιρεία μεσαίου μεγέθους για τα διεθνή δεδομένα, σε αντίθεση με άλλους κλάδους της οικονομίας.

Άρθρο 62. Ηλεκτρονική διάθεση των εγγράφων της σύμβασης (άρθρο 53 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Παράγραφος 3:

Για λόγους διαφάνειας και διευκόλυνσης των ενδιαφερομένων πρέπει η ηλεκτρονική διάθεση των εγγράφων να ισχύει και στις δημόσιες συμβάσεις κάτω των ορίων εφαρμογής της οδηγίας (να εξαιρεθεί μόνον για τις συμβάσεις ήσσονος σημασίας).

Άρθρο 63. Τεύχος παρατηρήσεων- Τεύχος τροποποιήσεων

Η προτεινόμενη διαδικασία παρουσιάζεται προβληματική, καθόσον **δεν καθορίζει σημαντικά θέματα, όπως τον ρόλο, τις ευθύνες, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των μελετητικών επιχειρήσεων στην περίπτωση που αποφασιστούν οιοσδήποτε τροποποιήσεις σε εγκεκριμένες μελέτες και τεύχη δημοπράτησης που έχουν συνταχθεί απ' αυτές.** Περαιτέρω, δεν καθορίζεται πώς και από ποιον θα αποφασίζεται η απαίτηση τροποποίησης, αλλά και πώς θα πραγματοποιείται αυτή στην περίπτωση που θα αφορά εγκεκριμένα παραδοτέα μελετητικής επιχείρησης.

Κατά συνέπεια, το άρθρο αυτό προτείνεται να αφαιρεθεί, λόγω ελλιπούς επεξεργασίας.

Σε κάθε περίπτωση, όπως αναφέρεται και στα σχόλια επί του άρθρου 44 η διαδικασία δημοσιοποίησης των τευχών ενός διαγωνισμού και δημόσιας διαβούλευσης επ' αυτών πρέπει να γίνει υποχρεωτική, τουλάχιστον, για τις συμβάσεις που εμπίπτουν στα όρια των Κοινοτικών Οδηγιών.

Άρθρο 67. Εγγυήσεις**Παράγραφος 6, εδάφιο β):**

Λαμβάνοντας υπόψη το σημερινό अपαράδεκτο φαινόμενο των ανεξέλεγκτων εκπτώσεων, ο καθορισμός της εγγύησης καλής εκτέλεσης επί της αξίας της σύμβασης και όχι επί της προεκτίμησης ουσιαστικώς ευνοεί το εν λόγω φαινόμενο. Για εκπτώσεις, δε, άνω του 60% η εγγύηση καλής εκτέλεσης προκύπτει μικρότερη από την εγγύηση συμμετοχής.

Προτείνεται να υπάρξει εξουσιοδότηση για την έκδοση ΥΑ, με την οποία θα δίδεται η δυνατότητα επανακαθορισμού του ύψους της εγγύησης καλής εκτέλεσης είτε με βάση την προεκτίμηση της αξίας της σύμβασης, είτε με περαιτέρω επαύξηση αναλόγως των προσφερόμενων εκπτώσεων (ως μέτρο για την μείωση του φαινομένου των υπερβολικά υψηλών εκπτώσεων).

Παράγραφος 6, εδάφιο δ):

Όπως ισχύει επί 40 και πλέον έτη στις συμβάσεις μελετών και συναφών υπηρεσιών η χορήγηση προκαταβολής 15% είναι άτοκη και έτσι πρέπει να διατηρηθεί, όπως άλλωστε ορίζεται στην παρ. 2.α του άρθρου 202 του σ/ν.

Άρθρο 70. Κριτήρια επιλογής (άρθρο 58 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Παράγραφος 5: Πρέπει να γίνει ρητή αναφορά (παραπομπή) στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧΙΙ (ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΓΙΑ ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ).

Άρθρο 71. Καλούμενοι Οικονομικοί Φορείς**Παράγραφος β), εδάφιο 1:**

Οι όροι «Μητρώο», «πτυχίο», «κατηγορίες», «τάξεις» και «ασυμβίβαστα» αναφέρονται το πρώτον και δεν περιλαμβάνεται στους ορισμούς. Ως εκ τούτου, **οι ειδικές διατάξεις του άρθρου αυτού για τις δημόσιες συμβάσεις μελετών και παροχής τεχνικών υπηρεσιών είναι προβληματικές και απαιτείται επανεξέτασή τους.**

Παράγραφος β), εδάφιο 8:

Η εξαίρεση της περίπτωσης θ του Παραρτήματος ΧΙΙ (δήλωση σχετικά με τα μηχανήματα, τις εγκαταστάσεις και τον τεχνικό εξοπλισμό που διαθέτει ο πάροχος υπηρεσιών για την εκτέλεση της σύμβασης) είναι εσφαλμένη, καθόσον υπάρχουν περιπτώσεις συμβάσεων όπου η διάθεση ειδικού εξοπλισμού μπορεί να κριθεί ότι είναι σημαντική για την άρτια και έγκαιρη εκτέλεση της σύμβασης.

Παράγραφος β), εδάφιο 9:

Είναι επιβεβλημένη η ρύθμιση των περιπτώσεων επίκλησης ικανοτήτων τρίτων φορέων για την απόδειξη των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής, προκειμένου να μην παρατηρούνται φαινόμενα εικονικής εξασφάλισης των απαιτήσεων συμμετοχής, άνευ οιασδήποτε εγγύησης για την αναθέτουσα αρχή/φορέα.

Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να καταργηθεί η παράγραφος αυτή, καθόσον το θέμα ρυθμίζεται με το επόμενο άρθρο 72 (άρθρο 63 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ).

Παράγραφος β), εδάφιο 12:

Δεν έχει ληφθεί υπόψη η εμπειρία από την εσφαλμένη αυτή αρχική διατύπωση του Ν. 3316/05 και η σχετική διόρθωση που έγινε με τον Ν. 3621/2007.

Σε κάθε περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη ότι στις πλείστες περιπτώσεις οι διαγωνισμοί δεν ολοκληρώνονται εντός της προθεσμίας ισχύος των προσφορών, πρέπει να συμπληρωθεί η διάταξη, ώστε να επιτρέπονται αλλαγές στην ομάδα μελέτης μετά τη λήξη ισχύος των προσφορών.

Άρθρο 72. Στήριξη στις ικανότητες άλλων φορέων (άρθρο 63 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Παράγραφος 1:

Οι προβλέψεις του άρθρου αυτού της Οδηγίας κρίνονται θετικές, καθόσον επιδιώκουν την αποφυγή φαινομένων «εικονικών σχέσεων» των δανειζόμενων με τους δανείζοντες φορείς.

Για την αποφυγή, όμως, προβλημάτων κατά την εφαρμογή των διατάξεων αυτών, κρίνεται απολύτως απαραίτητη η πρόβλεψη έκδοσης ΚΥΑ, με την οποία θα καθοριστούν και θα διασαφηνιστούν θέματα όπως πώς θα εκτελούν εργασίες ή υπηρεσίες της σύμβασης οι δανείζοντες, με ποιον τρόπο θα είναι συνυπεύθυνοι για την εκτέλεση της σύμβασης, κ.λπ.

Άρθρο 74. Περιεχόμενο των προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής σε διαδικασίες ανάθεσης προμήθειας αγαθών και παροχής υπηρεσιών

Παράγραφος 1:

Η παράγραφος πρέπει να τροποποιηθεί έτσι ώστε να καθοριστεί ρητώς ότι τα δικαιολογητικά των εδαφίων αδ) έως και αθ) θα ζητούνται και θα προσκομίζονται μόνον από τον αναδειχθέντα προσωρινό ανάδοχο.

Άρθρο 84. Επίσημοι κατάλογοι εγκεκριμένων οικονομικών φορέων και πιστοποίηση από οργανισμούς δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου (άρθρο 64 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Παράγραφος 9:

Η φύση του τομέα των μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών και η υψηλότερη σημασία αυτού για τον άρτιο και ασφαλή προγραμματισμό, σχεδιασμό και υλοποίηση των τεχνικών και αναπτυξιακών έργων και προγραμμάτων επιβάλλουν την ύπαρξη ενός μητρώου (ή επίσημου καταλόγου) εγκεκριμένων/πιστοποιημένων επιχειρήσεων, οι οποίες -και μόνον αυτές- θα μπορούν να αναλάβουν και να εκτελέσουν δημόσιες συμβάσεις στον τομέα αυτό.

Στο πλαίσιο αυτό, με το Π.Δ. που θα αφορά τις συμβάσεις μελετητικών/συμβουλευτικών υπηρεσιών πρέπει να επιδιωχθεί η πραγματική και ουσιαστική αναβάθμιση του υφιστάμενου αναχρονιστικού και παρωχημένου καθεστώτος των μελετητικών μητρώων, θέτοντας ως βασικούς στόχους:

- Τον εξορθολογισμό και την τακτοποίηση των Μητρώων, με σκοπό την εξυγίανση της μελετητικής αγοράς (με το ισχύον καθεστώς ο οποιοσδήποτε μπορεί να «βαπτιστεί» Μελετητής ή να «ιδρύσει» εταιρεία μελετών και να ανταγωνιστεί -δια νόμου- ισοτίμως την οποιαδήποτε επιχείρηση).
- Τη μείωση, εάν όχι εξάλειψη, του φαινομένου της ευκαιριακής επιχειρηματικής δράσης και την ενίσχυση της πραγματικής και υγιούς εταιρικής επιχειρηματικότητας, με σκοπό τη δημιουργία Ελληνικών μελετητικών και συμβουλευτικών εταιρειών, με δυνατότητες ανταγωνισμού των αλλοδαπών συναφών εταιρειών και συστηματική εξωστρεφή δραστηριοποίηση.
- Την ενίσχυση της διαφάνειας, τη βελτιστοποίηση των διαδικασιών και της λειτουργίας της Υπηρεσίας τήρησης των Μητρώων (βλ. ΥΠΥΜΕΔΙ/Δ-15 σήμερα) και της αντίστοιχης γνωμοδοτικής επιτροπής (βλ. Γ.Ε.Μ. σήμερα).

Οι παραπάνω στόχοι σχετίζονται απολύτως με τη διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος, καθόσον η εγγραφή στο Μητρώο, σε συνδυασμό με τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής κάθε διαγωνισμού, πρέπει να συνιστούν πραγματικά και ουσιαστικά εχέγγυα των συμβαλλομένων με το δημόσιο για την άρτια και ποιοτική εκτέλεση των συμβάσεων μελετών και συναφών υπηρεσιών.

Επίσης, η εξυγίανση της αγοράς θα εισφέρει στην ελαχιστοποίηση αρνητικών φαινομένων της σημερινής εποχής (ανεξέλεγκτες εκπτώσεις, μεθοδεύσεις νόθευσης του ανταγωνισμού, κ.ά.).

Στις μεταβατικές διατάξεις πρέπει να προβλεφθεί ότι μέχρι την έκδοση του Π.Δ. του άρθρου αυτού θα παραμείνει σε ισχύ το άρθρο 39 του Ν. 3316/05 και το Π.Δ. 138/09 (με εξαίρεση το άρθρο 14 όπου θα ισχύουν μόνον τα ανώτατα όρια), έτσι ώστε αφενός να μπορούν να λειτουργήσουν τα μητρώα, αφετέρου να μπορούν να διεξαχθούν ομαλά διαγωνισμοί ανάθεσης μελετών και συναφών υπηρεσιών.

Άρθρο 93. Σύστημα προσφοράς που περιλαμβάνει μελέτη και κατασκευή στις δημόσιες συμβάσεις έργων

Η πλήρης απελευθέρωση του συστήματος μελέτη – κατασκευή είναι απολύτως εσφαλμένη και υποδεικνύει ευθέως πρόθεση ωρίμανσης των έργων, μέσω των εργοληπτικών εταιρειών.

Με τις προτεινόμενες, δε, διατάξεις υποβαθμίζεται και απαξιώνεται ο ρόλος του μελετητή, αλλά και της ίδιας της μελέτης ως προϊόν διανοητικής εργασίας, καθόσον αφενός δεν υπάρχει κατοχύρωση του ρόλου των μελετητικών γραφείων και καθορισμός των υποχρεώσεων, των ευθυνών, αλλά και των δικαιωμάτων αυτών, αφετέρου η μελέτη (ως τεχνική προσφορά συμμετοχής) αποκτά ελάχιστο (10%), έως μηδενικό συντελεστή βαρύτητας στην ανάδειξη του αναδόχου.

Λαμβάνοντας, επιπλέον, υπόψη την προδιαγραφόμενη διαδικασία ανάδειξης του αναδόχου (αξιολόγηση μελετών μετά την αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών), η μελέτη αποκτά, τελικώς, τον ρόλο του εργαλείου ανάδειξης αναδόχου με βάση την υποκειμενική κρίση της εκάστοτε Επιτροπής Διαγωνισμού.

Είναι σαφές ότι, ακόμη κι αν περιοριστεί η εφαρμογή του συστήματος μελέτη – κατασκευή στα ειδικά έργα (π.χ. εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων ή νερού, κ.ά.), όπως γίνεται και διεθνώς (βλ. FIDIC Yellow Book), η οριζόμενη διαδικασία ανάθεσης πρέπει να τροποποιηθεί ολοσχερώς. **Αξιολόγηση τεχνικών προσφορών μετά το άνοιγμα των οικονομικών προσφορών είναι απαράδεκτη τόσο διότι προσδίδει ευθέως και προκλητικώς δυνατότητες νόθευσης του αποτελέσματος του διαγωνισμού (η «τεχνική κρίση» κάθε Επιτροπής είναι ανέλεγκτη δικαστικώς) και εμφάνισης φαινομένων διαπλοκής και διαφθοράς, όσο διότι αντίκειται στην πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, αλλά και του ΣτΕ (υπάρχουν δεκάδες αποφάσεις, οι οποίες ορίζουν ότι μετά την αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών δεν μπορεί να διενεργηθεί τεχνική αξιολόγηση).**

Σε κάθε περίπτωση, στις διατάξεις του άρθρου αυτού (όπως πρότεινε ο ΣΕΓΜ και στο σ/ν των συμβάσεων παραχώρησης), πρέπει να προστεθεί διάταξη για τη διαφύλαξη των μελετητικών εταιρειών. Δυστυχώς, είναι πολλές οι περιπτώσεις στις οποίες τα μελετητικά γραφεία αντιμετώπισαν ή/και αντιμετωπίζουν προβλήματα είτε διότι «χρησιμοποιήθηκαν» για την τυπική κάλυψη των προϋποθέσεων συμμετοχής στον διαγωνισμό και, εν συνεχεία, υπήρξε υπαναχώρηση ή αθέτηση της συμφωνίας για την εκπόνηση των μελετών από πλευράς αναδόχου κατασκευαστή, είτε γιατί «αναγκάζονται», ιδίως στα τελευταία έτη της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης, να εκπονούν τις μελέτες του έργου και συνεχείς τροποποιήσεις αυτών με οικονομικά ανταλλάγματα που εκμηδενίζουν τις όποιες προσδοκίες κέρδους. Για την εξάλειψη των συχνών φαινομένων αυτών, κρίνεται απαραίτητη η προσθήκη σχετικής διάταξης, ως εξής:

«Σε όλες τις περιπτώσεις ανάθεσης και εκτέλεσης συμβάσεων έργων που ανατίθενται με το σύστημα μελέτη – κατασκευή, άπασες οι μελέτες, τόσο κατά το στάδιο του διαγωνισμού όσο και στο στάδιο της εκτέλεσης του έργου, εκπονούνται και υπογράφονται νομίμως από μελετητικές επιχειρήσεις που πληρούν τις τυπικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις περί εκπόνησης μελετών δημόσιων έργων. Στην προκήρυξη του διαγωνισμού ορίζονται τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα των μελετητικών επιχειρήσεων, βάσει των προβλεπόμενων προς εκπόνηση μελετών του έργου, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, πιστοποιητικά και δεσμευτικές δηλώσεις συνεργασίας που πρέπει να υποβληθούν με τον φάκελο συμμετοχής. Η αντικατάσταση της δηλωθείσας στον φάκελο συμμετοχής μελετητικής επιχείρησης πραγματοποιείται μόνο με ρητή έγκριση της Αναθέτουσας Αρχής ή του Αναθέτοντος Φορέα, κατόπιν αξιολόγησης των λόγων αντικατάστασης, σε συνδυασμό με τις έγγραφες απόψεις του αναδόχου του έργου και της μελετητικής επιχείρησης. Στο Τεύχος του Προϋπολογισμού Μελέτης και στην Οικονομική Προσφορά περιλαμβάνεται ανεξάρτητο κονδύλι με την προεκτίμηση και την προσφερόμενη αμοιβή της μελέτης του έργου. Με Απόφαση του Υπουργού

Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι που αφορούν τον καθορισμό της αμοιβής των μελετών και τον τρόπο καταβολής αυτής στη μελετητική επιχείρηση.».

Άρθρο 98. Συστήματα υποβολής προσφορών σε δημόσιες συμβάσεις μελετών

Εν πρώτοις, ως γενική παρατήρηση αναφέρεται ότι **σε όλα τα συστήματα ανάθεσης που, τελικώς, θα θεσπιστούν πρέπει να εφαρμόζεται η διαδικασία της προεπιλογής 5 έως 8 υποψηφίων (short list), με βάση ποιοτικά κριτήρια επιλογής (βλ. σχετικά σχόλια επί του άρθρου 28 του σ/ν).**

Παράγραφος 1:

Το προβλεπόμενο σύστημα αυτό συνιστά παραλλαγή του υπάρχοντος συστήματος ανάθεσης του άρθρου 6 του Ν. 3316/05, το οποίο πρέπει να σημειωθεί ότι εφαρμόστηκε σε ελάχιστο ποσοστό συμβάσεων σε σχέση με την εφαρμογή του συστήματος του άρθρου 7 του Ν. 3316/05. Το σύστημα αυτό παρουσιάζει τα εξής μειονεκτήματα σε σχέση με το άρθρο 6 του Ν. 3316/05:

- Καταρχάς, αποκλείει τη σύνταξη των τελικών σταδίων των μελετών από τον αρχικό μελετητή. Το γεγονός αυτό είναι αρνητικό και περιορίζει, άνευ ουσιαστικού λόγου, τις αναθέτουσες αρχές. Πρέπει, δε, να σημειωθεί ότι για τις μελέτες που έχουν αρχιτεκτονική σύλληψη και σχεδιασμό (κτιριακά έργα, αναπλάσεις, κ.λπ.) ο περιορισμός αυτός δεν είναι συμβατός με τη διεθνή πρακτική και τους ισχύοντες κανόνες περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Για τον λόγο αυτόν, άλλωστε, στο άρθρο 6 του Ν. 3316/05 προβλέπεται ρητώς ότι οι μελέτες αυτές ανατίθενται συνολικώς στον ίδιο ανάδοχο.
- Επιβάλλει, εξ αρχής, σε όλους τους διαγωνιζόμενους να συντάξουν μελέτη, ως τεχνική προσφορά, καθόσον σύμφωνα με το άρθρο 99 απαιτείται *«τεχνική πρόταση-λύση, που περιλαμβάνει την εκτίμηση του γενικού και ειδικού αντικειμένου της μελέτης, με ανάλυση των επί μέρους ζητημάτων, διερεύνηση τυχόν εναλλακτικών λύσεων, τεκμηρίωση των αντιστοίχων προτάσεων καθώς και το κόστος υλοποίησης και λειτουργίας»*. Λαμβάνοντας, δε, υπόψη τα κριτήρια αξιολόγησης των τεχνικών προσφορών (βλ. παρ. 4.α άρθρου 99 σ/ν) προκύπτει ότι απαιτείται αρκετά προωθημένο στάδιο μελέτης. Η πρόβλεψη αυτή επιβαρύνει σημαντικά το κόστος συμμετοχής στον διαγωνισμό.
- Δεν ορίζεται ρητώς ο τρόπος υπολογισμού της κατ' αποκοπήν αμοιβής της σύμβασης που θα ανατεθεί.
- Ελλοχεύει τον κίνδυνο δημιουργίας φαινομένων αθέμιτου ανταγωνισμού.

Με βάση τις παραπάνω παρατηρήσεις, αλλά και τη μέχρι σήμερα εμπειρία από παρόμοιες διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων, **προτείνεται η τροποποίηση της μεθόδου αυτής και η υιοθέτηση της διαδικασίας και των δυνατοτήτων του άρθρου 6, ήτοι επιλογή τριών (3) διαγωνιζομένων για την αμειβόμενη εκπόνηση της μελέτης και δυνατότητα ανάθεσης και των υπολοίπων σταδίων της μελέτης με υποβολή οικονομικής προσφοράς γι' αυτά.**

Προς επίσπευση των διαδικασιών μπορεί να προβλεφθεί και η δυνατότητα εφαρμογής της ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση και της διαδικασίας ανταγωνιστικού διαλόγου, μέσω των οποίων να επιλεγούν τρεις (3) υποψήφιοι για την αμειβόμενη εκπόνηση της μελέτης.

Παράγραφος 2: Η θεσμοθέτηση της δυνατότητας ανάθεσης συμβάσεων μελετών και συναφών υπηρεσιών, δηλαδή ανάθεσης πνευματικών (intellectual) υπηρεσιών υψηλού επιπέδου και σημασίας, με αποκλειστικό κριτήριο τη χαμηλότερη τιμή και, μάλιστα, χωρίς καν πρόβλεψη ποιοτικής επιλογής στη διαγωνιστική διαδικασία, είναι απαράδεκτη και αντίκειται πλήρως με το πνεύμα των Οδηγιών της Ε.Ε., αλλά και τη διεθνή πρακτική.

Η πρόβλεψη αυτή απαξιώνει και ευτελίζει αφενός τον μελετητικό κλάδο, αφετέρου την ιδιαίτερη σημασία και αξία της μελέτης, ως προϊόν εξειδικευμένης διανοητικής εργασίας.

Η διάταξη αυτή δε συνιστά εναρμόνιση με την Οδηγία 2014/24/ΕΕ, αλλά ουσιαστική παράβαση των διατάξεων και των στόχων αυτής. Το θέμα της υπερίσχυσης της ποιότητας έναντι της τιμής συνιστά θεμελιώδη στόχο των νέων Ευρωπαϊκών Οδηγιών («τέλος στη δικτατορία της χαμηλότερης τιμής και επαναφορά της ποιότητας στο επίκεντρο» αναφέρεται στη [σχετική ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής](#)). Μεταξύ πολλών άλλων σημείων παραπέμπουμε στο σημείο (90) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, όπου αναφέρεται: «...*θα πρέπει να προβλέπεται ρητά ότι η πιο συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά θα πρέπει να εκτιμάται βάσει της καλύτερης αναλογίας τιμής-ποιότητας, πράγμα το οποίο θα πρέπει να περιλαμβάνει πάντοτε στοιχείο αποτελεσματικότητας σε σχέση με την τιμή ή το κόστος... Προκειμένου οι δημόσιες προμήθειες να στραφούν περισσότερο προς την ποιότητα, θα πρέπει να επιτραπεί στα κράτη μέλη να απαγορεύουν ή να περιορίζουν τη χρήση μόνο της τιμής ή μόνο του κόστους για την αξιολόγηση της πιο συμφέρουσας προσφοράς από οικονομική άποψη, εφόσον το κρίνουν σκόπιμο.*».

Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι στην Εισηγητική Έκθεση του Ν. 3316/2005 αναφερόταν «...*Η ανάθεση της μελέτης στον προσφέροντα τη χαμηλότερη τιμή απαλλάσσει βεβαίως από την προσπάθεια αναζήτησης κριτηρίων ανάθεσης, ...αλλά δεν τίθεται υπό συζήτηση γιατί θα προκαλούσε πόλεμο επί των τιμών χωρίς έλεος, με επικράτηση των κακών μελετητών εις βάρος των ποιοτικών και θα είχε καταστρεπτικές συνέπειες στην ποιότητα των μελετών...*».

Προξενεί, δε, ιδιαίτερη εντύπωση η σχεδιαζόμενη ρύθμιση αυτή, όταν είναι γνωστές (τουλάχιστον στο Υπουργείο Υποδομών) οι δυσμενέστατες συνέπειες του υφιστάμενου απαράδεκτου φαινομένου των ανεξέλεγκτων εκπτώσεων.

Πρέπει, επιπλέον, να σημειωθεί ότι οι περιπτώσεις εφαρμογής της μειοδοτικής διαδικασίας είναι οι ίδιες με αυτές της εφαρμογής του άρθρου 7 του Ν. 3316/05 (βλ. παρ. 5 άρθρου 5 Ν. 3316/05). Κατά συνέπεια, διαφαιίνεται προδήλως ότι υπάρχει πρόθεση εφαρμογής μειοδοτικών διαγωνισμών για τη συντριπτική πλειοψηφία των συμβάσεων μελετών (όλοι οι διαγωνισμοί που πραγματοποιήθηκαν με το άρθρο 7 του Ν. 3316/05 θα μπορούσαν με τη διάταξη αυτή να δημοπρατηθούν με μοναδικό κριτήριο τη χαμηλότερη τιμή).

Παράγραφος 3:

Γνωρίζοντας τον τρόπο λειτουργίας και τις πραγματικές δυνατότητες της δημόσιας διοίκησης (ευρύτερος δημόσιος τομέας) σήμερα, σε συνδυασμό με τις ανωτέρω δυνατότητες ανάθεσης των συμβάσεων, το σύστημα αυτό της αξιολόγησης τεχνικής και οικονομικής προσφοράς, δηλαδή το σύστημα που προκρίνει η προς ενσωμάτωση Οδηγία της ΕΕ (και ο ΣΕΓΜ), προβλέπεται ότι θα έχει κατ' εξαίρεση εφαρμογή.

Παράγραφος 4:

Η γνωμοδότηση (και όχι σύμφωνη γνώμη) του Τεχνικού Συμβουλίου δεν συνιστά ασφαλιστική δικλείδα για την ορθή επιλογή και εφαρμογή του καταλληλότερου συστήματος ανάθεσης. Σημειώνεται ότι και στις περιπτώσεις των διαγωνισμών του άρθρου 7 του Ν. 3316/05 απαιτείται αντίστοιχη γνωμοδότηση.

Παράγραφος 5:

Προς διασφάλιση της διαφάνειας, η διάταξη αυτή πρέπει να συμπληρωθεί:

- ✓ Με πρόβλεψη περί του ότι **για να εγκριθεί και να χρησιμοποιηθεί οποιαδήποτε μελέτη δημοσίου ενδιαφέροντος πρέπει να έχει εκπονηθεί και υπογραφεί νομίμως από μελετητικές επιχειρήσεις που πληρούν τις τυπικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις**, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις περί εκπόνησης μελετών δημοσίων έργων.
- ✓ Με πρόβλεψη περί **υποχρέωσης υποβολής δήλωσης του συντάξαντα της μελέτης για τη δωρεάν εκπόνηση αυτής, εφόσον αυτός είναι ο δωρητής, ή για το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που του κατέβαλε αμοιβή, εφόσον ο δωρητής δεν είναι ο μελετητής.**
- ✓ Με πρόβλεψη για τη **διενέργεια ελέγχου του δωρεοδόχου για τη μη ύπαρξη κατάστασης σύγκρουσης συμφερόντων ή άλλης σχέσης που αντίκειται στους βασικούς κανόνες της διαφάνειας** (π.χ. δεν μπορεί να γίνεται αποδεκτή δωρεά μελέτης προς δημόσιο φορέα από μελετητή που έχει εν εξελίξει συμβάσεις με τον φορέα αυτόν ή συμμετέχει σε εν εξελίξει διαγωνισμούς του φορέα αυτού, κ.ά.).

Άρθρο 99. Σύστημα αξιολόγησης μόνο της τεχνικής προσφοράς σε δημόσιες συμβάσεις μελετών

Βλ. άνωθεν παρατηρήσεις για το σύστημα αυτό.

Επιπλέον, επισημαίνεται ότι η «*απασχόληση του συμμετέχοντα και της ομάδας του από εκπονούμενες μελέτες και παρεχόμενες υπηρεσίες*», ως κριτήριο ανάθεσης προβλέπονταν στην αρχική έκδοση του Ν. 3316/05 (στην οποία, όπως προκύπτει από διάφορα σημεία, βασίστηκε το παρόν σ/ν) και καταργήθηκε με το Ν. 3621/2007, διότι αντιβαίνει τις διατάξεις των Οδηγιών και τη νομολογία της ΕΕ. **Ως εκ τούτου, πρέπει να διαγραφεί. Σε κάθε περίπτωση, το κριτήριο του «φόρτου εργασίας» είναι ένα αναχρονιστικό και αντιαναπτυξιακό κριτήριο**, το οποίο κατά την εφαρμογή του στο παρελθόν είχε δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα τόσο στις διαγωνιστικές διαδικασίες όσο και στις υγιείς και δραστήριες επιχειρήσεις.

Άρθρο 100. Σύστημα αξιολόγησης μόνο της οικονομικής προσφοράς σε δημόσιες συμβάσεις μελετών

Βλ. σχετικά σχόλια στο άρθρο 98.

Το σύστημα αυτό είναι απαράδεκτο και πρέπει να αφαιρεθεί από το σ/ν.

Άρθρο 101. Σύστημα αξιολόγησης της τεχνικής και της οικονομικής προσφοράς σε δημόσιες συμβάσεις μελετών

Το σύστημα αυτό με τη διενέργεια κλειστής διαδικασίας, δηλαδή διαδικασίας προεπιλογής 5 έως 8 γραφείων (βλ. σχόλια στο άρθρο 28 του σ/ν), τα οποία υποβάλουν στη συνέχεια τεχνική και οικονομική προσφορά, προτείνεται και πρέπει να θεσπιστεί ως το βασικό σύστημα ανάθεσης των συμβάσεων μελετών και συναφών υπηρεσιών.

Περαιτέρω, μπορεί να προβλεφθεί η δυνατότητα υποβολής μόνον οικονομικής προσφοράς μετά την προεπιλογή, σε περιπτώσεις συμβάσεων χαμηλής αξίας ή σε ειδικές περιπτώσεις συμβάσεων τυποποιημένων ή επαναλαμβανόμενων υπηρεσιών (π.χ. συνήθεις τοπογραφικές εργασίες και γεωτεχνικές έρευνες), κατόπιν σύμφωνης γνώμης του αρμοδίου Τεχνικού Συμβουλίου.

Παράγραφος 2, εδάφιο δ):

Τα περί φόρτου των μελών της ομάδας μελέτης πρέπει να διαγραφούν (βλ. σχετικό σχόλιο στο άρθρο 99 του σ/ν).

Παράγραφος 2, εδάφιο ε):

Η περιγραφόμενη εξειδίκευση των στοιχείων για την αξιολόγηση της συνοχής δεν έχει σχέση με την έννοια της συνοχής, η οποία σημαίνει ύπαρξη προηγούμενης επιτυχούς συνεργασίας των μελών της προτεινόμενης ομάδας μελέτης.

Παράγραφος 4, εδάφιο β):

Τα περί φόρτου των μελών της ομάδας μελέτης πρέπει να διαγραφούν (βλ. σχετικό σχόλιο στο άρθρο 99 του σ/ν).

Περαιτέρω, στην περίπτωση που κατά την ποιοτική επιλογή (προεπιλογή) δεν ζητούνται συγκεκριμένα άτομα/επιστήμονες, μπορεί να αξιοποιηθεί η δυνατότητα που δίδει η νέα Οδηγία (βλ. άρθρο 87, παρ. 2.β του σ/ν) και να αξιολογείται «*η οργάνωση, τα προσόντα και η εμπειρία του προσωπικού στο οποίο ανατίθεται η εκτέλεση της σύμβασης*», καθόσον στις συμβάσεις μελετών και συναφών υπηρεσιών η ποιότητα του διατεθέντος προσωπικού έχει σημαντική επίδραση στο επίπεδο εκτέλεσης της σύμβασης.

Σημειώνεται ότι η ανωτέρω δυνατότητα συνιστά σημαντική διαφοροποίηση της νέας από την παλιά Οδηγία (βάσει της οποίας δημιουργήθηκε και σχετική νομολογία), η οποία προέβλεπε αξιολόγηση της εμπειρίας μόνον ως κριτήριο ποιοτικής επιλογής και όχι ως κριτήριο ανάθεσης. Η διαφοροποίηση αυτή κρίθηκε σκόπιμη, ειδικώς για τον τομέα των μελετητικών και συναφών υπηρεσιών, όπως αναφέρεται και

στο σημείο (94) στο προοίμιο της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ: «Στις περιπτώσεις όπου η ποιότητα του απασχολούμενου προσωπικού επηρεάζει το επίπεδο απόδοσης της σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει επίσης να έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν ως κριτήριο ανάθεσης την οργάνωση, τα προσόντα και την πείρα του προσωπικού στο οποίο ανατίθεται η εκτέλεση της σχετικής σύμβασης, καθώς αυτό μπορεί να επηρεάσει την ποιότητα της εκτέλεσης της σύμβασης και, κατ' επέκταση, την οικονομική αξία της προσφοράς. Ένα τέτοιο παράδειγμα θα μπορούσαν να αποτελέσουν οι συμβάσεις για υπηρεσίες διανοητικής φύσεως, όπως οι υπηρεσίες συμβούλων ή αρχιτεκτόνων. Οι αναθέτουσες αρχές που κάνουν χρήση αυτής της δυνατότητας θα πρέπει να διασφαλίζουν, με κατάλληλα συμβατικά μέσα, ότι το προσωπικό που έχει αναλάβει την εκτέλεση της σύμβασης πληροί τα καθορισθέντα ποιοτικά πρότυπα και ότι η αντικατάσταση του προσωπικού αυτού είναι δυνατή μόνο με τη συναίνεση της αναθέτουσας αρχής, η οποία ελέγχει ότι οι αντικαταστάτες παρέχουν ισοδύναμα εχέγγυα ποιότητας».

Παράγραφος 4, εδάφιο δ):

Η τροποποίηση αυτή του τρόπου βαθμολόγησης των οικονομικών προσφορών, σε συνδυασμό με την αύξηση της βαρύτητας από 25 σε 30%, δεν επιφέρει ουσιώδεις αλλαγές σε σχέση με τα ισχύοντα σήμερα.

Προτείνεται η υιοθέτηση του τρόπου βαθμολόγησης που είχε συμφωνήσει ομοφώνως η Ομάδα Εργασίας που είχε συστηθεί από το ΥΠΥΜΕΔΙ το 2014 με σκοπό τη σύνταξη επειγουσών τροποποιήσεων του Ν. 3316/05, ο οποίος έχει ως εξής:

$ΒΟΠ_i = \varepsilon_i$, όταν $ΟΠ_i \leq Μ.Ο.$ και

$ΒΟΠ_i = Μ.Ο. + (\varepsilon_i - Μ.Ο.) / N$, όταν $ΟΠ_i > Μ.Ο.$

Όπου:

ε_i το προσφερόμενο ποσοστό έκπτωσης

Μ.Ο. ο μέσος όρος έκπτωσης όλων των προσφορών των συμμετεχόντων

N ο αριθμός των προσφορών των συμμετεχόντων.

Περαιτέρω, και προκειμένου να μπορεί να επιτευχθεί η επιθυμητή αναχαίτιση και αποτροπή του φαινομένου των ανεξέλεγκτων εκπτώσεων **πρέπει να μειωθεί και ο συντελεστής βαρύτητας της οικονομικής προσφοράς σε 20%** (ως παράδειγμα ορθής πρακτικής αναφέρεται η World Bank που υιοθετεί συντελεστές βαρύτητας 80% για την τεχνική και 20% για την οικονομική προσφορά).

Άρθρο 102. Συμβάσεις Συμφωνία - Πλαίσιο για δημόσιες συμβάσεις μελετών και τεχνικών υπηρεσιών

Όπως οι συμβάσεις μελετών και οι συμβάσεις συμφωνιών – πλαίσιο πρέπει να ανατίθενται με το σύστημα του άρθρου 101, κατόπιν διενέργειας κλειστής διαδικασίας, δηλαδή διαδικασίας προεπιλογής 5

έως 8 γραφείων (βλ. σχόλια στο άρθρο 28 του σ/ν), τα οποία υποβάλουν στη συνέχεια τεχνική και οικονομική προσφορά.

Άρθρο 103. Αξιολόγηση προσφορών σε συμβάσεις παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών

Όπως οι συμβάσεις μελετών και οι συμβάσεις παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών πρέπει να ανατίθενται με το σύστημα του άρθρου 101, κατόπιν διενέργειας κλειστής διαδικασίας, δηλαδή διαδικασίας προεπιλογής 5 έως 8 γραφείων (βλ. σχόλια στο άρθρο 28 του σ/ν), τα οποία υποβάλουν στη συνέχεια τεχνική και οικονομική προσφορά. Περαιτέρω:

Παράγραφος 1:

Με τους περιορισμούς που θέτει η διάταξη αυτή, ουσιαστικώς ελαχιστοποιεί (εάν όχι εκμηδενίζει) την ανάθεση συμβάσεων παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, καθόσον αφενός δεν υπαγορεύεται από τους κανόνες διαχείρισης των κονδυλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης η πρόσληψη Συμβούλων, αφετέρου δεν πιθανολογείται η δήλωση αδυναμίας ανταπόκρισης απ' όλες τις βαθμίδες της δημόσιας διοίκησης (π.χ. Δήμος → Περιφέρεια → Υπουργείο).

Στο πλαίσιο αυτό, η διάταξη αυτή λειτουργεί αρνητικά για την επίτευξη του κοινώς αποδεκτού στόχου της επαύξησης της αποδοτικότητας και της παραγωγικότητας της δημόσιας διοίκησης, για την οποία επιβάλλεται η επικέντρωση του ρόλου του δημόσιου τομέα στην επιτελική διαχείριση των έργων και προγραμμάτων.

Αντιθέτως, ειδικώς στην περίπτωση των δημοσίων έργων για την επίτευξη του παραπάνω στόχου και τη θεραπεία διαχρονικών παθογενειών, θα έπρεπε να θεσμοθετηθεί η υποχρέωση πρόσληψης, μέσω δημόσιας σύμβασης, Τεχνικού Συμβούλου για όλα τα έργα προϋπολογισμού άνω κάποιου ορίου (π.χ. των ορίων της Οδηγίας), ο οποίος θα είναι συνεγγυητής και συνυπεύθυνος για την άρτια, ποιοτική και έγκαιρη κατασκευή των έργων.

Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να δίδεται η δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές και φορείς να προγραμματίζουν και να αναθέτουν συμβάσεις παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, εφόσον το κρίνουν σκόπιμο για την υποστήριξη τους στην υλοποίηση τεχνικών και αναπτυξιακών έργων και προγραμμάτων, άνευ περιορισμών, ειδικών εγκρίσεων και γνωμοδοτήσεων.

Παράγραφος 3:

Όπως στις συμβάσεις μελετών και στις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών είναι अपαράδεκτη η διενέργεια μειοδοτικών διαγωνισμών (βλ. σχόλια στο άρθρο 98 του σ/ν).

Παράγραφος 5:

Η διάταξη αυτή συνιστά ένα από τα πολλά παραδείγματα δυσανάλογης ανάπτυξης και ρύθμισης λεπτομερειών που εμφανίζονται στο σ/ν. Ενώ, π.χ., για τις συμβάσεις μελετών πραγματοποιείται στα προηγούμενα άρθρα λεπτομερής ρύθμιση των διαδικασιών (περιεχόμενα προσφορών, κριτήρια

αξιολόγησης κ.λπ.), στις συμβάσεις υπηρεσιών (εξίσου σημαντικές) οι ρυθμίσεις είναι γενικές και παραπέμπουν στην έκδοση σχετικής ΥΑ.

Άρθρο 105. Αξιολόγηση προσφορών στις δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών

Στη διάταξη αυτή εμπίπτουν και συμβάσεις παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών της παρ. 2, περίπτωση (10) του άρθρου 1 του σ/ν, οι οποίες συνιστούν διανοητικές (intellectual) υπηρεσίες υψηλού επιπέδου και σημασίας.

Κατά συνέπεια, και οι συμβάσεις αυτές πρέπει να ανατίθενται με κλειστή διαδικασία, δηλαδή διαδικασία προεπιλογής 5 έως 8 οικονομικών φορέων (βλ. σχόλια στο άρθρο 28 του σ/ν), τα οποία υποβάλουν στη συνέχεια τεχνική και οικονομική προσφορά, με διαδικασίες παρόμοιες με του άρθρου 101.

Σε κάθε περίπτωση, και για τις συμβάσεις αυτές κρίνεται απαράδεκτη η διενέργεια μειοδοτικών διαγωνισμών.

Άρθρο 106. Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές (άρθρο 69 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Ως γνωστόν, η πλήρης απελευθέρωση των εκπτώσεων, η οποία ξεκίνησε με τον Ν. 3919/2011, έχει δημιουργήσει απαράδεκτες συνθήκες στην αγορά, οι οποίες λειτουργούν εις βάρος του δημοσίου συμφέροντος και έχουν οδηγήσει τον μελετητικό κλάδο σε τροχιά πλήρους παρακμής, αγγίζοντας, πλέον, τα όρια του ευτελισμού.

Σήμερα δίδονται ανεξέλεγκτες εκπτώσεις οι οποίες φτάνουν, παγίως, το 65-70% και σε πολλές περιπτώσεις ξεπερνούν και το 80% (έχει κατακυρωθεί σύμβαση με έκπτωση 91%).

Λόγω της οικονομικής κρίσης, αλλά και του σημαντικού περιορισμού των δημοσίων συμβάσεων μελετών, το φαινόμενο αυτό εντείνεται συνεχώς, λειτουργώντας σε βάρος της ποιότητας των μελετών και των υπηρεσιών, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την άρτια, ποιοτική, έγκαιρη και οικονομική υλοποίηση των έργων. Λαμβάνοντας, δε, υπόψη αφενός την έλλειψη τεχνικών προδιαγραφών, αφετέρου τις αδυναμίες της δημοσίας διοίκησης για την άσκηση αποτελεσματικού ελέγχου και αυστηρής επίβλεψης των ανατιθέμενων συμβάσεων, η συνέχιση της κατάστασης αυτής, εκτός των δυσμενέστατων συνεπειών για το δημόσιο συμφέρον και τη χώρα, θα επιφέρει πλήρη στρέβλωση στην αγορά των μελετών και των συναφών υπηρεσιών, εξαφανίζοντας τις υγιείς, δραστήριες και καταξιωμένες εταιρείες, οι οποίες δε μπορούν να λειτουργήσουν και να επιβιώσουν σ' ένα ούτως διαμορφούμενο επιχειρηματικό περιβάλλον.

Για την αναχαίτιση του φαινομένου αυτού, εκτός των άλλων προτεινόμενων μέτρων (αλλαγή τρόπου βαθμολόγησης και μείωση συντελεστή βαρύτητας οικονομικών προσφορών), πρέπει να αξιοποιηθεί και η δυνατότητα αυτή που δίδει η Ευρωπαϊκή Οδηγία, αλλά με ουσιαστικό και αποτελεσματικό τρόπο.

Στο πλαίσιο αυτό, τουλάχιστον για τις συμβάσεις μελετών και συναφών συμβουλευτικών υπηρεσιών (αλλά και για τις συμβάσεις έργων) **πρέπει να προβλεφθεί η έκδοση ΚΥΑ, με την οποία θα ρυθμιστούν σημαντικά θέματα, όπως:**

- ✓ Ο ορισμός των «ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών», ο οποίος πρέπει να εξαρτηθεί από την προεκτίμηση της αξίας της σύμβασης και όχι από τις υποβληθείσες προσφορές. Οι δημόσιες αρχές και φορείς πρέπει να ορίζουν ποιά είναι η μέγιστη εύλογη έκπτωση για την άρτια, ποιοτική και έγκαιρη εκτέλεση μιας σύμβασης, σε σχέση με την προεκτιμώμενη αξία της σύμβασης που το ίδιο εκτίμησε (ειδικώς, δε, στους τομείς των μελετών και των έργων, όπου ο προϋπολογισμός προκύπτει από θεσμοθετημένες τιμές). Σημειώνουμε, ότι πριν την απελευθέρωση των εκπτώσεων στις συμβάσεις μελετών και συναφών υπηρεσιών (Ν. 3919/2011), ο Ν. 3316/05 προέβλεπε ως μέγιστη αποδεκτή έκπτωση το 20% επί των αμοιβών που προέκυπταν βάσει του Κανονισμού Προεκτιμωμένων Αμοιβών, ο οποίος ισχύει και σήμερα.
- ✓ Η θέσπιση αντικειμενικής (στο μέγιστο δυνατό βαθμό) μεθοδολογίας αξιολόγησης των οικονομικών προσφορών, με συγκεκριμένα κριτήρια και παραδοχές, ώστε η διαδικασία αιτιολόγησης αφενός να μην καταστεί μια τυπική διαδικασία αποδοχής των παραδοχών και αναλύσεων του κάθε υποψηφίου, αφετέρου να μην προσδίδει δυνατότητες νόθευσης του ανταγωνισμού και αλλοίωσης του αποτελέσματος του διαγωνισμού (βλ. αρνητική εμπειρία του συστήματος αιτιολόγησης του Ν. 2229/94 που εφαρμόστηκε για κάποια χρόνια στις συμβάσεις έργων).

Μέχρι την έκδοση της ανωτέρω ΚΥΑ πρέπει να προβλεφθεί ότι στις προκηρύξεις των διαγωνισμών (οι οποίες, όπως προαναφέρθηκε θα τίθενται υποχρεωτικώς σε διαβούλευση) πρέπει να ορίζεται ρητώς και σαφώς αφενός ποιες προσφορές θα θεωρηθούν ως ασυνήθιστα χαμηλές, αφετέρου η μεθοδολογία αξιολόγησης και αιτιολόγησης αυτών.

Άρθρο 109. Διαδικασίες υποβολής και αξιολόγησης προσφορών στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών

Παράγραφος 2:

Οι καθυστερήσεις στις διαδικασίες ανάθεσης των συμβάσεων είναι ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η αγορά, με δυσμενείς συνέπειες τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για το δημόσιο συμφέρον, λόγω της καθυστέρησης ωρίμανσης των έργων και προγραμμάτων, της αδυναμίας απορρόφησης ή και της απώλειας κοινοτικών κονδυλίων, κ.λπ. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει και προτείνεται στην παράγραφο αυτή **να οριστούν συγκεκριμένες προθεσμίες για τις διάφορες φάσεις των διαγωνιστικών διαδικασιών** (π.χ. προθεσμία αξιολόγησης δικαιολογητικών συμμετοχής, προθεσμία αξιολόγησης τεχνικών προσφορών, κ.ο.κ.).

Επίσης, επειδή είναι πολλές οι περιπτώσεις όπου καλούνται οι υποψήφιοι σε συνεχείς ανανεώσεις της προσφοράς τους, λόγω των καθυστερήσεων στις διαγωνιστικές διαδικασίες, προτείνεται **να προστεθεί παράγραφος με την οποία θα επιτρέπεται στους υποψήφιους να παρατείνουν την ισχύ της προσφοράς τους, δηλώνοντας και τις τυχόν αλλαγές αυτής, οι οποίες -βεβαίως- δεν επηρεάζουν τις προϋποθέσεις συμμετοχής και τις διαδικασίες αξιολόγησης** (π.χ. αντικατάσταση μελών ομάδας παροχής υπηρεσιών από άλλα πρόσωπα ισοδύναμων προσόντων, κ.ο.κ.).

Περαιτέρω, σημειώνονται τα εξής:

- Οι αναφορές στο άρθρο 139 για τις ενστάσεις είναι εσφαλμένες (δεν έχει σχέση το άρθρο αυτό).
- Οι αναφορές περί «προβλεπόμενη κατά τις κείμενες διατάξεις προδικαστικής προσφυγής» είναι εσφαλμένες, καθόσον η διοικητική διαδικασία επίλυσης των προσυμβατικών διαφορών ρυθμίζεται με το Βιβλίο IV του σ/ν.
- **Η απαίτηση υποβολής επικυρωμένων αντιγράφων ή/και πρωτοτύπων εγγράφων** δεν συνάδει με τον Ν. 4250/14 περί διοικητικής απλούστευσης, είναι αναχρονιστική και γραφειοκρατική και **πρέπει να αφαιρεθεί**.

Άρθρο 120. Όργανα διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων

Παράγραφος 1,εδάφιο ια):

Η αναφορά στο άρθρο 392 είναι εσφαλμένη.

Σε κάθε περίπτωση, **η διάταξη αυτή, περί υποχρέωσης συμμετοχής ενός μέλους του Μη.Π.Υ.Δη.Συ., δε συνάδει (είναι αντικρουόμενη) με τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου αυτού για τις δημόσιες συμβάσεις μελετών, στην οποία ορίζεται ότι όλα τα μέλη των Επιτροπών, εκτός του εκπροσώπου του ΤΕΕ, θα είναι εγγεγραμμένα στο μητρώο της περίπτωσης ι' της παρ. 2 του αυτού άρθρου** (Μητρώο Μελών Επιτροπών Διαγωνισμών της Γενικής Γραμματείας Υποδομών).

Παράγραφος 3:

Κατ' αντιστοιχία με τις συμβάσεις δημοσίων έργων, οι οποίες μάλιστα στις πλείστες περιπτώσεις αφορούν μειοδοτικούς διαγωνισμούς, πρέπει και στην περίπτωση των συμβάσεων μελετών και συναφών υπηρεσιών να τροποποιηθεί η παρούσα παράγραφος και να προβλεφθεί:

- ✓ Η σύσταση πενταμελών επιτροπών σε όλες τις περιπτώσεις, ή τουλάχιστον στις περιπτώσεις συμβάσεων αξίας άνω του ορίου της Οδηγίας, οι οποίες θα απαρτίζονται από επιστήμονες ΑΕΙ με βασικές σπουδές και εμπειρία σχετική με το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης. **Ένας εκ των μελών, με τον αναπληρωτή του, θα υποδεικνύεται από τον ΣΕΓΜ και θα ορίζεται μέσω δημόσιας κλήρωσης.** Εκ των υπολοίπων τρεις θα είναι τεχνικοί υπάλληλοι (εγγεγραμμένοι στο όποιο υπό σύσταση Μητρώο, Μη.Π.Υ.Δη.Συ. ή της Γ.Γ.Υ.) και ένας ορισθείς από το ΤΕΕ).

Άρθρο 121. Προγραμματική Σύμβαση μεταξύ φορέων του δημοσίου τομέα

Ισχύουν τα σχόλια περί της ανάγκης επικέντρωσης του ρόλου του δημοσίου τομέα στην επιτελική διαχείριση των συμβάσεων και χρησιμοποίησης του ιδιωτικού τομέα για την υποστήριξη στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση των τεχνικών και αναπτυξιακών έργων και προγραμμάτων.

Άρθρο 126. Πεδίο εφαρμογής (άρθρο 78 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Επειδή για το θέμα των διαγωνισμών μελετών (βλ. κυρίως αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς) το σ/ν περιορίζεται στις γενικές διατάξεις της Οδηγίας, σε αντίθεση με τις άλλες κατηγορίες συμβάσεων,

πρέπει να προβλεφθεί εξουσιοδότηση για έκδοση ΚΥΑ, με την οποία θα καθορίζονται οι λεπτομέρειες διενέργειας των διαγωνισμών αυτών, σύμφωνα και με τη διεθνή πρακτική και κανόνες.

Άρθρο 135. Προθεσμίες διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων κάτω των ορίων εφαρμογής της οδηγίας και ήσσονος αξίας

Παράγραφος 1, εδάφιο α):

Στις περιπτώσεις συμβάσεων μελετών και συναφών συμβουλευτικών υπηρεσιών, οι οποίες περιλαμβάνουν τεχνική και οικονομική προσφορά, ο χρόνος των 22 ημερών είναι ανεπαρκής, καθόσον η μικρότερη αξία της σύμβασης δεν συνεπάγεται αργiori και υποδεέστερες απαιτήσεις για τη σύνταξη της προσφοράς. Προτείνεται να οριστεί ελάχιστη προθεσμία 30 ημερών τουλάχιστον.

Παράγραφος 1, εδάφιο β):

Ομοίως και στην κλειστή διαδικασία για την υποβολή των προσφορών μετά την προεπιλογή προτείνεται να οριστεί ελάχιστη προθεσμία 20 ημερών τουλάχιστον.

Παράγραφος 1, εδάφιο γ):

Επειδή και στον συνοπτικό διαγωνισμό απαιτείται υποβολή τεχνικής προσφοράς προτείνεται να οριστεί ελάχιστη προθεσμία 20 ημερών τουλάχιστον, ώστε να αποφευχθούν τα συνήθη φαινόμενα υψηλών απαιτήσεων τεχνικών προσφορών σε προθεσμίες που καθιστούν αδύνατη τη συμμετοχή όσων δεν έχουν προηγούμενη πληροφόρηση.

Άρθρο 137. Προσκλήσεις προς υποψηφίους κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων - Κριτήρια επιλογής

Παράγραφος 4:

Η μέχρι σήμερα εμπειρία καταδεικνύει ότι η ύπαρξη πολλών διατάξεων και δυνατοτήτων απευθείας αναθέσεων και συνοπτικών διαγωνισμών είναι προβληματική και δε λειτουργεί υπέρ της διαφάνειας και της νομιμότητας. Είναι συνήθη τα φαινόμενα που μελέτες ή υπηρεσίες που εμπίπτουν ευθέως στο Ν. 3316/05 «βαπτίζονταν» ως άλλου είδους υπηρεσίες με σκοπό την εφαρμογή των διατάξεων ανάθεσης με το Ν. 2362/95 περί δημοσίου λογιστικού κ.λπ.

Στο πλαίσιο αυτό, τουλάχιστον για τις συμβάσεις μικρής αξίας (≤ 60.000 ευρώ πλέον ΦΠΑ), **πρέπει και προτείνεται να ισχύουν οι ίδιες διατάξεις και διαδικασίες ανάθεσης για όλες ανεξαιρέτως τις κατηγορίες.**

Άρθρο 138. Ενστάσεις κατά τις διαδικασίες δημοπρασιών έργων και μελετών – Παράβολο (συμβάσεις εκτιμώμενης αξίας κάτω από € 60.000 Ευρώ προ Φ.Π.Α.)

Η θέσπιση παραβόλου για την υποβολή μιας απλής ένστασης δεν είναι ορθή, καθόσον αφαιρεί από τον διοικούμενο το δικαίωμα να λάβει, ουσιαστικώς, απαντήσεις σε θέματα που εκτιμά πως τον «έβλαψαν»

ή τον «αδίκησαν». Σε κάθε περίπτωση, αν ήθελε θεωρηθεί ότι η θέσπιση παραβόλου έχει στόχο τη μείωση των περιπτώσεων κατάχρησης του δικαιώματος υποβολής ένστασης, το προτεινόμενο ύψος του παραβόλου κρίνεται υπερβολικό υψηλό (για συμβάσεις, μάλιστα, αξίας κάτω των 60.000 Ευρώ).

Περαιτέρω, σημειώνεται ότι δεν υπάρχει αντίστοιχη ρύθμιση για τις συμβάσεις άνω των 60.000 ευρώ (βλ. π.χ. προβλεπόμενες ενστάσεις στις διατάξεις περί των συμβάσεων μελετών και συναφών υπηρεσιών).

Άρθρο 143. Τροποποίηση συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους (άρθρο 72 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Διαχρονικώς στη χώρα μας, αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, οι μελέτες των δημοσίων έργων εκπονούνται κατά στάδια. Ιδιαίτερα στις περιπτώσεις προκήρυξης μελετών που δεν αφορούν το τελικό στάδιο (π.χ. οριστική μελέτη ή μελέτη εφαρμογής), είναι πολύ πιθανό να τροποποιηθούν οι αρχικές προβλέψεις της αναθέτουσας αρχής/φορέα για το φυσικό και, κατ' επέκταση, το οικονομικό αντικείμενο μιας σύμβασης. Λαμβάνοντας υπόψη ότι μια τεχνική μελέτη συνιστά μια διεπιστημονική, πολυκριτηριακή και εξειδικευμένη πνευματική εργασία, είναι απολύτως εύλογο και αναμενόμενο μέσα από τη διαδικασία της σταδιακής εκπόνησης αυτής και της λήψης των ενδιάμεσων αδειοδοτήσεων και εγκρίσεων (π.χ. έγκριση περιβαλλοντικών όρων του έργου) να προκύπτουν απαιτήσεις διορθώσεων, τροποποιήσεων, συμπληρώσεων και βελτιστοποίησης της αρχικής (πρωτόλειας) τεχνικής προσέγγισης, βάσει της οποίας εκτιμήθηκε η αξία της σύμβασης από την αναθέτουσα αρχή/φορέα.

Στο αδιαμφισβήτητο πλαίσιο αυτό, και προς αποφυγή των προβλημάτων που έχουν εμφανιστεί με το σημερινό καθεστώς (απόρριψη αιτημάτων για σύναψη συμπληρωματικών συμβάσεων από την ΕΑΑΔΗΣΥ ή/και το Ε.Σ.) πρέπει και προτείνεται **να διευκρινιστεί ρητώς στο νόμο, ότι ειδικώς στις περιπτώσεις προκηρύξεων μελετών που εκπονούνται κατά στάδια, οι τροποποιητικές ή/και συμπληρωματικές εργασίες που τυχόν προκύπτουν για την τεχνικά άρτια εκπόνηση της μελέτης και οι οποίες δεν αναιρούν, επί της ουσίας, το βασικό σχέδιο και αντικείμενο της μελέτης, είναι εργασίες που οφείλονται σε μη προβλέψιμες περιστάσεις και υπάγονται στις διατάξεις της παρ. 1.γ) άρθρου 72 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Η ρύθμιση, δε, αυτή πρέπει να τεθεί με αναδρομική ισχύ, ώστε να επιλυθούν και οι αντίστοιχες περιπτώσεις εν εξελίξει συμβάσεων του Ν. 3316/05.** Περαιτέρω, και σε κάθε περίπτωση, προτείνεται να προβλέπεται στις προκηρύξεις δικαίωμα προαίρεσης ανάθεσης συναφών υπηρεσιών για την κάλυψη πιθανών τροποποιήσεων, ως ανωτέρω.

Άρθρο 154. Σύμβουλοι

Το άρθρο αυτό πρέπει είτε να καταργηθεί είτε να τροποποιηθεί έτσι ώστε **η ανάθεση υπηρεσιών συμβούλου, σε όλες τις περιπτώσεις, να πραγματοποιείται με τις ανοικτές και διαφανείς διαδικασίες που εφαρμόζονται και στις λοιπές συμβάσεις μελετών και συναφών συμβουλευτικών υπηρεσιών.**

Επίσης, σημειώνεται ότι πρέπει να διαγραφεί η εσφαλμένη αναφορά στα ΕΤΕΡΠΣ και ΤΕΟ.

Άρθρο 158. Σύμπραξη στην κατασκευή του μελετητή - Πρόσθετες εγγυήσεις – Ευθύνη**Παράγραφος 4:**

Η αναφορά σε ασφάλιση της μελέτης είναι απολύτως εσφαλμένη και πρέπει να διαγραφεί.

Κατά την διεθνώς εφαρμοζόμενη πρακτική, ασφαλιζονται οι μελετητικές επιχειρήσεις (όχι οι μελέτες) έναντι επαγγελματικής αστικής ευθύνης, δηλαδή ασφαλιζονται για τις εις βάρος τους απαιτήσεις αποζημίωσης για αμέλεια, λάθη ή παραλείψεις τους, στο πλαίσιο των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους. Η ασφάλιση μπορεί να αφορά «ανοικτά» συμβόλαια ετήσιας βάσης (annual open cover) ή/και συμβόλαια για συγκεκριμένη σύμβαση.

Κατά τον ΣΕΓΜ, η ασφάλιση επαγγελματικής αστικής ευθύνης είναι απαραίτητη, συνιστά στοιχείο που υποδεικνύει επαγγελματική σοβαρότητα και άρτια επιχειρηματική οργάνωση και λειτουργία, και πρέπει να θεσμοθετηθεί, ως ένα από τα κριτήρια εγγραφής στο Μητρώο Μελετητικών/Συμβουλευτικών Επιχειρήσεων.

Άρθρο 196. Πεδίο Εφαρμογής - Κατηγορίες Μελετών**Παράγραφος 1:**

Ισχύουν τα σχόλια επί του άρθρου 2, παρ. 1, περίπτωση (8) του σ/ν, περί των εσφαλμένων και ελλιπών αναγραφών του παραρτήματος XV.

Παράγραφος 3:

Πρέπει να ζητείται και η γνώμη των μελετητικών επιχειρήσεων, τις οποίες και αφορούν οι οιοσδήποτε ρυθμίσεις, δηλαδή να προστεθεί και η γνώμη του ΣΕΓΜ.

Άρθρο 197. Υπογραφή της Σύμβασης**Παράγραφοι 5 και 6:**

Τόσο τα διαθέσιμα σήμερα μέσα αλληλογραφίας, όσο και η απαίτηση εξοικονόμησης χρόνου και μείωσης των γραφειοκρατικών διαδικασιών, καθιστούν την πρόβλεψη ορισμού αντικλήτου αναχρονιστική και παρωχημένη και, ως εκ τούτου, προτείνεται να διαγραφούν οι παράγραφοι αυτές. Η αλληλογραφία δέον να γίνεται με τον δηλωθέντα νόμιμο εκπρόσωπο του αναδόχου, όπως άλλωστε γίνεται -στην πράξη- σήμερα.

Άρθρο 199. Προθεσμίες - Χρονοδιάγραμμα**Παράγραφος 1, εδάφιο β):**

Με βάση τη μέχρι σήμερα εμπειρία, οι μη εξαρτώμενες από τον ανάδοχο προθεσμίες δεν τηρούνται στις πλείστες (εάν όχι σε όλες) τις περιπτώσεις, με σύνθητες αποτέλεσμα ο χρόνος έγκρισης να υπερβαίνει τον καθαρό μελετητικό χρόνο εκπόνησης, χωρίς καμία αλλαγή στην αμοιβή του αναδόχου. Για τον λόγο αυτό άλλωστε, σε πολλές περιπτώσεις, δεν επιδεικνύεται και ιδιαίτερο ενδιαφέρον ή σπουδή στις

διαδικασίες εγκρίσεων κ.λπ. **Διεθνώς οι χρόνοι έγκρισης είναι δεσμευτικοί για την Αναθέτουσα Αρχή και αντίστοιχη πρόβλεψη πρέπει να θεσπιστεί και στο παρόν σ/ν.**

Παράγραφος 3:

Στις περιπτώσεις που δεν ευθύνεται ο ανάδοχος θα πρέπει η Υπηρεσία να έχει την αποκλειστική ευθύνη για την παράταση των προθεσμιών (πρέπει, δηλαδή, να διαγραφεί το «και»).

Άρθρο 201. Τροποποίηση σύμβασης κατά τη διάρκειά της

Παράγραφος 4:

Ο περιορισμός της μη κατάργησης κατηγορίας μελετών της αρχικής σύμβασης περιορίζει τον στόχο της ευελιξίας της θετικής αυτής διάταξης (π.χ. εάν με την επιλεγείσα τελικώς λύση σε μια μελέτη οδοποιίας καταργείται το τεχνικό έργο που προβλέπονταν αρχικώς, θα πρέπει υποχρεωτικώς να «εξευρεθεί» αντικείμενο στατικής μελέτης;).

Παράγραφος 5:

Με βάση την υπάρχουσα εμπειρία, **πρέπει να συμπληρωθεί η διάταξη ώστε να συμπεριλάβει και τις αλλαγές που προκύπτουν από τις διαδικασίες αδειοδοτήσεων και γνωμοδοτήσεων** (π.χ. κατά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης, κ.ά.).

Παράγραφος 8:

Όπως επιβάλλουν οι κανόνες της χρηστής διοίκησης **πρέπει να οριστεί ότι η άρνηση πρέπει να είναι έγγραφη, αιτιολογημένη και να σταλεί στον ανάδοχο εντός εύλογης προθεσμίας, άλλως με την παρέλευση τριμήνου (σύμφωνα και με τη σχετική νομολογία) ο Σ.Π. πρέπει να θεωρείται αυτοδικαίως εγκεκριμένος.**

Άρθρο 202. Αναθεώρηση Αμοιβών - Καταβολή της αμοιβής του αναδόχου

Παράγραφος 4:

!!! Η πρώτη πρόταση του δευτέρου εδαφίου πρέπει να συμπληρωθεί και να τροποποιηθεί ως εξής: *«Η έγκριση της επιμέτρησης για τις ερευνητικές και υποστηρικτικές εργασίες ολοκληρώνεται σε προθεσμία ενός (1) μήνα από την υποβολή της και προσυπογράφεται από τον επιβλέποντα.»*, **καθόσον η δίμηνη προθεσμία έρχεται σε αντίθεση με την προθεσμία του ενός μηνός για την έγκριση του λογαριασμού.**

Εκτός εάν υπονοείται η υιοθέτηση συστήματος αντίστοιχου με των συμβάσεων έργων, δηλαδή να υποβάλλεται ανεξάρτητα, και προ του λογαριασμού, επιμέτρηση κ.λπ. Στην περίπτωση αυτή, η οποία θα δημιουργήσει προβλήματα, άνευ λόγου και ουσίας, με την αλλαγή μιας διαδικασίας που εφαρμόζεται επί δεκαετίες, πρέπει να προβλεφθεί η δυνατότητα υποβολής προσωρινής επιμέτρησης απευθείας με τους λογαριασμούς. Αλλιώς, η προθεσμία του μηνός γίνεται τρίμηνη, εφόσον δεν υπάρξει επιστροφή της επιμέτρησης ή του λογαριασμού προς διόρθωση κ.λπ.

Παράγραφος 6:

Πρέπει να τροποποιηθεί η διάταξη ως εξής «*Αν η πληρωμή λογαριασμού καθυστερήσει, χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου, πέρα από έναν μήνα, μετά τη ρητή ή την αυτοδίκαιη έγκριση του οφείλεται τόκος υπερημερίας...*», **όπως επιβάλλεται από τους βασικούς κανόνες της χρηστής διοίκησης και των συναλλακτικών ηθών, αλλά και της πάγιας νομολογίας των διοικητικών δικαστηρίων.**

Άρθρο 203. Υποχρεώσεις του αναδόχου - Πρόγραμμα Ποιότητας**Παράγραφος 3:**

Με βάση την υφιστάμενη εμπειρία **πρέπει η διάταξη να συμπληρωθεί με τον όρο:** «*Σπουδαίος λόγος θεωρείται και η καθυστέρηση έναρξης σταδίου ή κατηγορίας μελέτης, πέραν της προθεσμίας που έχει συμφωνηθεί με το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου.*».

Παράγραφος 6:

Η θετική αυτή διάταξη δεν μπορεί να έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα, εφόσον δεν είναι εξαρχής γνωστή και αποδεκτή από τη μελετητική επιχείρηση (οικονομικό φορέα και όχι μελετητές όπως εσφαλμένως αναγράφεται) η αμοιβή για τις υπηρεσίες κατά την εκτέλεση του έργου.

Όπως έχει προτείνει ο ΣΕΓΜ, και εφαρμόζεται σε πολλές περιπτώσεις διεθνώς, **πρέπει κατά τη δημοπράτηση της μελέτης να περιλαμβάνεται, ακόμη και ως προαίρεση, ξεχωριστή φάση συμμετοχής στην επίβλεψη με συγκεκριμένα καθήκοντα και αμοιβή, η οποία θα λαμβάνεται υπόψη στην τεχνική και στην οικονομική προσφορά των διαγωνιζομένων.**

Άρθρο 204. Έγκριση της μελέτης - Παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης

Είναι γνωστό ότι η οι προθεσμίες αυτές για τη διατύπωση γνώμης (ή/και τη θεώρηση) άλλων υπηρεσιών και φορέων δεν τηρούνται (αντίστοιχη, π.χ., πρόβλεψη έχει και ο Ν. 4014/11 για την Περιβαλλοντική αδειοδότηση των έργων), με αποτέλεσμα να παρατηρούνται αυτές οι τεράστιες καθυστερήσεις στην προώθηση και στην ολοκλήρωση των μελετών και, συνακολούθως, στην ωρίμανση των έργων.

Το θέμα της τήρησης των προθεσμιών είναι ένα γενικότερο πρόβλημα της δημόσιας διοίκησης, το οποίο απαιτεί σημαντικές τομές και αλλαγές για να επιλυθεί.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, πρέπει να προβλεφθεί ότι **στην περίπτωση παρόδου των προθεσμιών αυτών, χωρίς υπαιτιότητα του Αναδόχου, αλλά και στις λοιπές περιπτώσεις υπερημερίας του Εργοδότη, ο Ανάδοχος θα δικαιούται αφενός αναθεώρηση της αντίστοιχης αμοιβής του, αφετέρου αποζημίωση για τις θετικές ζημιές αυτού** (κατ' αντιστοιχία με τα οριζόμενα στο άρθρο 149 για τις συμβάσεις έργων).

Άρθρο 211. Τεχνικές προδιαγραφές

Για το σημαντικότερο θέμα των τεχνικών προδιαγραφών ισχύουν τα σχόλια επί του άρθρου 49 του σ/ν.

Παράγραφος 2:

Πρέπει να ζητείται και η γνώμη των μελετητικών επιχειρήσεων, οι οποίες θα κληθούν να εφαρμόσουν τις προδιαγραφές και τις οιοσδήποτε ρυθμίσεις, δηλαδή να προστεθεί και η γνώμη του ΣΕΓΜ.

Παράγραφος 3:

Η έκδοση της Απόφασης αυτή έχει υψηλή σημασία, καθόσον ο καθορισμός των παραδοτέων των μελετών είναι απολύτως απαραίτητος, ώστε να εξασφαλίζεται αφενός ένα ελάχιστο επίπεδο ποιότητας και αποδοχής, αφετέρου η κοστολόγηση του ίδιου προϊόντος προς παραγωγή από όλους τους προσφέροντες σε έναν διαγωνισμό. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται αφενός να τεθεί προθεσμία έκδοσης της ΥΑ αυτής, έστω και ενδεικτικής, αφετέρου να προβλεφθεί προηγούμενη γνώμη του ΣΕΓΜ.

Άρθρο 214. Διοικητική και δικαστική επίλυση διαφορών

Όπως και στις συμβάσεις έργων (βλ. άρθρο 190 του σ/ν) θα πρέπει να προβλεφθεί δυνατότητα Διαιτητικής επίλυσης διαφορών και για τις συμβάσεις μελετών και συναφών υπηρεσιών.

Άρθρο 215. Ειδικές ρυθμίσεις,

Προσοχή: στο τελευταίο εδάφιο πρέπει να προστεθεί «...*συνεχίζουν να ισχύουν μέχρι την έκδοση του Π.Δ. της παρ. 9 του άρθρου 84 για την κατάρτιση και λειτουργία επίσημων καταλόγων εγκεκριμένων μελετητικών επιχειρήσεων*», διότι **άλλως θα απαιτηθεί τροποποίηση του νόμου.**

ΒΙΒΛΙΟ ΙΙ. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ, ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΡΩΩΝ ΕΞΑΙΡΟΥΜΕΝΩΝ ΤΟΜΕΩΝ (ΟΔΗΓΙΑ 2014/25/ΕΕ)

Γενικώς, ισχύουν οι παρατηρήσεις και τα σχόλια που παρατίθενται για τα συναφή άρθρα του Βιβλίου Ι (και επί της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ).

Επισημαίνεται, πάντως, ότι με δεδομένη την (εσφαλμένη κατά την άποψή μας) επιλογή ενσωμάτωσης των δύο Οδηγιών (2014/24 και 2014/25) με ένα νομοθέτημα, από νομοτεχνική άποψη και, κυρίως, από άποψη απλότητας και χρηστικότητας για τον αναγνώστη και για την εφαρμογή του νόμου, πρέπει να εξεταστεί η υιοθέτηση του μοντέλου του Ν. 4281/14, δηλαδή της ενοποίησης των κοινών άρθρων και, εν γένει, των διατάξεων κοινής εφαρμογής των δύο Οδηγιών.

Νέο θεσμικό πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις:

Απόψεις & Βασικές Προτάσεις ΣΕΓΜ Για τους Επαγγελματικούς Καταλόγους και τις Διαδικασίες Ανάθεσης των συμβάσεων μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών

1. Γενικές επισημάνσεις

Η αναθεώρηση και η επανατοποθέτηση του ρόλου και της ευθύνης του μελετητικού κλάδου στη σημερινή συγκυρία είναι, κυρίως, θέμα μιας συναινετικής σύγχρονης αντίληψης για τον ρόλο και τη σημασία των μελετητικών και συναφών συμβουλευτικών υπηρεσιών σε σχέση με το δημόσιο, την εργοληπτική βιομηχανία, τους ιδιώτες επενδυτές, την πανεπιστημιακή και την ερευνητική κοινότητα. Ουσιαστικώς, απαιτείται η σύναψη μιας «πολιτικής και κοινωνικής συμφωνίας» που να τοποθετεί με σαφή, διακριτό τρόπο τις ευθύνες και τους ρόλους όλων αυτών των παραγόντων στο στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης της χώρας μας.

Διαχρονικώς, ο ΣΕΓΜ -με συνεχείς παρεμβάσεις στην Πολιτεία και συλλογικές δραστηριότητες- έχει θέσει τους βασικούς στόχους που πρέπει να έχει αυτή η «συμφωνία», οι οποίοι είναι:

- (α) ο εκσυγχρονισμός και εξορθολογισμός του θεσμικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων μελετητικών/συμβουλευτικών υπηρεσιών και έργων, έτσι ώστε αφενός να υπάρξει πλήρης και ουσιαστική εναρμόνιση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία και τις δοκιμασμένες διεθνείς πρακτικές, με μέτρα διασφάλισης της διαφάνειας και της αξιοκρατίας, με κίνητρα υγιούς επιχειρηματικής ανάπτυξης και με μέτρα ενίσχυσης της εξωστρέφειας,
- (β) η κατάργηση όλων των αντιαναπτυξιακών, αναχρονιστικών διατάξεων, οι οποίες -κατ' ουσία- διατηρούν το επάγγελμα κλειστό, ευνοούν την ευκαιριακή επιχειρηματικότητα, ακυρώνουν τον σημαντικό ρόλο του συμβούλου μελετητή στην ανάπτυξη της χώρας μας και -εν τέλει- δε διασφαλίζουν το δημόσιο συμφέρον, ήτοι την άρτια, ποιοτική, έγκαιρη και οικονομική υλοποίηση των δημοσίων έργων και προγραμμάτων,
- (γ) η εξασφάλιση της ποιότητας του τελικού προϊόντος για την αποδοτική αξιοποίηση των πόρων των δημοσίου, δηλαδή των χρημάτων των φορολογούμενων πολιτών,
- (δ) η εξασφάλιση της ταχύτητας εκτέλεσης όλων των διαδικασιών, χωρίς να παραβλάπτονται οι απαιτήσεις διαφάνειας και υγιούς ανταγωνισμού, και

(ε) η καθολική εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου, χωρίς εξαιρέσεις, στο σύνολο των δημοσίων αρχών, φορέων και οργανισμών.

Αδιαμφισβήτητα, ο ΣΕΓΜ αντιπροσωπεύει έναν από τους πλέον βασικούς πυλώνες του συστήματος παραγωγής δημοσίων έργων και προγραμμάτων της χώρας μας, καθόσον συμμετέχει σε όλα τα στάδια υλοποίησης αυτών: από τη μελέτη σκοπιμότητας, τον χρηματοδοτικό προγραμματισμό και τον σχεδιασμό, έως την παρακολούθηση της υλοποίησης και της λειτουργίας/εφαρμογής των. Ως εκ τούτου, έχει πλήρη γνώση των παθογενειών και των αδυναμιών του συστήματος, και -βεβαίως- των αναγκαίων μέτρων βελτίωσης αυτού.

Στο πλαίσιο αυτό, ο ΣΕΓΜ επικροτεί και δηλώνει πλήρη και ουσιαστική διαθεσιμότητα συνεργασίας σε οποιαδήποτε προσπάθεια υπηρετεί τους προαναφερόμενους στόχους. Σημειώνεται ότι οι στόχοι αυτοί τέθηκαν και κατά την αρχική παρουσίαση του σχεδίου νόμου για τη διαμόρφωση ενός ενιαίου κανονιστικού και θεσμικού πλαισίου σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, το οποίο εντάχθηκε -τελικώς- στον Ν. 4281/2014 (Α' 160) και το οποίο ανεστάλη πριν, ουσιαστικώς, ξεκινήσει η εφαρμογή του. Περαιτέρω, η ίδια, επί της ουσίας, επιδίωξη τέθηκε και κατά την αιτιολόγηση της αναστολής του Ν. 4281/14 (βλ. αιτιολογική έκθεση για την παρ. 1 του άρθρου 39 του Ν. 4320/15).

Αμέσως μετά τη δημοσιοποίηση του σχεδίου για τη διαμόρφωση ενός ενιαίου κανονιστικού και θεσμικού πλαισίου σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, τον Ιανουάριο 2014, ο ΣΕΓΜ με παρεμβάσεις του τόσο στην ΕΑΑΔΗΣΥ, όσο και στους τότε αρμοδίους Υπουργούς Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων και Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής, είχε επισημάνει ότι η ορθολογική προσέγγιση του θέματος επέβαλε την επανασύνταξη του νομοσχεδίου, έτσι ώστε να εναρμονιστεί το εθνικό δίκαιο στις νέες Κοινοτικές Οδηγίες (και, μάλιστα, να απολαύσει η χώρα μας τη σχετική πρωτοπορία). Τονίζαμε, δε, ότι οι νέες Οδηγίες περιλαμβάνουν σημαντικές αλλαγές και συμπληρώσεις και εισάγουν νέες έννοιες στις διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων, όπως η υπερίσχυση της ποιότητας έναντι της τιμής, η διευκόλυνση της συμμετοχής των ΜΜΕ, κ.ά.).

Δυστυχώς, υπό την πίεση των δεσμεύσεων της χώρας (βλ. Ν. 4046/12, Παράρτημα V_2, παρ. 2.6), θεσμοθετήθηκε τελικώς ο Ν. 4281/14, χωρίς την αναγκαία προετοιμασία, με τη γνωστή στη συνέχεια εξέλιξη.

Είναι κοινώς αποδεκτό, ότι η σημερινή νομοθεσία, με την πολυδιάσπαση διατάξεων, με την πολυπλοκότητα των διαδικασιών ή την έλλειψη κανόνων σε πολλές περιπτώσεις, με τις επιλεκτικές και ευκαιριακές εξαιρέσεις και παρεκκλίσεις, αλλά και με την -πολλάκις- πλημμελή εφαρμογή της από τους εμπλεκόμενους (δημόσιο και ιδιώτες), δεν μπορεί να επιτύχει τους επιθυμητούς βασικούς στόχους της διαφάνειας, της ταχύτητας των διαδικασιών, της ποιότητας του τελικού προϊόντος και, εντέλει, της διασφάλισης του δημοσίου συμφέροντος.

Με το δεδομένο αυτό, πιστεύουμε ότι η νέα αυτή νομοθετική προσπάθεια μπορεί και πρέπει, αν μη τι άλλο, να κατευθυνθεί προς τον εξορθολογισμό, τον εκσυγχρονισμό των κανόνων λειτουργίας και την εξυγίανση της αγοράς των δημοσίων έργων και υπηρεσιών, προς την ενίσχυση και την προστασία της υγιούς επιχειρηματικότητας και του υγιούς ανταγωνισμού.

Το οποιοδήποτε νομοθέτημα, όμως, για να επιτύχει τους ανωτέρω στόχους και να επιφέρει ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις στο σύστημα ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων, αλλά και να εισφέρει στην πολυπόθητη ανάπτυξη, δεν πρέπει να αντιμετωπιστεί ως απλή ικανοποίηση μίας ακόμη «μνημονιακής» δέσμευσης ή/και Κοινοτικής υποχρέωσης της χώρας μας, αλλά να καταρτιστεί συνολικώς και να εφαρμοστεί κατόπιν ενδεδειγμένης καταγραφής της υφιστάμενης κατάστασης, των προβλημάτων και των επιχειρηματικών εμποδίων σε κάθε τομέα, εκτενούς διαβούλευσης και γόνιμης συνεργασίας με όλους τους βασικούς εμπλεκόμενους κοινωνικούς εταίρους.

Πρωτίστως, δε, πρέπει να ολοκληρωθεί και να εφαρμοστεί με όραμα, σχέδιο και στόχους για το παρόν και το μέλλον του τομέα των δημοσίων έργων και προγραμμάτων και των μελετητικών - συμβουλευτικών και κατασκευαστικών επιχειρήσεων της χώρας μας.

Δυστυχώς, η μέχρι και σήμερα εμπειρία καταδεικνύει ότι ουδέποτε υπήρξε στρατηγική πολιτική προσέγγιση των δημοσίων συμβάσεων, με μεθοδική ανάλυση και στοχοθεσία.

2. Ειδικές επισημάνσεις για τον κλάδο των μελετητικών/συμβουλευτικών επιχειρήσεων

2.1. Υφιστάμενη κατάσταση

Στη δυσμενέστατη περίοδο που διανύει η χώρα μας, ο κλάδος των μελετητικών-συμβουλευτικών επιχειρήσεων έχει υπεισέλθει σε υπερκρίσιμη κατάσταση ως προς τη βιωσιμότητά του, αφενός λόγω της διαρκούς συρρίκνωσης του κύκλου εργασιών, αφετέρου -και το κυριότερο- λόγω της διαφαινόμενης έλλειψης μελλοντικής προοπτικής και αδυναμίας μεσομακροπρόθεσμου επιχειρηματικού σχεδιασμού, ο οποίος είναι συνδεδεμένος με τον γενικότερο αναπτυξιακό σχεδιασμό της χώρας μας.

Όπως επανειλημμένως έχει επισημάνει ο ΣΕΓΜ, η επιδεινούμενη αυτή κρίση του κλάδου δεν είναι αποκλειστική απόρροια της οικονομικής κρίσης, αλλά οφείλεται κυρίως στη διαχρονικώς εσφαλμένη πολιτική και θεσμική προσέγγιση του μελετητικού-συμβουλευτικού τομέα, ως τομέα της εθνικής οικονομίας, η οποία λειτουργεί περιοριστικά, δεν επιτρέπει την ανάπτυξη και την υγιή επιχειρηματικότητα και έχει οδηγήσει, χωρίς υπερβολή, στην απαξίωση των μελετητικών-συμβουλευτικών υπηρεσιών και στη δημιουργία τριών μεγάλων στρεβλωτικών ψευδαισθήσεων (που συνιστούν άλλη μία ιδιότυπη μοναδικότητα της χώρας μας):

- Ότι η μελέτη είναι αναγκαίο κακό, μικρής σημασίας για την ποιότητα του τελικού προϊόντος, για να φτάσουμε όσο γίνεται ταχύτερα στην υλοποίηση των έργων.
- Ότι ο ρόλος και η ευθύνη του συμβούλου μελετητή εξαντλείται σε έναν τυπικό σχεδιασμό έργων ή/και προγραμμάτων.
- Ότι η μελετητική-συμβουλευτική δραστηριότητα περιορίζεται στην εξυπηρέτηση των εσωτερικών αναγκών των δημοσίων έργων της χώρας μας (ο ορισμός της εσωστρέφειας).

Το επί δεκαετίες ισχύον αναχρονιστικό θεσμικό πλαίσιο ίδρυσης, πιστοποίησης και λειτουργίας των μελετητικών-συμβουλευτικών επιχειρήσεων, ουσιαστικώς ευνόησε την ευκαιριακή επιχειρηματικότητα και εμπόδισε τη δημιουργία ελληνικών εταιρειών με μέγεθος, οργάνωση και υποδομές και -εν γένει- με ανταγωνιστικές δυνατότητες συστηματικής εξωστρεφούς δραστηριοποίησης, παρά το γεγονός ότι η χώρα μας παρείχε ευνοϊκές και εξαιρετικές συνθήκες τα τελευταία 20-25 έτη, λόγω του τεραστίου προγράμματος δημοσίων έργων και προγραμμάτων που υλοποιήθηκε, μέσω των κοινοτικών χρηματοδοτήσεων και των ολυμπιακών αγώνων. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, ο κλάδος έχει αποκτήσει και διαθέτει σημαντική εμπειρία, τεχνογνωσία και επιστημονική υποδομή, και μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη και στην εξωστρέφεια της χώρας μας.

Είναι σαφές ότι η βιωσιμότητα του μελετητικού-συμβουλευτικού κλάδου, εκτός των αναμενόμενων δυνατοτήτων ουσιαστικής συμμετοχής και συμβολής στην οικονομική ανάκαμψη της χώρας μας, κυρίως μέσω της αξιοποίησης του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης 2007-2014 και των όποιων ιδιωτικών επενδυτικών σχεδίων, εξαρτάται -σε μέγιστο βαθμό- από τη δυνατότητα

αυτού για εξωστρεφή, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα, η οποία όμως προϋποθέτει αλλαγή νοοτροπίας, από όλους, και σχεδιασμό ειδικών δράσεων για τον τομέα των μελετητικών/συμβουλευτικών επιχειρήσεων, με στόχο την ουσιαστική ανάπτυξή του.

Δυστυχώς, η χώρα μας είναι ίσως η μοναδική από τις αναπτυγμένες χώρες που δεν διαθέτει μία, έστω, μελετητική/συμβουλευτική εταιρεία μεσαίου μεγέθους για τα διεθνή δεδομένα¹. Στις άλλες χώρες ο κλάδος αυτός είναι από τους πλέον εξωστρεφείς, συνιστά σημαντικό κλάδο της οικονομίας και κατατάσσεται στις προτεραιότητες της οικονομικής διπλωματίας, όχι για τη λογιστική συμμετοχή του στο Α.Ε.Π., αλλά για τη μεγάλη προστιθέμενη αξία του στους λοιπούς τομείς της οικονομίας (κατασκευές, εμπόριο, ενέργεια, τηλεπικοινωνίες, κ.λπ.) και στον επενδυτικό σχεδιασμό και προγραμματισμό.

Σήμερα, όλοι συμφωνούν ότι το ανεπαρκές και αναχρονιστικό θεσμικό πλαίσιο, η οικονομική κρίση και ο περιορισμός του μελετητικού αντικειμένου, σε συνδυασμό με την άνευ προληπτικών μέτρων απελευθέρωση των εκπτώσεων (Ν. 3919/2011), έχουν δημιουργήσει अपαράδεκτες και ανεξέλεγκτες συνθήκες ανταγωνισμού, έχουν οδηγήσει τον κλάδο σε τροχιά πλήρους παρακμής, αγγίζοντας τα όρια του ευτελισμού. Οι εκπτώσεις, πλέον, ξεπερνούν παγίως το 70% και σε πολλές περιπτώσεις το 90%(!!!), με σημαντικότερες επιπτώσεις στην αξιοποίηση των κρατικών κονδυλίων και στην ποιότητα των δημοσίων έργων και προγραμμάτων.

Λαμβάνοντας, δε, υπόψη αφενός την έλλειψη τεχνικών προδιαγραφών, αφετέρου τις αντικειμενικές αδυναμίες της δημοσίας διοίκησης για την άσκηση αποτελεσματικού ελέγχου και αυστηρής επίβλεψης των ανατιθέμενων συμβάσεων, η συνέχιση της κατάστασης αυτής, εκτός των δυσμενέστατων συνεπειών για το δημόσιο συμφέρον και τη χώρα, ιδίως όταν οι μελέτες αυτές αφορούν έργα προγραμματιζόμενα προς υλοποίηση στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020, θα επιφέρει πλήρη στρέβλωση στην αγορά των μελετών και των συναφών υπηρεσιών, εξαφανίζοντας τις υγιείς, δραστήριες και καταξιωμένες εταιρείες, οι οποίες δεν μπορούν να λειτουργήσουν και να επιβιώσουν σ' ένα ούτως διαμορφούμενο επιχειρηματικό περιβάλλον.

Με το -κοινώς αποδεκτό- δεδομένο του σημερινού ζοφερού περιβάλλοντος της μελετητικής αγοράς, η όποια βελτιωτική θεσμική ρύθμιση, πόσο μάλλον διαρθρωτική αλλαγή, λαμβάνει υψίστη σημασία, δυνάμενη να αποδειχθεί ευεργετική και σωτήρια.

Στο πλαίσιο αυτό, για τον ΣΕΓΜ, η παρούσα συγκυρία και η νέα αυτή νομοθετική πρωτοβουλία, συνιστά **μοναδική ευκαιρία για τη διακοπή της ελεύθερης πτώσης και τη στροφή προς την υγιή και ουσιαστική ανάκαμψη και ανάπτυξη του κλάδου.**

---

¹ Η σημερινή πραγματικότητα καθιστά σαφές, πλέον, και μάλιστα de facto, ότι η διαχρονική υπερπροστασία και πριμοδότηση της ατομικής επιχειρηματικότητας στον μελετητικό-συμβουλευτικό κλάδο, εκτός πολλών άλλων δυσμενών συνεπειών, έχει καταστήσει ιδιαίτερα δύσκολη την συστηματική δραστηριοποίηση των Ελληνικών επιχειρήσεων στη διεθνή αγορά.

Σε διαφορετική περίπτωση, δηλαδή πρόχειρης ή/και αναχρονιστικής / αντιαναπτυξιακής προσέγγισης του θεσμικού πλαισίου (όπως, δυστυχώς, ισχύει για το σχέδιο νόμου του Μαρτίου 2016), θα επέλθει με μαθηματική βεβαιότητα το τέλος του κύκλου ζωής των μελετητικών/συμβουλευτικών επιχειρήσεων.

2.2. Επιθυμητοί στόχοι νέων μεταρρυθμιστικών παρεμβάσεων

Για την αντιστροφή της σημερινής κατάστασης απαξίωσης, την πολιτική, κοινωνική και οικονομική ανόρθωση και την ουσιαστική και υγιή ανάπτυξη του κλάδου των μελετητικών-συμβουλευτικών υπηρεσιών, ο οποίος -σημειωτέον- μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην αναχαίτιση του εντεινόμενου μεταναστευτικού ρεύματος επιστημόνων (brain drain), πιστεύουμε ότι απαιτείται πλήρης ρήξη με το παρελθόν και αλλαγή σελίδας, μέσω τολμηρών θεσμικών παρεμβάσεων με πρωταρχικούς στόχους:

- ⊙ τον εκσυγχρονισμό και τον εξορθολογισμό του συστήματος πιστοποίησης των μελετητικών – συμβουλευτικών επιχειρήσεων και την εξυγίανση της μελετητικής αγοράς,
- ⊙ τη διασφάλιση των θεμελιωδών αρχών της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης και την ανάπτυξη υγιών και αποτελεσματικών συνθηκών ανταγωνισμού,
- ⊙ την ενίσχυση και την προστασία της ουσιαστικής και συστηματικής επιχειρηματικότητας και την εξάλειψη του φαινομένου της ευκαιριακής επιχειρηματικής δράσης,
- ⊙ την παροχή κινήτρων για τη δημιουργία Ελληνικών μελετητικών - συμβουλευτικών εταιρειών, με μέγεθος, οργάνωση και υποδομές, που θα προσδώσουν δυνατότητες ανταγωνισμού των αλλοδαπών συναφών εταιρειών και θα επιτρέπουν τη συστηματική εξωστρεφή δραστηριοποίηση,
- ⊙ τη διασφάλιση της ποιότητας των μελετών και των συναφών συμβουλευτικών υπηρεσιών και, συνακολούθως, της ποιότητας και ασφάλειας των υλοποιούμενων έργων,
- ⊙ τη σωστή αξιοποίηση των χρημάτων των φορολογουμένων, η οποία δρομολογείται από τη φάση σχεδιασμού ενός έργου ή ενός προγράμματος και φθάνει μέχρι τον έλεγχο υλοποίησης και αποτελεσματικής λειτουργίας ή εφαρμογής του,
- ⊙ την ολοκληρωμένη, σύγχρονη και αποτελεσματική υποστήριξη της δημόσιας διοίκησης, των ιδιωτών επενδυτών και, γενικότερα, της κοινωνίας, σε σχέση με τις ανάγκες μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών, στην προοπτική της εξόδου από την κρίση, αφενός για τη βελτιστοποίηση της λειτουργίας και τη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας του δημόσιου τομέα, αφετέρου για την υλοποίηση των προγραμματιζόμενων έργων και προγραμμάτων και την αξιοποίηση των σημερινών αναπτυξιακών ευκαιριών,
- ⊙ τη διασφάλιση ποιοτικών θέσεων εργασίας και προϋποθέσεων επιστημονικής, τεχνικής και επαγγελματικής εξέλιξης, ιδίως για τους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας.

Οι ανωτέρω στόχοι μπορούν να επιτευχθούν με την ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο των νέων Οδηγιών της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις και τις αναγκαίες νέες εθνικές διατάξεις εξειδίκευσης για τις μελετητικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες.

2.3. Απαιτήση ολιστικής προσέγγισης συστήματος υλοποίησης συμβάσεων

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων και τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού θεσμικού πλαισίου υλοποίησης των συμβάσεων μελετητικών-συμβουλευτικών υπηρεσιών απαιτείται να διασφαλιστεί η ολιστική προσέγγιση όλων των κρίσιμων θεμάτων και συνιστωσών του συστήματος, η οποία επιτυγχάνεται μόνον εφόσον καταστρωθεί ένα εθνικό στρατηγικό σχέδιο (master plan) το οποίο θα απαντά και θα καθορίζει πρωταρχικά ζητήματα όπως: με τι επιχειρήσεις επιθυμεί ή/και οφείλει να συμβάλλεται το κράτος, πώς πρέπει να ανατίθενται και να υλοποιούνται οι συμβάσεις, πώς θα διασφαλιστούν η ποιότητα, η διαφάνεια, η ίση μεταχείριση και ο υγιής ανταγωνισμός, πώς οι επιχειρήσεις αυτές θα γίνουν εξωστρεφείς και ανταγωνιστικές στο διεθνές περιβάλλον, ποιος θα είναι ο ρόλος του δημόσιου τομέα;

Περαιτέρω, θέματα, όπως π.χ. τα κριτήρια εγγραφής σ' έναν Επίσημο Κατάλογο Οικονομικών Φορέων και τα τεκμήρια που προκύπτουν από την εγγραφή είναι απολύτως αλληλένδετα και αλληλοεξαρτώμενα με τις διαδικασίες και τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής και ανάθεσης. Ομοίως, ενιαία στρατηγική προσέγγιση απαιτούν θέματα όπως οι τεχνικές προδιαγραφές, η προετοιμασία του φακέλου των συμβάσεων και η εκτίμηση της αξίας αυτών, τα κριτήρια ανάθεσης, οι όροι εκτέλεσης, η μεθοδολογία επίβλεψης, κ.ο.κ.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι προϋπόθεση για την επιτυχή μεταρρύθμιση του σημερινού παρωχημένου, αντιπαραγωγικού και αντιαναπτυξιακού μοντέλου υλοποίησης δημοσίων συμβάσεων μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών (αλλά και έργων) συνιστά ο επανακαθορισμός των ρόλων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, με την υιοθέτηση βασικών τομών, όπως:

1. Η επικέντρωση του ρόλου του δημόσιου τομέα σε τρεις κρίσιμες και υψηλού επιπέδου διαδικασίες:
  - ⇒ Στον έλεγχο της νομιμότητας των διαδικασιών, με σαφή -βεβαίως- διαχωρισμό και άρση των επικαλύψεων των αρμοδιοτήτων των διαφόρων αρχών και οργάνων (Ελεγκτικό Συνέδριο, Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας Ο.Τ.Α. Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, διάφορα Τεχνικά Συμβούλια, κ.λπ.).
  - ⇒ Στη συμβολή και στην υποστήριξη της αιρετής διοίκησης (κυβέρνηση, αυτοδιοίκηση) στην κατάστρωση του προγράμματος δημοσίων έργων και προγραμμάτων (αναγνώριση και καταγραφή ελλείψεων και αναγκών, στρατηγικός σχεδιασμός, ιεράρχηση, προγραμματισμός, πηγές και μοντέλο χρηματοδότησης, κ.λπ.).

- ⇒ Στην αμιγώς επιτελική διαχείριση των διαδικασιών οργάνωσης, παρακολούθησης και επίβλεψης της υλοποίησης των έργων, σε όλες τις φάσεις αυτών (διαγωνιστικές και προσυμβατικές διαδικασίες, σχεδιασμός, υλοποίηση).
2. Τροποποίηση και αυστηροποίηση των διατάξεων περί εγγυήσεων και ευθυνών των μελετητικών/συμβουλευτικών επιχειρήσεων.
  3. Επίβλεψη και ουσιαστικός έλεγχος των μελετών από ιδιωτικές μελετητικές εταιρείες, με ειδικές ρήτρες συνεγγύησης και συνευθύνης για την τεχνική αρτιότητα, την πληρότητα και την ποιότητα των μελετών.
  4. Θεσμοθέτηση υποχρέωσης πρόσληψης, μέσω διαγωνισμού, Τεχνικού Συμβούλου για όλα τα έργα προϋπολογισμού άνω κάποιου ορίου (π.χ. 3.000.000 ευρώ), ο οποίος θα είναι συνεγγυητής και συνυπεύθυνος για την άρτια, ποιοτική και έγκαιρη κατασκευή των έργων.

Σύμφωνα με το παραπάνω πλαίσιο βασικών διαπιστώσεων, παρατηρήσεων και προτάσεων, ο ΣΕΓΜ υποστηρίζει ότι προ της σύνταξης και θέσπισης οιοδήποτε νομοθετήματος ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ο οποίος θα καθορίσει τη συνολική στρατηγική προσέγγιση και θα θέσει τους στόχους για το μέλλον του μελετητικού/συμβουλευτικού κλάδου και τον ρόλο αυτού στην εθνική αναπτυξιακή και μεταρρυθμιστική πολιτική.

Για την επιτυχία του νέου νομοθετικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις, πέραν της παραγωγικής ανασυγκρότησης της δημόσιας διοίκησης, δεν πρέπει να παραγνωρίζεται η ανάγκη συνολικότερης βελτίωσης του θεσμικού πλαισίου της χώρας μας σε όλους τους υπόλοιπους τομείς που αφορούν την επιχειρηματικότητα, όπως είναι η φορολογική, η ασφαλιστική και η εργασιακή νομοθεσία.

Για όλα αυτά τα αλληλοσχετιζόμενα βασικά θέματα πρέπει να υπάρχει κοινή στοχοθεσία και σχεδιασμός μεθοδικής προσέγγισης και προσαρμογής στις σημερινές συνθήκες της χώρας μας και στις απαιτήσεις για άμεση στροφή προς την ανάπτυξη, η οποία μπορεί να επέλθει - αποκλειστικώς και μόνον- από την ανάπτυξη και τη στήριξη του ιδιωτικού τομέα, δηλαδή των ελληνικών επιχειρήσεων.

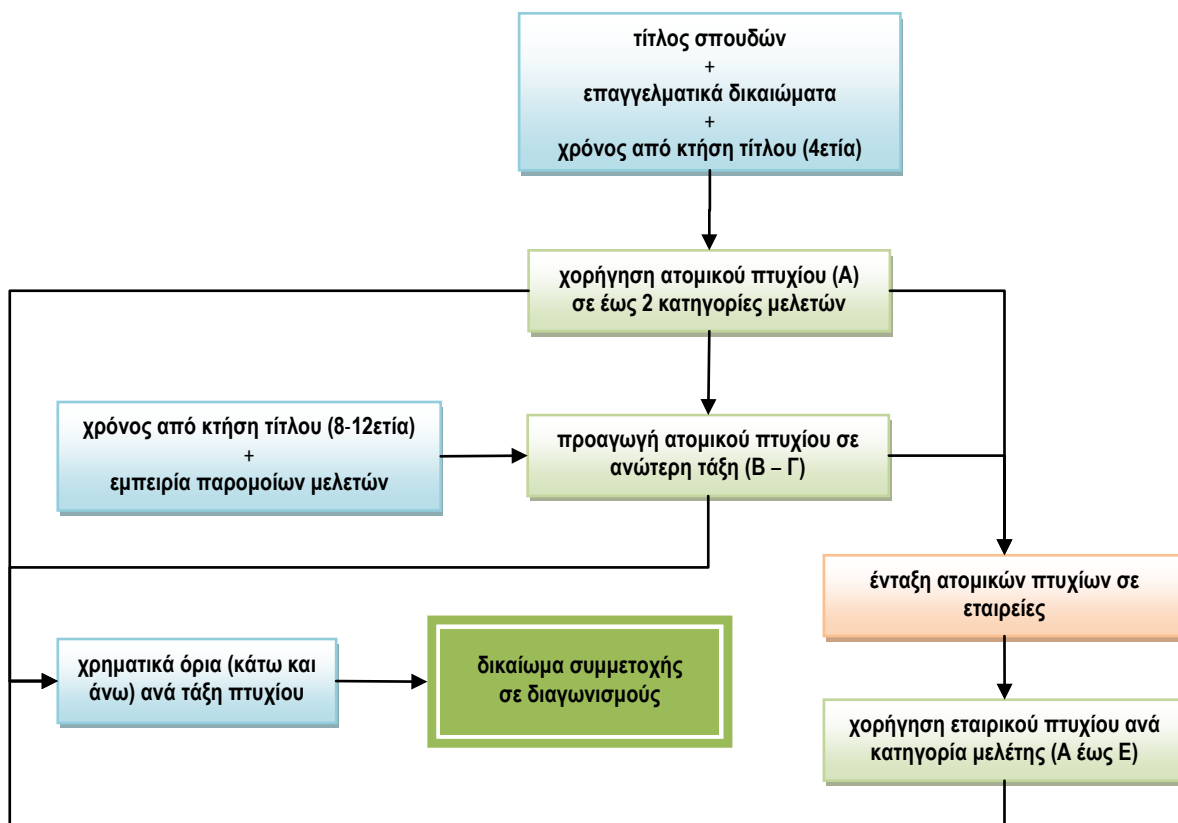
Το μείζον, εντέλει, θέμα για τον ΣΕΓΜ, αλλά και για το σύνολο του μελετητικού/συμβουλευτικού κλάδου, είναι να κατανοήσει -έστω και την ύστατη στιγμή- η πολιτεία ότι απαιτείται αλλαγή σελίδας και νέος σχεδιασμός με ουσιαστικές διαρθρωτικές αλλαγές και μεταρρυθμιστικές τομές, οι οποίες πρέπει απαραίτητως να εντάσσονται στον γενικότερο αναπτυξιακό σχεδιασμό της χώρας.

3. Βασικές προτάσεις ΣΕΓΜ για τον τομέα των μελετών και συναφών υπηρεσιών

3.1. Υφιστάμενο μοντέλο πιστοποίησης μελετητικής ιδιότητας

Η δυνατότητα κατάρτισης και τήρησης επίσημων καταλόγων εγκεκριμένων οικονομικών φορέων (εργοληπτών, προμηθευτών ή παρόχων υπηρεσιών), καθώς και η δυνατότητα απαίτησης πιστοποίησης από οργανισμούς δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου δίδεται τόσο από την Οδηγία 2004/18/ΕΚ² (άρθρο 52), όσο και από τη νέα Οδηγία 2014/24/ΕΕ (άρθρο 64, το οποίο όμως περιλαμβάνει κάποιες ουσιαστικές διαφοροποιήσεις). Για την Ελλάδα, μέχρι και σήμερα, για τις «υπηρεσίες αρχιτέκτονα, υπηρεσίες μηχανικού και ολοκληρωμένες υπηρεσίες μηχανικού, υπηρεσίες πολεοδομικού σχεδιασμού και αρχιτεκτονικής τοπίου, συναφείς υπηρεσίες παροχής επιστημονικών και τεχνικών συμβουλών, υπηρεσίες τεχνικών δοκιμών και αναλύσεων» (CPC 867), οι Επίσημοι Κατάλογοι Οικονομικών Φορέων είναι το «Μητρώο Μελετητών» και το «Μητρώο Γραφείων Μελετών» που τηρείται από τη Δ15 του ΥΠΥΜΕΔΙ (βλ. Παράρτημα ΧΙ Οδηγίας 2014/24/ΕΕ).

Στον τομέα των μελετών, επί τέσσερις (4) δεκαετίες περίπου (βλ. Ν. 716/77 και Ν. 3316/05), ισχύει το μοντέλο:

² Ως γνωστόν, καταργείται στις 18 Απριλίου 2016, καταληκτική ημερομηνία για την εναρμόνιση των κρατών μελών με τη νέα Οδηγία 2014/24/ΕΕ.

Το ανωτέρω μοντέλο, το οποίο ουσιαστικώς είχε ως αποκλειστικά κριτήρια εγγραφής στο μητρώο τον χρόνο από κτήσεως του διπλώματος σπουδών και τη δηλούμενη εμπειρία από την εκπόνηση/συμμετοχή σε μελέτες (η οποία, κατ' ουσία, δε μπορούσε να πιστοποιηθεί, βλ. π.χ. κατανομή εμπειρίας εταιρείας στα μέλη της), οδήγησε στη σημερινή κατάσταση της μελετητικής αγοράς, με τα φαινόμενα της πλασματικής ή της ευκαιριακής μελετητικής απασχόλησης, της «ενοικίασης» πτυχίων, της υπερπροστασίας και της πριμοδότησης της ατομικής επιχειρηματικότητας της έλλειψης διαφάνειας, αξιοκρατίας και υγιούς ανταγωνισμού. Ουσιαστικώς, το ισχύον αναχρονιστικό καθεστώς δίδει τη δυνατότητα στον οποιονδήποτε να «βαπτιστεί» μελετητής ή να «ιδρύσει» εταιρεία μελετών και να ανταγωνιστεί -δια νόμου- ισοτίμως την οποιαδήποτε επιχείρηση.

Περαιτέρω, το σύστημα αυτό παρουσιάζει κι άλλες σοβαρές παθογένειες, οι οποίες είναι ευρέως γνωστές και δεν κρίνεται σκόπιμος ο επαναληπτικός σχολιασμός τους (βλ. π.χ. τα προβλήματα αντιστοίχισης των τίτλων σπουδών των εκατοντάδων ειδικοτήτων επιστημόνων (ημεδαπών και αλλοδαπών ιδρυμάτων) με το δικαίωμα εγγραφής στις διάφορες κατηγορίες μελετών).

3.2. Βασικές αρχές νέου συστήματος πιστοποίησης μελετητικών & εργοληπτικών επιχειρήσεων

Κατά την άποψη του ΣΕΓΜ, οι βασικές αρχές, οι οποίες πρέπει να συμφωνηθούν και να υιοθετηθούν στο νέο θεσμικό πλαίσιο, είναι οι εξής:

⇒ Καταρχάς, η φύση του τομέα των μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών και η υψηλότερη σημασία αυτού για τον άρτιο και ασφαλή προγραμματισμό, σχεδιασμό και υλοποίηση των τεχνικών και αναπτυξιακών έργων και προγραμμάτων της χώρας μας (και κάθε χώρας) επιβάλλουν την ύπαρξη ενός Μητρώου (ή Επίσημου Καταλόγου κατά την Ευρωπαϊκή, αλλά και την εθνική, πλέον, ορολογία) εγκεκριμένων επιχειρήσεων, οι οποίες - και μόνον αυτές- θα μπορούν να αναλάβουν και να εκτελέσουν δημόσιες συμβάσεις στον τομέα αυτό.

Ομοίως, και οι κατασκευαστικές δραστηριότητες άπτονται ευθέως του δημοσίου συμφέροντος, γεγονός που επιβάλλει την ύπαρξη αντίστοιχων Επίσημων Καταλόγων.

⇒ Κατά την παγκόσμια πρακτική επιβάλλεται να υπάρχει ασυμβίβαστο μεταξύ μελετητή/συμβούλου και κατασκευαστή, όπως ισχύει μέχρι σήμερα και στη χώρα μας. Οι μελετητικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες δέον να παρέχονται μόνον από μελετητικές/συμβουλευτικές επιχειρήσεις και τα έργα να κατασκευάζονται μόνον από εργοληπτικές επιχειρήσεις.

- ⇒ Οι προβλέψεις, οι απαιτήσεις και τα κριτήρια αφενός εγγραφής στους Επίσημους Καταλόγους Οικονομικών Φορέων, αφετέρου ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη σημερινή κατάσταση του ιδιωτικού τομέα και να προστατεύουν τις ελληνικές επιχειρήσεις και, κατ' επέκταση, το τεχνικό και επιστημονικό δυναμικό της χώρας μας.
- ⇒ Οι Επίσημοι Κατάλογοι θα πρέπει να αφορούν, αποκλειστικώς και μόνον, οικονομικούς φορείς, ήτοι επιχειρήσεις κάθε νομικής μορφής που προβλέπει το εθνικό εμπορικό δίκαιο (από ατομική επιχείρηση έως Α.Ε.), οι οποίες θα δύνανται να συμβληθούν με τον ευρύτερο δημόσιο τομέα και να αναλάβουν δημόσιες συμβάσεις.
- ⇒ Οι Επίσημοι Κατάλογοι Οικονομικών Φορέων δεν πρέπει να έχουν καμία συσχέτιση ή εξάρτηση με θέματα ατομικών επαγγελματικών δικαιωμάτων, τα οποία ρυθμίζονται με άλλες νομοθετικές διατάξεις.

Εάν οι Οικονομικοί Φορείς για να πιστοποιηθούν ή για να υλοποιήσουν μια σύμβαση πρέπει να διαθέτουν κάποια συγκεκριμένη/ειδική τεχνική και επιστημονική στελέχωση θα αποδεικνύουν ότι τη διαθέτουν και ότι τα στελέχη τους πληρούν τις απαιτήσεις της σχετικής νομοθεσίας (επαγγελματικά δικαιώματα κ.λπ.). Η άσκηση του ατομικού επαγγέλματος ουδεμία σχέση πρέπει να έχει με τους Επίσημους Καταλόγους Εγκεκριμένων Οικονομικών Φορέων (π.χ. ένας Πολιτικός Μηχανικός που έχει δικαίωμα να εκπονεί στατικές μελέτες μπορεί απλώς να εργάζεται ή να συμμετέχει σε μία επιχείρηση που είναι εγγεγραμμένη στους Επίσημους Καταλόγους, κ.ο.κ.).

3.3. Βασικές προτάσεις για το νέο μοντέλο πιστοποίησης επιχειρήσεων & ανάθεσης συμβάσεων

3.3.1. Επίσημος Κατάλογος Εγκεκριμένων Οικονομικών Φορέων

Καταρχάς, θεμελιώδες ζήτημα συνιστά ο σαφής και πλήρης ορισμός των βασικών εννοιών, που θα καθορίσουν, τελικώς τον τομέα αυτόν των δημοσίων συμβάσεων:

- ! Ορισμός των «συμβάσεων μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών δημοσίων τεχνικών και αναπτυξιακών έργων και προγραμμάτων»,
- ! Ορισμός της έννοιας του «συμβούλου μελετητή» και
- ! Ορισμός της έννοιας του «οικονομικού φορέα παροχής μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών».

Λαμβάνοντας, δε, υπόψη, αφενός ότι ο νέος νόμος θα αφορά το σύνολο των μελετητικών και των συμβουλευτικών υπηρεσιών, αφετέρου ότι μπορεί να θεσπιστούν κι άλλοι Επίσημοι Κατάλογοι Οικονομικών Φορέων παροχής υπηρεσιών, ο σαφής και εναργής ορισμός των

ανωτέρω εννοιών συνιστά κρίσιμη παράμετρο για την ορθή και απαρέγκλιτη εφαρμογή του νέου θεσμικού πλαισίου.

Η εγγραφή στον **Επίσημο Κατάλογο Εγκεκριμένων Οικονομικών Φορέων παροχής μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών** θα πρέπει να διενεργείται με κατάλληλα ποιοτικά κριτήρια, τα οποία θα διασφαλίζουν ότι κάθε μέλος – οικονομικός φορέας πληροί κάποιες ελάχιστες προϋποθέσεις, όπως, π.χ., ότι είναι μια πραγματική – λειτουργούσα επιχειρηματική οντότητα ή ότι έχει κύρια και συστηματική δραστηριότητα την παροχή μελετητικών/συμβουλευτικών υπηρεσιών ή ότι εφαρμόζει κάποιο σύστημα διαχείρισης ποιότητας, κ.ά. Στο πνεύμα αυτό, προτείνεται:

- ☞ Να καθοριστεί ως απαίτηση εγγραφής ο κύριος σκοπός και δραστηριότητα των οικονομικών φορέων να αφορά την παροχή μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών δημοσίων τεχνικών και αναπτυξιακών έργων και προγραμμάτων. Επίσης, στους σκοπούς των οικονομικών φορέων δέον να μην περιλαμβάνονται συγκρουόμενες δραστηριότητες, όπως κατασκευαστικές, προμηθευτικές, εμπορικές.
- ☞ Να τεθούν κάποιοι ελάχιστοι περιορισμοί (ατομικοί και μετοχικοί) με βάση τις ασυμβίβαστες ιδιότητες, λαμβάνοντας υπόψη και τις αρχές της ίσης μεταχείρισης, της αποφυγής των διακρίσεων, της επαγγελματικής ελευθερίας, αλλά και του υγιούς ανταγωνισμού. Π.χ.: εργολήπτες, ΑΕΙ, προμηθευτές, ΝΠΔΔ και εν γένει φορείς που ανήκουν ή/και επιδοτούνται από το ελληνικό κράτος.
- ☞ Να τεθούν κάποιοι ελάχιστοι περιορισμοί στη διοίκηση των εταιρειών. Π.χ. υποχρέωση κατοχής της ιδιότητας του «συμβούλου μελετητή», μη ύπαρξη σχέσης με ασυμβίβαστες ιδιότητες, από τους έχοντες εκτελεστική εξουσία και τους ασκούντες διοίκηση.
- ☞ Να καθοριστούν κάποια ελάχιστα ποιοτικά κριτήρια εγγραφής (βλ. άρθρα 60, 62 και 64, παρ. 6 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ), όπως ενδεικτικώς:
  - ✓ Πιστοποίηση εφαρμογής συστήματος διασφάλισης ποιότητας (ISO 9001).
  - ✓ Συμβόλαιο ασφάλισης επαγγελματικής αστικής ευθύνης ετήσιας βάσης (με κάποια ελάχιστα όρια αποζημιώσεων).
  - ✓ Ύπαρξη βασικών κτιριακών υποδομών και εξοπλισμού.
  - ✓ Ύπαρξη κάποιου ελάχιστου επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού.

Σε κάθε περίπτωση, τα κριτήρια εγγραφής θα πρέπει να έχουν αναπτυξιακή προοπτική και να ευνοούν την υγιή και συστηματική επιχειρηματικότητα στον τομέα των μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών τεχνικών και αναπτυξιακών έργων και προγραμμάτων.

Επισημαίνεται ότι πλέον των απαιτούμενων στοιχείων για τα κριτήρια εγγραφής (βλ. ανωτέρω), τα οποία δέον να επανελέγχονται (π.χ. ανά 1-2 έτη), είναι δυνατόν να ζητείται από τους οικονομικούς φορείς η υποβολή κι άλλων στοιχείων (π.χ. οικονομικά στοιχεία, στοιχεία

εκτέλεσης συμβάσεων, στοιχεία στελεχών), με σκοπό την αυτόματη αναζήτηση αυτών από τις Αναθέτουσες Αρχές ή/και τις Επιτροπές Διαγωνισμών προς διαπίστωση της πλήρωσης των αντίστοιχων κριτηρίων ποιοτικής επιλογής που θα ορίζονται στις προκηρύξεις των διαγωνισμών. Βεβαίως, η διαδικασία αυτή για να μην καταστεί μια γραφειοκρατική επιβάρυνση των οικονομικών φορέων, προϋποθέτει την ύπαρξη διαλειτουργικότητας των διαφόρων συστημάτων (Μητρώο Οικονομικών Φορέων, ΕΣΗΔΗΣ, ΚΗΜΔΗΣ, TAXIS, κ.λπ.).

3.3.2. Μητρώο Συμβούλων Μελετητών

Περαιτέρω, στο ίδιο ή σε άλλο κατ' εξουσιοδότηση νομοθέτημα³ μπορούν να εισαχθούν και οι ρυθμίσεις για την ίδρυση ενός **Μητρώου Συμβούλων Μελετητών**, στο οποίο θα εγγράφονται τα άτομα (φυσικά πρόσωπα). Το Μητρώο αυτό θα περιλαμβάνει κατηγορίες μελετών/υπηρεσιών, στις οποίες θα εγγράφεται κάθε άτομο με βάση τις σπουδές, τα επαγγελματικά του δικαιώματα και, κυρίως, την πραγματική επαγγελματική του δραστηριότητα και πείρα.

Για την ίδρυση και τήρηση του μητρώου αυτού πρέπει να ληφθούν υπόψη όλες οι προαναφερθείσες παθογένειες του σημερινού συστήματος (βλ. Μητρώο Μελετητών).

Οι «σύμβουλοι μελετητές» μπορούν να διαχωριστούν σε τρεις (3) κατηγορίες με βάση την πραγματική ενασχόληση και εμπειρία τους σε κάθε κατηγορία που θα εγγραφούν (π.χ. 4 έως 8 έτη επαγγελματικής εμπειρίας, 8 έως 12 έτη επαγγελματικής εμπειρίας και >12 έτη επαγγελματικής εμπειρίας), κατά τη διεθνή πρακτική.

Τα φυσικά πρόσωπα – μέλη του Μητρώου Συμβούλων Μελετητών θα μπορούν να στελεχώνουν τους οικονομικούς φορείς που εγγράφονται στον Επίσημο Κατάλογο Εγκεκριμένων Οικονομικών Φορέων (βλ. προαναφερθέντες απαιτήσεις για τη διοίκηση των εταιρειών) ή/και τις Ομάδες Έργου που θα καθορίζονται στις προκηρύξεις των διαγωνισμών.

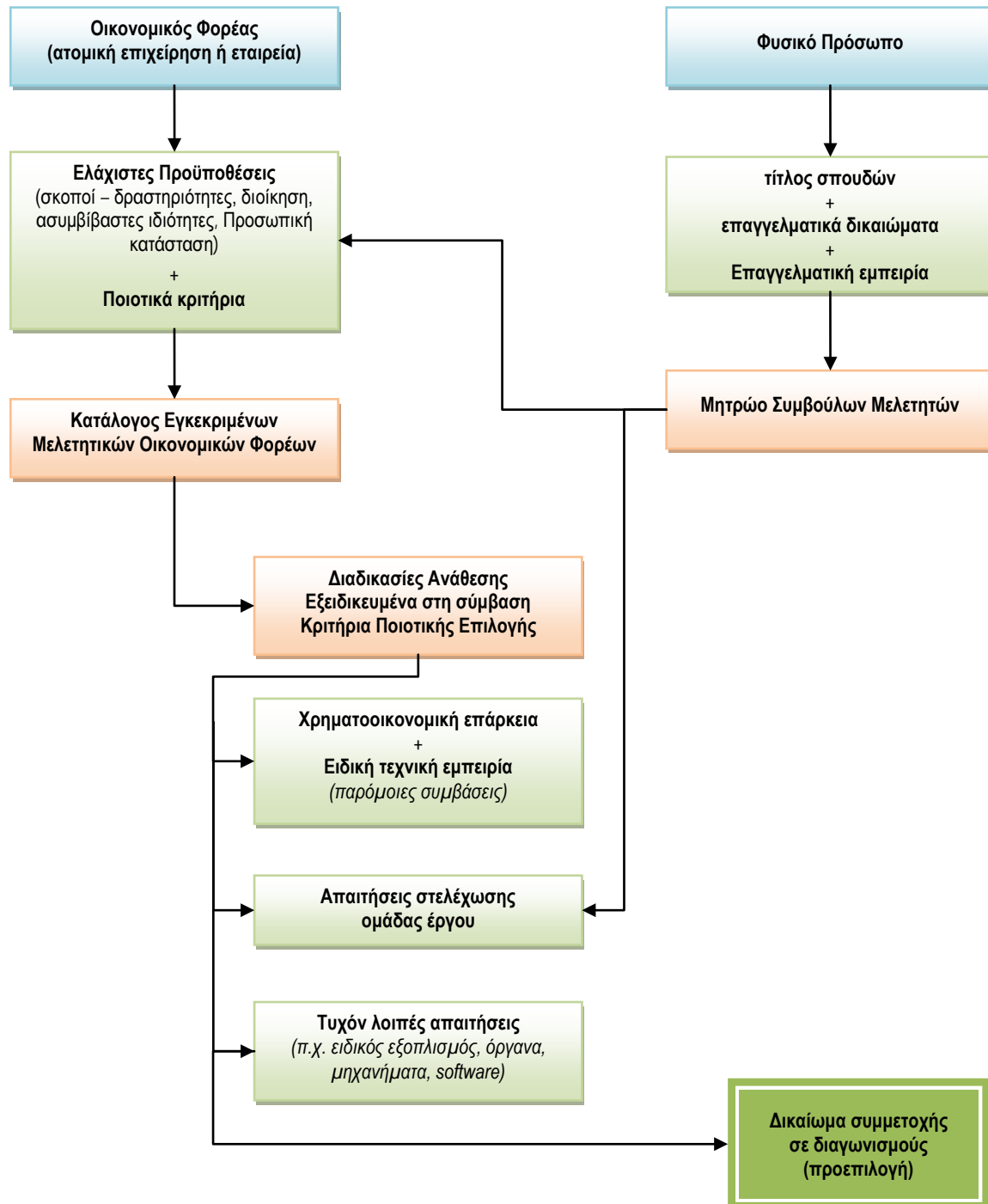
3.3.3. Διαδικασίες ανάθεσης

Οι διαδικασίες ανάθεσης και ιδίως, οι προϋποθέσεις συμμετοχής και ποιοτικής επιλογής, είναι απολύτως αλληλένδετα θέματα και, ως εκ τούτου, πρέπει να καθοριστούν με ενιαία λογική και προσέγγιση. Στο πλαίσιο αυτό, εφόσον τα θέματα των Διαδικασιών Ανάθεσης και των Μητρώων ρυθμιστούν με διαφορετικά νομοθετήματα (βλ. σ/ν Μαρτίου 2016 για τις δημόσιες συμβάσεις), πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή, ώστε οι αντίστοιχες διατάξεις να είναι απολύτως συμβατές μεταξύ τους και αλληλοσυμπληρούμενες.

---

³ Με δεδομένη την πολυσυνθετότητα του θέματος, καθόσον εμπλέκονται ζητήματα όπως αναγνώριση και ισοτιμίες τίτλων σπουδών, επαγγελματικά δικαιώματα, πιστοποίηση ειδικοτήτων, κ.λπ., πρέπει να υιοθετηθεί η επιλογή του ανεξάρτητου νομοθετήματος.

Σχηματικώς, το νέο προτεινόμενο μοντέλο θα έχει ως εξής:

Με το τμήμα του νέου νόμου που αφορά τις Διαδικασίες Ανάθεσης πρέπει να ρυθμιστούν τα κάτωθι βασικά θέματα:

- ⇒ Τα ελάχιστα περιεχόμενα και απαιτήσεις του **Φακέλου του Έργου** (επικαιροποίηση της παρ. 1 του άρθρου 4 του Ν. 3316/05, βάσει της μέχρι σήμερα αποκτηθείσας εμπειρίας).
- ⇒ Ο τρόπος υπολογισμού της **αξίας (προϋπολογισμού) της σύμβασης**.
Ειδικώς για τις μελετητικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες τεχνικών και αναπτυξιακών έργων και προγραμμάτων προτείνεται η προσθήκη διάταξης, η οποία θα εξουσιοδοτεί τους

καθ' ύλην αρμοδίου υπουργούς για τη σύνταξη «Κανονισμού Εκτίμησης Αξίας Συμβάσεων», βάσει του οποίου θα εκτιμάται -υποχρεωτικώς- από τις αναθέτουσες αρχές/φορείς η αξία της σύμβασης ή της συμφωνίας – πλαίσιο.

Διαχρονικώς ο τομέας των μελετών και συναφών υπηρεσιών διέπονταν από συγκεκριμένες διατάξεις υπολογισμού της αξίας των συμβάσεων. Σήμερα, οι αμοιβές των συμβάσεων εκτιμώνται με διάφορες Υ.Α., αναλόγως της κατηγορίας και του είδους αυτών (βλ., π.χ., Υ.Α. ΔΜΕΟ/α/ο/1257/09-08-2005 «Έγκριση Κανονισμού Προεκτιμωμένων Αμοιβών μελετών και υπηρεσιών κατά τη διαδικασία της παρ. 7 του άρθρου 4 του Ν.3316/2005», με τις τροποποιήσεις της, Υ.Α. 9572/1845/6-4-2000 (ΦΕΚ 209 Δ'7-4-2000) «Τεχνικές προδιαγραφές μελετών Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων (Γ.Π.Σ.) και Σχεδίων Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ) και αμοιβές μηχανικών για την εκπόνηση μελετών», και αρκετές άλλες).

Όπως και για το γενικότερο θεσμικό πλαίσιο, έτσι και για τις ανωτέρω υφιστάμενες διατάξεις εκτίμησης των αμοιβών απαιτείται ενοποίηση, απλοποίηση και εκσυγχρονισμός.

Σε κάθε περίπτωση, η ύπαρξη ενιαίου κανονισμού για την εκτίμηση της αξίας των συμβάσεων μελετών και συναφών υπηρεσιών κρίνεται απολύτως απαραίτητη για λόγους διαφάνειας και υγιούς ανταγωνισμού, αλλά και για την αποφυγή παλαιότερων απαράδεκτων φαινομένων (προ της ισχύος του Ν. 3316/05), όπου η εκτίμηση της συμβατικής αξίας γίνονταν με «κριτήρια» τις εκάστοτε διαθέσιμες πιστώσεις των αρχών/φορέων, την αθέμιτη χειραγώγηση του ανταγωνισμού (μικρότερη ή μεγαλύτερη αξία σύμβασης συνεπάγονταν άλλες προϋποθέσεις συμμετοχής), κ.ά.

Επιπλέον, η ύπαρξη κανονισμού εκτίμησης αμοιβών θα εμποδίσει την εμφάνιση φαινομένων χαρακτηρισμού δημόσιων συμβάσεων ως «συμβάσεις χαμηλής αξίας», με σκοπό την αποφυγή των διαγωνιστικών διαδικασιών που ορίζονται για τις συμβάσεις άνω των ορίων των Κοινοτικών Οδηγιών. Ο κίνδυνος αυτός μεγιστοποιείται στις σημερινές συνθήκες της αγοράς με τις ανεξέλεγκτες εκπτώσεις (π.χ. το όριο του συνοπτικού διαγωνισμού των 60.000 ευρώ, με μια έκπτωση 70%, αντιστοιχεί σε μια σύμβαση αξίας 200.000 ευρώ ή το όριο των 20.000 ευρώ της απ' ευθείας ανάθεσης, με μια έκπτωση 85%, αντιστοιχεί σε μια σύμβαση αξίας >133.000 ευρώ).

Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει στον νέο νόμο να υπάρχει ειδική μνεία περί μεταβατικής ισχύος των όποιων σημερινών διατάξεων μέχρι την θέσπιση του νέου Κανονισμού Εκτίμησης Αξίας Συμβάσεων Μελετητικών και Συμβουλευτικών Υπηρεσιών.

⇒ **Καθορισμός διαγωνιστικής διαδικασίας:**

Κατά τη διαχρονική άποψη του ΣΕΓΜ οι διαδικασίες ανάθεσης των συμβάσεων πρέπει να βασίζονται στις διεθνώς εφαρμοζόμενες πρακτικές (π.χ. EuropeAid, World Bank), προσαρμοσμένες -όπου απαιτείται- στις πραγματικές συνθήκες και δεδομένα των

ελληνικών επιχειρήσεων (π.χ. ύψος κύκλου εργασιών, περίοδος παρομοίων συμβάσεων, κ.ά.), σύμφωνα και με τις προβλέψεις της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

Προτείνεται, δηλαδή, η **πάγια εφαρμογή της κλειστής διαδικασίας με δημοσίευση προκήρυξης (βλ. άρθρα 28 και 65 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) και με προεπιλογή πέντε (5) έως οκτώ (8) επιχειρήσεων, μέσω κριτηρίων χρηματοοικονομικής επάρκειας, τεχνικών και επαγγελματικών ικανοτήτων**. Το σύστημα αυτό (short list) εξασφαλίζει την ποιοτική επιλογή αναδόχου, εφαρμόζεται στη συντριπτική πλειοψηφία των αντίστοιχων διαγωνισμών σε παγκόσμιο επίπεδο και, ως εκ τούτου, η καθολική εφαρμογή του, μεταξύ των πολλών άλλων πλεονεκτημάτων, θα εισφέρει θετικά στις προσπάθειες εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (διαμόρφωση «κουλούρας» διεθνών διαγωνισμών).

⇒ Καθορισμός των **κριτηρίων ποιοτικής επιλογής (προεπιλογής)**. Όπως σε όλους σχεδόν τους διεθνείς διαγωνισμούς τα κριτήρια για την προεπιλογή των υποψηφίων που θα κληθούν να υποβάλουν προσφορά, σύμφωνα και με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 58 και στο Παράρτημα XII (μέρος I και μέρος II) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, πρέπει να είναι:

✓ Η **χρηματοοικονομική επάρκεια**. Ως ελάχιστη απαίτηση προτείνεται ο μέσος κύκλος εργασιών της επιχείρησης για τις τρεις τελευταίες οικονομικές χρήσεις να είναι 100% της προϋπολογιζόμενης αμοιβής της σύμβασης, ανηγμένης σε ετήσια βάση.

✓ Οι **τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες**. Τα ελάχιστα προτεινόμενα κριτήρια είναι: α) η εμπειρία σε παρόμοιες -ποιοτικώς και ποσοτικώς- συμβάσεις κατά τα τελευταία πέντε (5) έως δεκαπέντε (15) έτη και β) κάποιες ελάχιστες απαιτήσεις στελέχωσης (του οικονομικού φορέα ή/και της ομάδας έργου). Αναλόγως του είδους και της φύσης της σύμβασης μπορεί, επιπλέον, να τίθενται: γ) κάποιες ελάχιστες απαιτήσεις υποδομών (π.χ. ειδικά μηχανήματα και εξοπλισμός, ειδικά λογισμικά, κ.λπ.) και δ) τυχόν άλλα κατά περίπτωση κριτήρια του Παραρτήματος XII, μέρος II, της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

Περαιτέρω εξειδίκευση και οδηγίες προς τις Αναθέτουσες Αρχές για τη χρήση των ανωτέρω κριτηρίων ποιοτικής επιλογής (με προτάσεις ανά είδος σύμβασης και ανά κατηγορία έργου), προτείνεται να συμπεριληφθεί στην εξουσιοδότηση του νέου νόμου για την έκδοση προτύπων προκηρύξεων και τευχών δημοπράτησης.

⇒ **Επίκληση ικανοτήτων τρίτων φορέων:**

Είναι απολύτως σκόπιμη η ρύθμιση των περιπτώσεων επίκλησης ικανοτήτων τρίτων φορέων για την απόδειξη των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής, προκειμένου να μην παρατηρούνται φαινόμενα εικονικής εξασφάλισης των απαιτήσεων συμμετοχής, άνευ οιασδήποτε εγγύησης για την αναθέτουσα αρχή/φορέα (βλ. άρθρο 63 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ).

⇒ Καθορισμός **κριτηρίων ανάθεσης:**

Όπως προβλέπεται και στην Οδηγία 2014/24/ΕΕ (βλ. άρθρο 67), ιδίως για τις πνευματικές υπηρεσίες όπως είναι οι μελετητικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες, η ανάθεση των

συμβάσεων πρέπει να γίνεται στην **πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά**, δηλαδή κατόπιν συναξιολόγησης τεχνικής και οικονομικής προσφοράς.

Στον νέο νόμο προτείνεται να καθοριστούν τα ποσοστά βαρύτητας της τεχνικής και της οικονομικής προσφοράς (80-85% και 15-20% αντιστοίχως), καθώς και ο τρόπος βαθμολόγησης αυτών και εξαγωγής της τελικής βαθμολογίας.

Ειδικώς για τις οικονομικές προσφορές προτείνεται να θεσπιστεί μη γραμμικός τρόπος βαθμολόγησης, έτσι ώστε να περιοριστεί το φαινόμενο των ανεξέλεγκτων εκπτώσεων και οι δυσμενείς επιπτώσεις αυτού. Συγκεκριμένα, προτείνεται να υιοθετηθεί ο τρόπος βαθμολόγησης που μελετήθηκε και προτάθηκε -ομοφώνως- από την Ομάδα Εργασίας που συγκροτήθηκε με την αριθμ.Δ17γ/14/57/ΦΝ 439/30.5.2014 απόφαση του Υπουργού ΥΜΕΔΙ, με σκοπό τη σύνταξη και επεξεργασία διατάξεων για την τροποποίηση και συμπλήρωση του νομοθετικού πλαισίου του Ν.3316/05.

Περαιτέρω, προτείνεται να προβλεφθεί εξουσιοδότηση για την έκδοση Υ.Α., με την οποία θα εξειδικεύονται αφενός τα περιεχόμενα των τεχνικών προσφορών, αφετέρου τα επιμέρους κριτήρια αξιολόγησης αυτών, ανά είδος σύμβασης και κατηγορία έργου.

Τέλος, πάντοτε κατόπιν ποιοτικής προεπιλογής, μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο δυνητικής εφαρμογής της χαμηλότερης τιμής, ως κριτήριο ανάθεσης σε συμβάσεις χαμηλής αξίας ή σε ειδικές περιπτώσεις συμβάσεων τυποποιημένων ή επαναλαμβανόμενων υπηρεσιών (π.χ. συνήθεις τοπογραφικές εργασίες και γεωτεχνικές έρευνες).

⇒ **Επιτροπές Διαγωνισμού:**

Η ορθή επιλογή των μελών των Επιτροπών Διαγωνισμού είναι καθοριστικός παράγοντας αφενός για την ομαλή και έγκαιρη ολοκλήρωση των διαγωνιστικών διαδικασιών, αφετέρου για τη διασφάλιση των αρχών της διαφάνειας, της αξιοκρατίας και της ίσης μεταχείρισης. Τα μέλη των Επιτροπών θα πρέπει να διαθέτουν, αποδεδειγμένως, τις ειδικές γνώσεις και την εμπειρία για την αξιολόγηση των κριτηρίων επιλογής και ανάθεσης.

3.4. Λοιπά θέματα

3.4.1. *Τεχνικές Προδιαγραφές*

Η θέσπιση τεχνικών προδιαγραφών, η ύπαρξη των οποίων θεωρείται *argiori* δεδομένη από τις Κοινοτικές Οδηγίες, συνιστά την σημαντικότερη έλλειψη του συστήματος παραγωγής δημοσίων έργων και μελετών στη χώρα μας και πάγιο, διαχρονικό αίτημα του ΣΕΓΜ, αλλά και των περισσότερων φορέων του τεχνικού κόσμου.

Ιδίως στον τομέα των τεχνικών μελετών, η κατάσταση είναι απαράδεκτη, καθόσον οι όποιες υπάρχουσες προδιαγραφές αφενός είναι πλήρως παρωχημένες και αναχρονιστικές, αφετέρου δεν καλύπτουν όλες τις κατηγορίες και είδη μελετών και υπηρεσιών (βλ. π.χ. Π.Δ. 696/74).

Η θέσπιση σύγχρονων τεχνικών προδιαγραφών για όλες τις κατηγορίες έργων και μελετών είναι απολύτως απαραίτητη, ώστε να εξασφαλίζεται αφενός ένα ελάχιστο αποδεκτό προϊόν, αφετέρου η κοστολόγηση του ίδιου προϊόντος από όλους τους προσφέροντες σε έναν διαγωνισμό. Οι προδιαγραφές, οι οποίες έχουν καταστεί σύγχρονο γεφύρι της Άρτας, πρέπει να συνταχθούν τάχιστα και να προτυποποιηθούν από τον ΕΛΟΤ ή άλλον σχετικό φορέα (π.χ. ΤΕΕ) και να εγκριθούν από τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία.

Είναι κοινώς αποδεκτό ότι για να διασφαλιστούν στη χώρα μας οι αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης -θεμελιώδεις αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης- απαιτούνται δύο προϋποθέσεις: η ύπαρξη τεχνικών προδιαγραφών για όλες τις κατηγορίες έργων και μελετών και η ύπαρξη αποτελεσματικής Επίβλεψης των συμβάσεων, ώστε να εξασφαλίζεται ότι πραγματικώς ο ανάδοχος παράγει το προδιαγεγραμμένο επιθυμητό προϊόν, και μάλιστα εφαρμόζοντας τη μεθοδολογία και τα μέσα που δήλωσε στην προσφορά του.

Επισημαίνουμε ότι η θέσπιση τεχνικών προδιαγραφών είναι ένα από τα βασικά μέτρα για τον περιορισμό του «σύγχρονου» φαινομένου των ανεξέλεγκτων εκπτώσεων στην αγορά των μελετών και συναφών υπηρεσιών.

Η σοβαρότητα του θέματος αυτού επιβάλλει να προστεθεί στον νέο νόμο σχετική παράγραφος, η οποία να εξουσιοδοτεί για την έκδοση ΚΥΑ για την έγκριση τεχνικών προδιαγραφών για όλες τις κατηγορίες έργων και μελετών (τουλάχιστον για τις ελάχιστες απαιτήσεις παραδοτέων και περιεχομένων αυτών ανά στάδιο μελέτης), με συγκεκριμένη χρονική δέσμευση (π.χ. 12 μήνες).

Ως παράδειγμα καλής πρακτικής μπορεί να αναφερθεί η Απόφαση του Υπουργού Π.Ε.Κ.Α. με αριθ. οικ. 170225-20.1.2014 «*Εξειδίκευση των περιεχομένων των φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων της Κατηγορίας Α της απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αρ. 1958/2012 (Β' 21) όπως ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 4014/2011 (Α' 209), καθώς και κάθε άλλης σχετικής λεπτομέρειας*» (ΦΕΚ Β 135/27.1.2014).

Τέλος, προτείνεται να προβλεφθεί και η θέσπιση (με Π.Δ. ή Κ.Υ.Α.) ενός Συστήματος (Παρατηρητηρίου) Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών, στο οποίο θα συμμετέχουν όλοι οι συντελεστές του συστήματος παραγωγής τεχνικών έργων και το οποίο θα καλύπτει όλο το φάσμα των τεχνικών έργων, θα παρακολουθεί τις τεχνολογικές και τις οικονομικές εξελίξεις και θα εναρμονίζεται με τις ευρωπαϊκές και διεθνείς πρακτικές.

3.4.2. Διαδικασίες εκτέλεσης των συμβάσεων

Οι διαδικασίες εκτέλεσης των συμβάσεων προτείνεται να βασιστούν στις ισχύουσες σήμερα, με τις απαραίτητες βελτιώσεις και συμπληρώσεις που απορρέουν από τις νέες Οδηγίες (π.χ.

ευελιξία τροποποίησης των συμβάσεων) και τη διαμορφωθείσα νομολογία, αλλά και από τις σύγχρονες απαιτήσεις και ανάγκες (π.χ. ρόλος δημόσιου τομέα).

Ειδικώς, για το σημαντικό θέμα τροποποίησης των συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους (βλ. παρ. 1.γ) άρθρου 72 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ), επισημαίνονται τα εξής:

Διαχρονικώς, αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, οι μελέτες των δημοσίων έργων εκπονούνται κατά στάδια. Ιδιαίτερα στις περιπτώσεις προκήρυξης μελετών που δεν αφορούν το τελικό στάδιο (π.χ. οριστική μελέτη ή μελέτη εφαρμογής), είναι πολύ πιθανό να τροποποιηθούν οι αρχικές προβλέψεις της αναθέτουσας αρχής/φορέα για το φυσικό και, κατ' επέκταση, το οικονομικό αντικείμενο μιας σύμβασης. Λαμβάνοντας υπόψη ότι μια τεχνική μελέτη συνιστά μια διεπιστημονική, πολυκριτηριακή και εξειδικευμένη πνευματική εργασία, είναι απολύτως εύλογο και αναμενόμενο μέσα από τη διαδικασία της σταδιακής εκπόνησης αυτής και της λήψης των ενδιάμεσων αδειοδοτήσεων και εγκρίσεων (π.χ. έγκριση περιβαλλοντικών όρων του έργου) να προκύπτουν απαιτήσεις διορθώσεων, τροποποιήσεων, συμπληρώσεων και βελτιστοποίησης της αρχικής (πρωτόλειας) τεχνικής προσέγγισης, βάσει της οποίας εκτιμήθηκε η αξία της σύμβασης από την αναθέτουσα αρχή/φορέα.

Στο αδιαμφισβήτητο πλαίσιο αυτό, πρέπει και προτείνεται να διευκρινιστεί ρητώς στο νόμο, ότι ειδικώς στις περιπτώσεις προκηρύξεων μελετών που εκπονούνται κατά στάδια, οι τροποποιητικές ή/και συμπληρωματικές εργασίες που τυχόν προκύψουν για την τεχνικά άρτια εκπόνηση της μελέτης και οι οποίες δεν αναιρούν, επί της ουσίας, το βασικό σχέδιο και αντικείμενο της μελέτης, είναι εργασίες που οφείλονται σε μη προβλέψιμες περιστάσεις και υπάγονται στις διατάξεις της παρ. 1.γ) άρθρου 72 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Περαιτέρω, και σε κάθε περίπτωση, προτείνεται να προβλέπεται στις προκηρύξεις δικαίωμα προαίρεσης ανάθεσης συναφών υπηρεσιών για την κάλυψη πιθανών τροποποιήσεων, ως ανωτέρω.